

Sammanfattning

Länsstyrelserna lägger mer resurser på djurskyddet

I denna redovisning presenteras länsstyrelsernas offentliga djurskyddskontroll under 2020. Data som har använts har hämtats från länsstyrelsernas tidredovisningssystem, djurskyddskontrollregistret (DSK), de uppgifter som länsstyrelserna årligen skickar in till Jordbruksverket samt uppgifter från Livsmedelsverket.

Länsstyrelsernas kontrollverksamhet omfattar kontroller, beslut och övrig ärendehandläggning. Under 2020 använde länsstyrelserna totalt 227,1 årsarbetskrafter för djurskyddsverksamheten exklusive förprovning av djurstallar. Detta var en ökning med 6,7 årsarbetskrafter i jämförelse med 2019. Hur mycket resurser som länsstyrelsen använt till djurskyddsarbetet har varierat mellan åren. De minskade gradvis mellan 2014 och 2016 och har sedan ökat succesivt med cirka 19 procent mellan 2016 och 2020.

Länsstyrelserna har uppfyllt ett viktigt mål för verksamheten i år

Det finns ett antal mål för djurskyddskontrollen som Jordbruksverket och länsstyrelserna tillsammans har tagit fram. Ett av de viktigaste målen är att minst lika många normalkontroller som anmälningskontroller ska genomföras, dvs. kvoten mellan dessa kontroller ska vara minst ett (1). Då länsstyrelserna varje år tar emot ett stort antal anmälningar om bristande djurhållning behöver de, för att använda resurserna optimalt, balansera arbetet med handläggning av anmälningsärenden med kravet på att göra riskbaserade normalkontroller. Målet är därför att göra lika många normalkontroller som anmälningskontroller. Trots utmaningarna med pandemin uppfylldes målet i landet som helhet under 2020 med en kvot på 1,13 vilket är en liten ökning från 2019 då kvoten var 1.07. Även sett till enskilda länsstyrelser har det skett en positiv utveckling då fler län uppfyllde detta mål under 2020 än under 2019. Skillnaderna i hur länen uppfyller målet 2020 är dock stora med variationer mellan 0,48 och 3,26, d.v.s. en del länsstyrelser ligger långt under målet medan andra har uppfyllt målet med god marginal.

Vad visar resultatet av kontrollen?

Trots att brister konstateras vid kontrollerna är vår bedömning att Sverige har ett gott djurskydd. Att djurskyddslagstiftningen efterlevs är viktigt för både djurväl-färden och allmänhetens förtroende. I den djurskyddsstrategi som Jordbruksverket tog fram under 2019 är efterlevnad av reglerna ett fokusområde. Resultatet från djurskyddskontrollerna visar att för flera av djurslagen ligger många brister på samma nivå från år till år, medan andra brister antingen ökar eller minskar. De brister som vi bedömer kan få de allvarligaste konsekvenserna för djurens välfärd är exempelvis brister i hull, djurens renhet, torra och rena liggplatser, tillgång på foder och vatten, samt utebliven veterinärvård. När det gäller lantbrukets djur är skötselrelaterade brister vanligast. Vi kan se en generell ökning av brister inom grishållningen från 2019 till 2020. I nuläget har vi dock inte någon förklaring till vad ökningen beror på.

Vi har i årets redovisning fokuserat på djurslaget nötkreatur och likhet med tidigare år är djurens renhet den vanligaste bristen. Förutom den statistik gällande brister som har ingått i redovisningen de senaste åren har vi för 2020 även inkluderat statistik som visar vilken typ av kontroller som har utförts, samt hur bristerna är fördelade mellan dessa. Utöver detta har vi tagit emot information och synpunkter från branschen (Växa Sverige och Gård & Djurhälsan) samt tagit med ett avsnitt som redovisar resultaten och slutsatserna i länsstyrelsernas projekt om nötkreaturs renhet.

Djurskyddskontroll på slakterier delas mellan länsstyrelsen och Livsmedelsverket

Ansvarsfördelningen för djurskyddet och djurskyddskontrollen på slakterier regleras i den nationella djurskyddslagstiftningen. Ansvaret för att utföra kontroll av djurskydd på slakterier är delat mellan länsstyrelserna och de officiella veterinärerna (OV) som tjänstgör vid Livsmedelsverket.

Både Livsmedelsverkets och länsstyrelsens kontroller visar att det förekommer brister vid de mest kritiska momenten, dvs vid bedövning och avlivning. Utöver detta ses höga andelar brister vad gäller de dokumenterade standardrutiner som slakterierna ska ha och som ska garantera att avlivning och därmed sammanhängande verksamhet utförs i enlighet med lagstiftningen. Detta behöver inte innebära att arbetet i slakteriet fungerar dåligt, men det är viktigt att det finns fastställda rutiner och riktlinjer att luta sig emot i den dagliga verksamheten. Förhoppningen är dock att de vägledningar för god praxis som är under framtagande ska bidra till att minska andelen brister på detta område.

Covid-19-pandemin har påverkat länsstyrelsernas arbete under 2020

Kontrollen av djurskyddet har som för många andra verksamheter påverkats av Covid-19-pandemin under 2020. Resultaten visar att länsstyrelsernas kontrollarbete har varit påverkat på olika sätt och i varierande grad. Länsstyrelserna har till exempel rapporterat att de inte har kunnat genomföra lika många kontroller som tidigare år och att prioritering av kontroller har gjorts utifrån olika kriterier och beslut som enskilda länsledningar fattat.

Länsstyrelserna genomförde 8 185 fysiska kontroller, exklusive tillståndsprövningar och besiktningar av transporter, under 2020. Länsstyrelserna genomförde dock totalt 17 656 offentliga kontroller under samma år. Skillnaden på 9 471 offentliga kontroller består av administrativ handläggning som görs utifrån en riskbedömning. Länsstyrelsen gjorde dessutom 1 794 besiktningar av djurtransporter och beslut om tillståndsprövning enligt djurskyddslagen. Kontrollverksamheten omfattar därför totalt 19 450 offentliga kontroller under 2020, en minskning med 12 procent jämfört med 2019.

Cirka 58 procent av tillståndsansökningar samt godkännanden för offentlig förevisning, 49 procent av uppföljningar och 72 procent av anmälningsärenden handläggs administrativt idag.

Länsstyrelsen fattar något färre beslut

Antalet beslut som fattades av länsstyrelserna var 2 779 under 2020, vilket är en liten minskning jämfört med 2019 då motsvarande antal var 2 852. Med beslut avses beslut om förlägganden, tillstånd, omhändertaganden av djur, djurförbud, åtalsanmälningar med mera. Om vi beaktar att antalet kontroller minskade från 20 286 till 17 656 under samma period så har antalet beslut i förhållande till handlagda kontrollärenden ökat under 2020. Antalet djurförbudsprövningar har ökat från 245 beslut 2019

till 331 under 2020, vilket innebär en ökning med 35 procent på ett år. Orsaken är, enligt länsstyrelsernas uppfattning, att de har prioriterat insatser hos djurhållare där risken för lidande för djuren har bedömts som högst.

Fortsatt många anmälningsärenden samt informationsärenden från officiella veterinärer

Under 2020 tog länsstyrelserna emot 13 705 anmälningar om brister i djurskyddet, vilka omfattar såväl sällskapsdjur som lantbrukets djur. Detta kan jämföras med 14 050 anmälningar under 2019 och 13 939 under 2018. Dessutom tog länsstyrelserna emot 1 928 informationsärenden från officiella veterinärer på slakterier, vilket är en ökning från tidigare år. Stort fokus läggs på att finna bra metoder för att så träffsäkert som möjligt göra fysiska kontroller på de anmälningsärenden där det är nödvändigt och att övriga ärenden hanteras med så kallad administrativ handläggning. Vi ser positivt på detta arbetssätt och denna utveckling eftersom det frigör resurser till att exempelvis göra fler riskbaserade kontroller. Som genomsnitt i landet har 31 procent av de kontroller efter anmälan som har genomförts på plats varit utan anmärkning under 2020. Målet är att max 25 procent av kontrollerna efter anmälan ska vara utan anmärkning. Variationen mellan länen ligger mellan 17 och 47 procent. Träffsäkerheten av dessa kontroller har successivt höjts och landet som helhet har, med en minskning från 51 till 31 procent sedan 2013, kommit närmare målet.

Skillnaderna mellan länsstyrelserna beror på en mängd faktorer

Antalet kontrollobjekt fördelat på tillgängliga årsarbetskrafter varierar kraftigt mellan länsstyrelserna. Kontrollobjekt är också mer eller mindre resurskrävande beroende på exempelvis djurslag, verksamhetens storlek och produktionsform. Enligt länsstyrelserna har de sedan 2016 tidsredovisat på ett mer enhetligt och likartat sätt. Vi bedömer därför att underlaget som levereras av länsstyrelserna har blivit säkrare. Den tid som länsstyrelserna i genomsnitt lägger på en normalkontroll har under 2020 ökat till 8,6 timmar i jämförelse med 7,8 timmar år 2019. Denna tid varierar mycket mellan länsstyrelserna och vi ser ingen tydlig förklaring till detta. Måluppfyllelsen för djurskyddskontrollen ser ut att utvecklas i rätt riktning, även om skillnaderna mellan länsstyrelserna ännu bedöms vara alltför stora. Detta gäller även skillnaderna i tidsåtgång etc. Orsaken till detta beror sannolikt på en kombination av faktorer som resurser, nya arbetsuppgifter, ledningsstruktur, myndighetskultur, kompetens och tillgång till personal, geografiska faktorer m.m. Vi bedömer att det är viktigt att fortsätta med det pågående utvecklingsarbetet för att se till att djurskyddskontrollerna sker på ett så resurseffektivt, träffsäkert och likvärdigt sätt som möjligt över hela landet. Det sker exempelvis genom att fortsatt dela goda exempel och kunskap mellan länen, bland annat inom ramen för Rådet för djurskyddskontroll.

Jordbruksverket har gjort revision av några länsstyrelser

Under 2020 har tre ordinarie revisioner och två uppföljande revisioner genomförts kopplat till området djurskydd. På grund av Covid-19-pandemin så har inga revisioner genomförts fysiskt på länsstyrelserna under 2020, utan samtliga ordinarie revisioner har genomförts digitalt via Skype. De uppföljande revisionerna har genomförts via granskning av inskickade underlag.

Fokus under årets ordinarie revisioner har varit att verifiera att det finns en verkningsfull och lämplig process för hur man i kontrollen hanterar brister och att hanteringen av sanktioner/åtgärder för bristande efterlevnad lever upp till de krav som ställs i regelverken. Det kan konstateras att de olika läns-

styrelserna har olika arbetssätt när det gäller hur anmälningsärenden prioriteras. Detta kan vara en förklaring till att måluppfyllelsen varierar mellan de granskade länsstyrelserna. Samtliga reviderade länsstyrelser bedöms dock ha bra organisationsstrukturer som bedöms gynna en ökad samsyn och mer likriktade bedömningar.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Länsstyrelserna lägger mer resurser på djurskyddet.....	1
Länsstyrelserna har uppfyllt ett viktigt mål för verksamheten i år	1
Vad visar resultatet av kontrollen? Efterlevs djurskyddsreglerna?	1
Djurskyddskontroll på slakterier delas mellan länsstyrelsen och Livsmedelsverket.....	2
Covid-19-pandemin har påverkat länsstyrelsernas arbete under 2020	2
Länsstyrelsen fattar något färre beslut.....	2
Fortsatt många anmälningssärenden samt informationsärenden från officiella veterinärer.....	3
Skillnaderna mellan länsstyrelserna beror på en mängd faktorer.....	3
Jordbruksverket har gjort revision av några länsstyrelser	3
1 Bakgrund	9
Varför skrivs denna rapport?	9
Djurskyddskontrollen ska verifiera att reglerna följs	9
Rapporten baseras på uppgifter från kontrollen	9
2 Länsstyrelsernas djurskyddskontroll under år 2020	11
2.1 Beskrivning av kontrollområdet	11
2.2 Resurser som används till djurskyddskontroller.....	14
2.3 Kontrollverksamhetens omfattning och tidsåtgång	15
Kontrolldata som beskriver djurskyddskontrollverksamheten i landet för 2020.....	18
Genomsnittlig tidsåtgång för några typer av kontrollåtgärder.....	19
Ett beslut tar i genomsnitt 11,9 timmar	20
2.4. Antal kontrollobjekt och årsarbetskrafter som förutsättningar för kontrollen.....	21
3 Analys av kontrollverksamheten samt måluppfyllelse.....	23
3.1 Resurser, kontrollinsatser och tidsåtgång varierar mellan länen	23
3.2 Krav ställs för att brister i djurskyddet ska rättas till.....	24
3.3 Övriga arbetssätt samt samverkan och informationsinsatser som kan stärka djurskyddet.....	27
3.4 Kontrollverksamheten under COVID-året	28
Pandemin har påverkat kontrollverksamheten i varierande grad	28
Länsstyrelsernas prioritering har berott på länets förutsättningar	28

En bättre nationell samordning behövs för att bättre möta de kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser av pandemin.....	29
3.5 Målsättning för djurskyddskontrollen	30
Minst lika många normalkontroller som anmälningskontroller	31
3.6 Fortfarande stort antal anmälningsärenden och informationer från officiella veterinärer.....	34
Handläggning av anmälningsärenden samt information från officiella veterinärer	34
Målsättning finns för anmälningsärenden	35
3.7 Målsättning finns för handläggningstid av anmälningsärenden	40
3.8 Mål om att kontrollera en viss andel av kontrollobjekten	40
3.9 Kontrollrapport skickas inom viss tid efter kontroll.....	42
3.10 Riskklassificeringsmodellen SToRK.....	42
3.11 Kompetensutvecklingsplan	42
3.12 Kontrollutbildning för Djurskydd och Samsyn (KuDoS).....	42
4 Resultat av kontrollen	43
Kontrollen är riskbaserad och görs där den bäst behövs	43
Resultatet innehåller olika typer av kontroll	43
Resultatet innehåller analyser av orsaker och risker	43
Vi redovisar trender för att visa på ändringar över tid	44
Vi har gjort en fördjupad analys av nötkreatur.....	44
4.1 Nötkreatur.....	44
Nästan 3 000 djurskyddskontroller av nötkreatur	44
Olika typer av kontroller har olika många brister.....	44
Vanligaste bristen är att djuren och dess miljö inte hålls ren	47
Länsstyrelsernas nationella kontrollprojekt Nötkreaturs renhet.....	49
Brister som handlar om mått och inredning är också vanligt	50
Brister relaterat till skaderisker ökar	51
Kalvgömma och utgångsdjur.....	51
Larm i utrymmen där kalvar hålls saknas ofta	52
Andra brister är daglig tillsyn och tillräckligt med personal	53
Bättre klövhälsa tack vare klövpengen.....	54
Allvarliga konsekvenser av brister	54
4.2 Grisar	54

Brister som handlar om renhet har ökat kraftigt.....	54
Försämring vad gäller inredning och grisar som behöver vård.....	55
Brister som handlar om tillsyn har ökat	56
4.3 Får.....	57
Får ska klippas med längst ett års intervall, men oftare om det behövs	58
Brister ses ofta i fårens närmiljö.....	59
Allvarliga konsekvenser av brister	59
4.4 Get	60
Bristerna har ökat i getternas närmiljö	60
Bristerna ökar även gällande hull, klippning och klövvård.....	60
4.5 Värphöns	61
Bristerna som gäller belägningsgrad har ökat	61
Inga brister som gäller sjuka och skadade djur	62
Allvarliga konsekvenser av brister	63
4.6 Hästar	63
Brister som handlar om skaderisker ligger fortsatt mycket högt.....	64
Brister som handlar om utegångsdjur och ligghallar är vanliga	65
Andra brister som ligger högt handlar om nödvändig vård, hull och hovvård.....	65
Allvarliga konsekvenser av brister	66
4.7 De vanligaste bristerna skiljer sig åt mellan djurslag.....	67
4.8 Hundar	68
Brister i hundarnas närmiljö är vanliga	68
Brister som handlar om hundarnas centrala behov.....	69
Stora brister gällande hundar som hålls utomhus	70
Nya kontrollpunkter om tandhälsa, rörelse och mental stimulans.....	71
Allvarliga konsekvenser av brister	71
4.9 Katter	71
Brister som gäller tillsyn och vård är vanliga.....	72
Foder, vatten och pälsvård.....	73
Brister i kattarnas närmiljö är mycket vanliga	73
Allvarliga konsekvenser av brister	74
4.10 Minkar	74

Bristerna har främst handlat om mått, inredning och strö	75
4.11 Slakterier	75
Länsstyrelsernas djurskyddskontroll på slakterier.....	76
Hög andel brister som gäller kompetensbevis och krav på djurskyddsansvarig	76
Brister som berör djuren mer direkt	77
Andelen brister som gäller de mest kritiska momenten är höga.....	78
Brister gällande standardrutiner	79
Myndighetsgemensam arbetsgrupp för samverkan, slakt.....	81
Information från Livsmedelsverkets officiella veterinärer	81
Livsmedelsverkets djurskyddskontroller på slakterier	82
4.12 Djurtransportkontroller.....	84
Resultat av kontrollen.....	85
Brister i dokumentation fortfarande i topp.	85
Länsstyrelserna anger att överbeläggning och smutsiga djur är vanliga brister	86
Länsstyrelsernas förslag för att minska och åtgärda brister	86
Djurtransportkontroller gjorda av officiella veterinärer	87
4.13 Försöksdjur.....	88
Försöksdjursverksamheten har ett omfattande regelverk	88
Genomförda kontroller	89
Resultatet av genomförda kontroller	90
Sammanfattning.....	90
5 Revisioner av länsstyrelsen inom området djurskydd 2020	91
Processen för hantering av brister och bristande efterlevnad	91
Uppföljande revisioner	93
Sammanfattning.....	94
Bilagor.....	95

1 Bakgrund

Varför skrivs denna rapport?

Jordbruksverket ska enligt 8 kap 10 § djurskyddsförordningen (2019:66) senast den 15 april varje år till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) redovisa statistik om och en analys av hur djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar i en nationell djurskyddsrapport. Redovisningen ska inkludera jämförelser med tidigare kontrollår. Jordbruksverket ska även analysera och ge en bild av djurskyddsläget utifrån det utförda djurskyddsarbetet.

Djurskyddskontrollen ska verifiera att reglerna följs

Djurskyddskontroll ska enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625¹ genomföras regelbundet och vara riskbaserad. Syftet med kontrollen är att verifiera efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen i landet. Ansvaret för att lagstiftningen följs ligger hos djurhållaren. Resultatet av kontrollen ger även ett underlag för att utvärdera och utveckla såväl kontrollen som lagstiftningen. Att djurskyddslagstiftningen efterlevs är viktigt för både djurvälståndet och allmänhetens förtroende. I den djurskyddsstrategi som Jordbruksverket beslutat 2020 är efterlevnad av lagstiftningen ett fokusområde.

I djurskyddslagen (2018:1192) anges att djurskyddskontroll utövas av länsstyrelserna och andra myndigheter i enlighet med vad regeringen bestämmer. På slakterier har länsstyrelserna och Livsmedelsverket ett delat ansvar för den operativa kontrollen och på slakterierna finns det officiella veterinärer, anställda av Livsmedelsverket, vilka utför djurskyddskontroller. Jordbruksverket har som central myndighet enligt djurskyddslagen ansvar för att vägleda och samordna de operativa kontrollmyndigheterna, dvs. länsstyrelserna och Livsmedelsverket. Detta i syfte att djurskyddskontrollen ska bli så likvärdig, effektiv och rättssäker som möjligt. Jordbruksverket har också bemyndigande att föreskriva om hur djurskyddskontrollen ska bedrivas, hur samverkan mellan kontrollmyndigheter ska gå till, samt vilka skyldigheter kontrollmyndigheter eller kontrollorgan har för att lämna information om kontrollverksamheten som bedrivs. Bestämmelser om detta finns i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om offentlig djurskyddskontroll (SJVFS 2019:14).

Rapporten baseras på uppgifter från kontrollen

Vi färdigställde under januari 2015 ett regeringsuppdrag som handlade om att analysera länsstyrelsernas resursanvändning för djurskyddskontrollen. Flera av de beräkningssätt som vi tog fram i samband med detta uppdrag har använts även på 2020 års statistik och resultat för djurskyddskontrollen. Precis som i resursuppdraget är länsstyrelsernas tidsredovisningar ett viktigt underlag för rapporten.

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll)

Länsstyrelserna registrerar resultatet av sina kontroller i Djurskyddskontrollregistret (DSK) och denna statistik ligger till grund för den redovisning och analys av djurskyddsbrister som finns i rapporten. I år har vi även breddat underlaget till att förutom länsstyrelserna även inkludera information och synpunkter från representanter i branschen; Växa Sverige och Gård & Djurhälsan. Vi har även använt viss statistik om de officiella veterinärernas arbete på slakterierna från Livsmedelsverket.

2 Länsstyrelsernas djurskyddskontroll under år 2020

Kontroll av efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen utförs i första hand genom inspektioner som länsstyrelsens djurskyddshandläggare utför hos djurhållare. Kontrollverksamheten består dock av flera metoder som länsstyrelserna använder sig av exempelvis revision av djurhållande verksamheter och olika former av administrativ handläggning. En översikt av dessa aktiviteter redovisas i detta avsnitt.

Utöver länsstyrelsernas arbete görs även djurskyddskontroller av de officiella veterinärerna på slakterierna. Samverkan mellan länsstyrelserna och de officiella veterinärerna sker i första hand i form av informationsöverföring av bristande efterlevnad från officiella veterinärer till länsstyrelsen i det län djurhållningen är belägen. De officiella veterinärernas arbete med djurskyddet samt informationshandläggningen redovisas i avsnitt 3 och 4.

En stor del av djurskyddskontrollerna görs hos livsmedelsproducenter. Hos dessa djurhållare ska djurskyddet ses som en viktig integrerad del av kontrollerna som utförs inom livsmedelskedjan i landet. Denna inkluderar djurskyddet, livsmedel i primärproduktion, foder, animaliska biprodukter, smittskydd och allmänna veterinära frågor. Länsstyrelserna ansvarar för samtliga dessa kontrollområden och har bildat ett nätverk bestående av särskilda referensgrupper för att samordna dessa frågor. Detta nätverk kallas för 28-nätverket och har även ett antal undergrupper.²

De data och resultat som används i denna redovisning har hämtats från länsstyrelsernas tidredovisningssystem, Djurskyddskontrollregistret (DSK) och de webbenkäter som årligen skickas in från länsstyrelserna till Jordbruksverket. Dessa enkäter inkluderar statistik hämtad från rapporter från länsstyrelsernas diariehanteringssystem Platina. DSK är den nationella kontroll databasen där länsstyrelserna registrerar resultatet av sina djurskyddskontroller. Uppgifterna ur länsstyrelsernas tidredovisningssystem är framtagna av enheten för Ekonomi på Länsstyrelsen i Örebro län (EA-enheten) och uppgifterna i DSK är framtagna av Jordbruksverket. Länsstyrelsernas redovisade arbetstid fördelas i specifika verksamhetskoder som benämns "VÄS-koder". Data från enskilda län och för landet som helhet är därför framtagna på likartade sätt.

Länsstyrelserna och Jordbruksverket har gemensamt analyserat uppgifterna och vilka slutsatser som kan dras vid årets analysmöte för djurskyddskontroll. Jordbruksverket har också hållit ett flertal möten med länsstyrelsernas avstämningsgrupp som bildades inför årets rapportering med syfte att bidra till en kontinuerlig dialog och förankring av Jordbruksverkets analyser.

2.1 Beskrivning av kontrollområdet

Länsstyrelsernas kontrollverksamhet genomförs med olika kontrollmetoder och omfattar fysiska kontroller, beslut och övrig ärendehandläggning som kan ske genom andra administrativa åtgärder. En

---

² 28- nätverket: länsstyrelsernas chefsnätverk med ansvar för frågor inom livsmedel, smittskydd, djurskydd, allmänna veterinära frågor, foder, animaliska biprodukter, handelsnormer ägg samt tillsynslagen. Fem referensgrupper inom nätverket representerar de olika verksamhetsområden, exempelvis 282-referensgruppen för djurskyddet.

sammanställning av kontrollverksamheten visas i Tabell 2. Kontroller och andra åtgärder kan delas in i olika kategorier enligt nedan.

- **Normalkontroll:** kontroll som är planerad och genomförs enligt kontrollplan. Begreppet normalkontroll kan komma att fasas ut och ersättas med ”rutinkontroll”. Det är kontroller som genomförs hos djurhållare exempelvis lantbrukare, slakterier, ridskolor, zoobutiker och kennelverksamheter. Begreppet ”normalkontroll” används för den kontroll som utförs i enlighet med krav på riskbaserad och regelbunden kontroll enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EU) 2017/625.
- **Kontroll efter klagomål:** görs efter att en anmälan gjorts om brister i djurhållningen. Inkomna klagomål handläggs genom fysisk kontroll eller administrativ handläggning hos länsstyrelserna. Tidigare benämnd kontroll efter anmälan. Begreppen ”anmälningar-anmälningsärenden” används fortfarande men kommer att fasas ut.
- **Kontroll efter information från officiella veterinärer:** görs efter att en information om bristande djurhållning gjorts av officiella veterinärer vid slakterier. Även dessa informationsärenden handläggs genom fysisk kontroll eller administrativ handläggning hos länsstyrelserna.
- **Kontroll som ursprungligen inte var planerad:** uppföljande kontroll som görs efter en bedömning av att brister som har uppmärksammats vid tidigare kontroll ska följas upp. Uppföljande kontroller genomförs genom fysisk kontroll eller administrativ handläggning hos länsstyrelserna. Definitionen ersätter tidigare begrepp ”uppföljande kontroll/extra offentlig kontroll” och består således av det som i löpande text och diagram redovisas som uppföljningar.
- **Övriga kontroller:** kontroller eller administrativa handläggningar som görs i samband med prövning av tillståndspliktig verksamhet eller besiktning av följande verksamheter:
  - a) ansökan om tillståndspliktig verksamhet enligt 6 kap 4 § djurskyddslagen
  - b) ansökan om offentlig förevisning enligt 3 kap. 6 § djurskyddsförordningen
  - c) besiktningar av djurtransportfordon enligt 2 kap. 5 § Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om transport av levande djur (SJVFS 2019:7).
- **Beslut enligt 8 kap. 9 § djurskyddslagen:** föreläggande enligt djurskyddslagen som innebär en skyldighet för djurhållaren att inom en viss utsatt tid vidta nödvändiga åtgärder för att efterleva djurskyddslagstiftningen.
- **Beslut enligt 9 kap. 5 § djurskyddslagen:** omhändertagande av djur.
- **Beslut enligt 9 kap. 6 § djurskyddslagen:** omedelbart omhändertagande av djur.

- **Djurförbudsprövning:** länsstyrelsen prövar om en djurhållare ska förbjudas att ha hand om djur.
- **Ansökningar om upphävande av djurförbud:** en person som ansöker om att få ett beslut om förbud att ha hand om djur upphävt.
- **Åtalsanmälan:** ärenden som överlämnas till polis- eller åklagarmyndigheten.
- **Administrativ handläggning av klagomålsärenden:** vid klagomålsärenden gör länsstyrelsen en bedömning baserat på risk för lidande för djuret, djurhållarens historik och tillgängliga resurser av om kontroll behöver göras på plats eller om det är möjligt att handlägga ärendet administrativt. Det senare innebär att länsstyrelsen granskar klagomålet från kontoret genom t. ex. samtal med djurhållare eller annan sakkunnig. Alternativt kan länsstyrelsen välja att skicka ut informationsbrev till djurhållaren. Länsstyrelserna har tagit fram en gemensam rutin för handläggning av klagomålsärenden som infördes 2017.
- **Administrativ uppföljning:** i det fall länsstyrelsen bedömer det som lämpligt följs brister från tidigare kontroll upp administrativt. Exempelvis kan djurhållaren skicka in foton eller annan dokumentation såsom intyg eller kvitton till länsstyrelsen som visar att bristerna har åtgärdats.
- **Metoder och tekniker för offentlig kontroll:** metoder eller tekniker som tillämpas för att genomföra den offentliga kontrollen för att verifiera efterlevnaden av djurskyddsbestämmelserna. Dessa varierar beroende på vad som kontrollmyndigheten bedömer som lämpligt i varje enskilt fall och inbegriper bland annat följande:
  - granskning av djurhållarnas egna kontroller,
  - inspektion av bland annat utrustning, transportmedel, lokaler, djur, processer för rengöring och spårbarhet
  - kontroll av hygienförhållandena i djurhållarens djuranläggningar
  - bedömning av exempelvis god hygienpraxis
  - granskning av dokumentation som kan vara relevant för bedömning av efterlevnaden av djurskyddsbestämmelserna
  - utfrågning av djurhållaren och deras personal
  - verifiering av mätningar som djurhållaren gjort och andra testresultat
  - provtagning och analys
  - revision av djurhållarens verksamhet eller
  - annan verksamhet som kontrollmyndigheten anser är nödvändig för att identifiera fall av bristande efterlevnad.

Under år 2018 fick länsstyrelserna vissa nya arbetsuppgifter som polisen tidigare hade. De arbetsuppgifter som flyttades är de rent praktiska arrangemangen kring verkställigheten av omhändertagande av djur. Det handlar om att bland annat planera insatsen, ordna transport, utföra omhändertagandet samt

ställa upp djuren i samband med ett omhändertagande. Även arbetsuppgifter som regleras i lagen (2007:1150) om tillsyn av hundar och katter flyttades från polisen till länsstyrelserna.

2.2 Resurser som används till djurskyddskontroller

Länsstyrelsernas resurser för djurskyddskontroll kan beräknas på olika sätt beroende på vilka verksamhetsområden som tas med i beräkningen. En sammanställning av dessa resurser och hur de förändrats för åren 2014-2020 redovisas i Tabell 1 nedan. Tabellen visar att de resurser som har använts till djurskyddsarbetet har varierat mellan åren. Mellan 2014 och 2016 minskade de gradvis och ökade sedan successivt med cirka 19 procent under perioden 2016 till 2020.

Under 2020 använde länsstyrelserna 227,1 årsarbetskrafter (åa)³ för djurskyddsverksamheten som helhet, exklusive förprovning av djurstallar. Motsvarande siffra var 220,4 åa 2019, 217,6 åa 2018 och 200,4 åa 2017. Observera att en mindre del av resurser som ägnas åt djurskyddskontrollen inte ingår i dessa siffror. Det handlar om verkställigheten av omhändertagande enligt djurskyddslagen, cirka 10 åa under 2020, som räknas bort då uppgiften övertogs av länsstyrelserna 1 juni 2018. För att få jämförbara uppgifter om tillgängliga resurser med tidigare år har dessa räknats bort.

Länsstyrelserna har framfört att tidsredovisningen inte till fullo visar de reella resurser som krävs för att driva kontrollverksamheten. Tid som används för djurskyddskontroll redovisas på koder som även används till annan verksamhet. I samråd med länsstyrelserna bedömer Jordbruksverket att cirka 70 procent av tiden på dessa konton hör till djurskydd. Denna uppskattning har stått sig sedan djurskyddsrapporteringen 2013 och bör därför valideras igen. Det vore önskvärt att länsstyrelserna utreder frågan inför nästkommande rapportering av djurskyddskontrollen. Resterande 30 procent uppskattar vi går åt för övergripande arbete med foder och livsmedel inom primärproduktionen, allmänna veterinära frågor och förprovningens verksamhet. Dessa måste räknas bort för att renodla en resursberäkning av djurskyddskontrollen. Arbete med förprovning redovisas på ett konto som inte ligger till grund för dessa beräkningar.

De nya arbetsuppgifterna som länsstyrelserna övertog från polismyndigheten är inte inräknade i redovisningen. Dessa består av handläggning enligt lagen om tillsyn över hundar och katter samt verkställigheten vid omhändertagande av djur.

I beräkningarna motsvarar en årsarbetskraft (åa) 1 710 timmar. Med årsarbetskrafter avses antal anställda personer omräknat till heltidsarbetande. Sammanlagd arbetad tid divideras med en länsstyrelsegenomsnittlig möjlig arbetstid = 1 710 timmar. I tidigare redovisningar om djurskyddskontrollen är årsarbetskraften baserad på 1 760 timmar. Jämförelsetalen för 2013-2020 är i denna redovisning därför omräknade utifrån det nya talet för en årsarbetskraft.

---

³ De disponibla resurserna för djurskyddskontrollen i landet är beräknade enligt följande:
Resurser i landet (åa) = (VÄS 280 x 0,7) + VÄS 282 – VÄS 2823 – VÄS 2828

Tabell 1. Sammanställning av resurser för djurskyddskontrollen 2014-2020

SAMMANSTÄLLNING G DJURSKYDD -resurser för djurskyddsarbetet exkl. förprovning	2020		2019		2018		2017		2016		2015		2014		Kommentar
	Djurskydd, livsmedel och foder	varav Djurskydd exkl. förprovning	Djurskydd livsmedel och foder	varav Djurskydd exkl. förprovning	Djurskydd livsmedel och foder	varav Djurskydd exkl. förprovning	Djurskydd livsmedel och foder	varav Djurskydd exkl. förprovning	Djurskydd livsmedel och foder	varav Djurskydd exkl. förprovning	Djurskydd livsmedel och foder	varav Djurskydd exkl. förprovning	Djurskydd livsmedel och foder	varav Djurskydd exkl. förprovning	
VÄS (1)															
Allmänt och övergripande	73,26	51,3	68,1	47,7	73,8	51,6	59,4	41,6	53,7	37,6	53,8	37,6	55,6	38,9	Länsstyrelserna har uppskattat att ca 70 % av denna tid läggs på arbete med djurskydd. Övrig tid är livsmedel- och foder i primärproduktion samt de allmänna veterinära frågorna
280* Övergripande planering, samordning, information och kompetensutbildning inom livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna															
282* Djurskydd	204,07	186,23	199,84	183,24	186,95	170,2	178,2	158,8	172	153,2	178,6	159,9	184,8	165,4	Djurskydd exkl. förprovning, som är den högra siffran för respektive år.
2828 Verkställighet av omhändertagande enligt djurskyddslagen	-10,45		-10,52		-4,23										Ny arbetsuppgift från 1 juni 2018. För att få jämförbara siffror med tidigare år räknas denna tid bort här.
2823* Djurstallar	-17,84		-16,6		-16,8		-19,4	0	-18,9	0	-18,8	0	-19,4	0	Resurser för godkännande av djurstallar ingår inte i denna redovisning
TOTALT ANTAL ÅA LANDET (exklusive verkställighet av omhändertagande enligt DL)		227,1		220,4		217,6		200,4		190,8		197,5		204,3	

1. VÄS: redovisad arbetstid fördelas i specifika verksamhetskoder, som benämns VÄS-koder.

2.3 Kontrollverksamhetens omfattning och tidsåtgång

I detta avsnitt redovisas kontrollverksamhetens omfattning och hur mycket tid som i genomsnitt läggs på olika kontrolltyper och beslut inom verksamhetsområdet djurskydd. De olika kontrolltyperna, metoder och andra åtgärder har beskrivits i avsnittet 2.1.

Kontrollverksamheten leder till olika typer av åtgärder såsom normalkontroller, kontroller efter klagomål, uppföljningar, kontroller inför ett godkännande eller tillstånd samt olika typer av beslut. Av länsstyrelsernas tidsredovisning framgår hur antalet och förhållandet mellan dessa olika typer av åtgärder varierar mellan län och år. Då olika kontrollåtgärder i sig är olika tids- och resurskrävande redovisas tidsåtgången för några av dem. Uppföljning av dessa tal över tid har visat sig vara en värdefull indikator som belyser effektiviseringen av kontrollarbete, eller nya utmaningar som dyker upp från år till år.

Tabell 2. Länsstyrelsernas kontrollverksamhet under perioden 2015-2020 samt jämförelse mellan genomsnittlig tidsåtgång för några kontrollinsatser

Kontrollverksamhet djurskydd i landet, år 2015-2020												
	2020	Snitt, h	2019	Snitt, h	2018	Snitt, h	2017	Snitt, h	2016	Snitt, h	2015	Snitt, h
Antal fysiska kontroller eller administrativa granskningar, exklusive ansökningar om tillstånd (6 kap. 4 § DL + offentlig förevisning)	17 656		20 286		19 273		18 659		18 314		19 564	
- Varav antal normalkontroller/fysiska kontroller	3366	8,6	4241	7,8	3993	8,5	4528	8,1	4490	7,9	4590	7,3
- Varav antal fysiska kontroller efter anmälan och OV-information	2992		3951		4408		4181		4320		4918	
- Varav antal administrativ handläggning efter anmälan och OV-information	7743		8218		7083		6069		5973		6286	
(totalt antal handlagda anmälningsärenden och OV-information under året)	10735	3,9	12169		11491		10250		10293		11204	
- Varav antal uppföljande fysiska kontroller	1827		1991		1985		2119		2089		2367	
- Varav antal administrativa uppföljningar	1728		1885		1804		1762		1442		1403	
(totalt antal uppföljningar under året)	3555	5,2	3876	4,9	3789	4,2	3881	4,6	3531	4,4	3770	4,50
Övriga kontroller	1794	12,1	1803	10,2	1980	10,1	1857	10,3	1944	10,4	1814	12,0
- varav antal fysiska kontroller inför tillstånd (6 kap. 4 § DL) och offentlig förevisning (3 kap. 6 § DF)	636		808		871		844		970		1115	
- varav antal administrativ handläggning inför tillstånd (6 kap 4 § DL) och offentlig förevisning (3 kap. 6 §DF)	891		438		448		456		454		274	
(totalt antal Bifall och avslag avseende tillstånd (6 kap. 4 § DL) samt offentlig förevisning (3 kap. 6 § DF)	1527		1246		1319		1300		1424		1389	
- varav besiktningar av fordon för djurtransport	267		557		661		557		520		425	
Summa kontroller och administrativa granskningar under året	19 450		22089		21253		20516		20258		21378	
Antal beslut enligt 8 kap. 9 § DL	1132		1141		1163		1239		1151		1312	
Antal beslut enligt 9 kap 5 § DL	170		180		162		187		152		164	
Antal beslut enl 9 kap. 6 § DL	769		862		733		692		675		777	
Antal djurförbudsprövningar	331		245		246		264		299		316	
- varav antal beslut om djurförbud	296		204		198		204		244		279	
Antal ansökningar om upphävande av djurförbud	89		112		83		82		93		96	
- varav antal beslut om upphävande av djurförbud	26		27		21		23		28		20	
Antal åtalsanmälningar	288		312		309		285		296		498	
Summa beslut under året	2779	11,9	2852	10,8	2696	10,7	2766	10,7	2666	12,2	3163	11

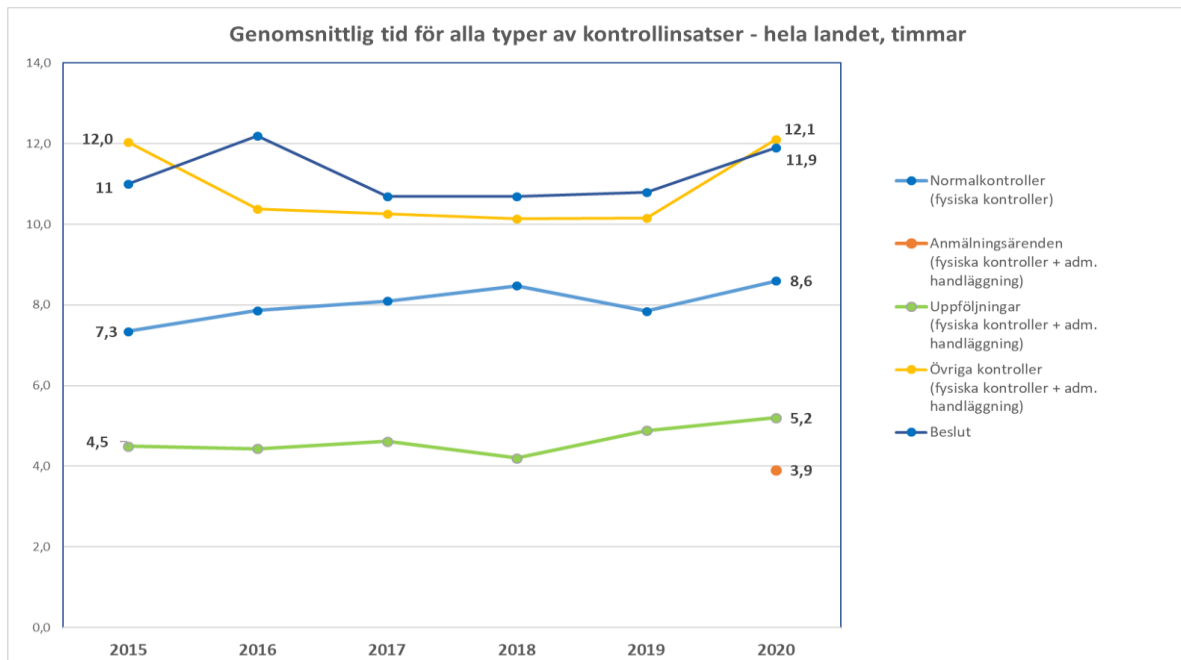

Diagram 1. Genomsnittlig tid per alla typer av kontrollinsatser–faktiskt årligt utfall för landet som helhet

En samlad bild av samtliga kontrollåtgärder redovisas i Tabell 2. Förutom verksamheten under år 2020 finns även 2015-2019 med som jämförelse av förändring under åren i tabellen. Observera att antalet beslut i tabellen (2779 beslut 2020) beräknas som summan av samtliga beslut om föreläggande, omhändertagande av djur, djurförbudsprövningar, ansökningar om upphävande av djurförbud och åtalsanmälningar.

Diagram 1 visar översiktligt förändringen av landets genomsnittliga tidsåtgång för olika kontrollinsatser. Utgångspunkten för samtliga beräkningar av tidsåtgången är länsstyrelsernas tidredovisning, statistik från DSK samt webbenkäten som länsstyrelserna levererar till verket inför denna rapportering.

Kontrollverksamheten i Tabell 2 redovisas som totalt antal fysiska och administrativa åtgärder. För att kunna följa trenderna och utvecklingen av länsstyrelsernas arbetssätt bakåt i tiden redovisas samma poster omräknade som: (fysiska kontroller + administrativ handläggning) för perioden 2015-2019 i tabellen. Anledningen är att länsstyrelserna under de senaste åren har utvecklat rutiner och arbetssätt för att effektivisera den offentliga djurskyddskontrollen, vilket kräver ett nytt redovisningssätt för att bättre spegla deras verksamhet. Det är framför allt de administrativa handläggningarna från kontoret, utan fysisk kontroll med okulär besiktning av kontrollobjektet, som ökar för varje år. Vi ser positivt på denna utveckling eftersom det frigör resurser till att exempelvis göra fler riskbaserade kontroller. Covid-19-pandemin har även påskyndat denna utveckling då det har varit svårt att genomföra ett större antal fysiska kontroller. Länsstyrelsernas administrativa handläggning handlar bland annat om:

- Ett stort antal klagomålsärenden som handläggs utan att fysiskt kontrollera den djurhållning som är föremål för anmälan.
- Administrativ handläggning av tillståndsärenden.
- Administrativ handläggning av uppföljande ärenden.

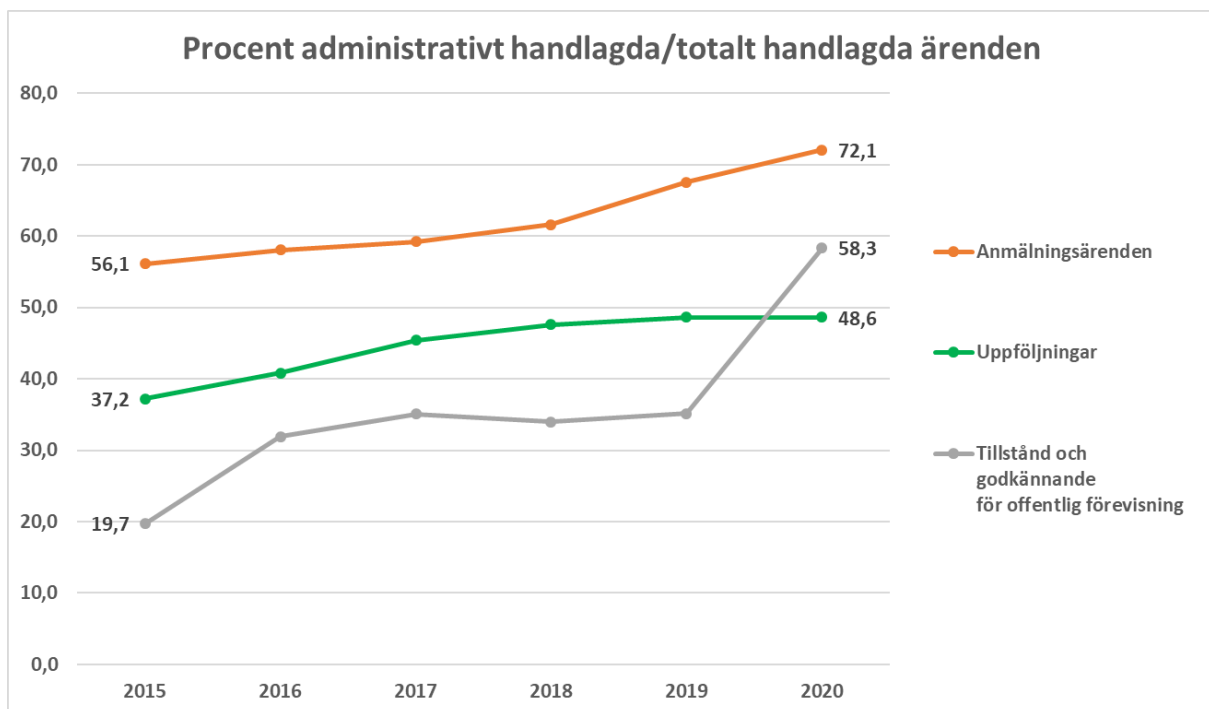
Kontrolldata som beskriver djurskyddskontrollverksamheten i landet för 2020

1. Länsstyrelserna genomförde 17 656 offentliga kontroller under 2020, exklusive tillståndsprövningar och besiktning av djurtransporter. Det kan jämföras med 20 286 motsvarande kontroller 2019. Minskningen beror i huvudsak på färre fysiska kontroller som har utförts efter riskuttag eller efter klagomål, se nästa punkt.
2. Länsstyrelserna genomförde 8 185 fysiska kontroller under 2020, exklusive tillståndsprövningar och besiktning av djurtransporter. Den här uppgiften kan jämföras med 10 183 kontroller som genomfördes under 2019.
3. Av ovanstående punkter 1 och 2 framgår att ungefär 54 procent av kontrollärendena (exklusive ansökningar om tillstånd och besiktningar av djurtransport) handlades administrativt under 2020. Det är en ökning av andelen administrativ handläggning från 2019 då motsvarande siffra var 50 procent.
4. Tillståndsprövningar enligt djurskyddslagen (exklusive förprövningar av djurstallar) har ökat från 1 246 under 2019 till 1 527 under 2020. Så mycket som 58 procent av prövningarna har handlagts administrativt, vilket är en kraftig ökning från 2019 då motsvarande siffra var 35 procent. Länsstyrelserna anser att ökningen av antalet ansökningar om tillstånd bland annat kan bero på en ökad efterfrågan av sällskapsdjur hund inklusive häst generellt under Covid-året. En bidragande orsak torde vara att fler djurhållare tillbringade mer tid hemma vilket har gjort att fler har börjat föda upp (eller utökat sin uppfödning och då uppnått tillståndsgränsen), startat dagis eller annan inackorderingsverksamhet. Inköp av dessa djur har då ökat, såväl uppfödda i Sverige som importerade. Länsstyrelserna har redan signalerat att kravet på registrering av djuranläggningar enligt den nya djurhälsolagstiftningen⁴ kan innebära en fortsatt ökning av ansökningar av tillstånd under 2021
5. Länsstyrelserna genomförde 3 555 uppföljande kontroller under 2020. Det är en liten minskning jämfört med 2019 då 3 876 uppföljningar genomfördes. Andelen uppföljningar som gjordes genom administrativ handläggning är oförändrad jämfört med tidigare år: 49 procent under såväl 2019 som 2020.
6. Antalet beslut som fattades av länsstyrelserna var 2 779 under 2020, vilket är en liten minskning jämfört med 2019 då motsvarande antal var 2 852. Om vi beaktar att antalet kontroller minskade från 20 286 till 17 656 under samma period så har antalet beslut i förhållande till handlagda kontrollärenden ökat under 2020. Antalet djurförbudsprövningar har däremot ökat från 245 beslut 2019 till 331 under 2020, vilket innebär en ökning med 35 procent på ett år. Orsaken är, enligt länsstyrelsernas uppfattning, att de har prioriterat insatser hos djurhållare där risken för lidande för djuren har bedömts som högst.

---

⁴ Den 21 april 2021 börjar EU:s djurhälsoförordning att gälla, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag").

I nedanstående Diagram 2 redovisas andelen administrativt granskade ärenden i förhållande till det totala antalet handlagda ärenden, där ovanstående utveckling under de senaste åren framgår på ett tydligt sätt.

Diagram 2. Andel administrativt handlagda anmälningssärenden, uppföljningar och tillståndsärenden i förhållande till totalt antal handlagda ärenden – faktiskt årligt utfall för landet som helhet

Genomsnittlig tidsåtgång för några typer av kontrollåtgärder

Hur mycket tid som länsstyrelserna lägger på de olika kontrolltyperna ger en viktig indikation på resursbehovet för att genomföra djurskyddskontrollen. Detta kan dessutom jämföras från år till år. I årets analys poängterar vi särskilt några viktiga punkter som bland annat kan ha påverkats av de speciella arbetsförhållandena som rådde under Covid-19-pandemin.

1. En normalkontroll tar i genomsnitt 8,6 timmar

Hur lång tid länsstyrelserna lägger ner på en normalkontroll redovisas i Diagram 3. Den genomsnittliga tiden för en normalkontroll i landet var 8,6 timmar 2020, 7,8 timmar 2019 och 8,5 timmar 2018. Handläggningstiden för en normalkontroll varierar fortfarande mycket över landet. Län som utgick från höga värden tidigare år som Stockholm och Örebro, har minskat sin handläggningstid mest under de senaste 2-3 åren. Vi ser positivt på denna utveckling.

Länsstyrelserna signalerar dock att dessa normalkontroller var något mer resurskrävande under 2020. Anledningen är att arbetet har påverkats under pandemin. Under 2020 gjordes färre fysiska kontroller vilket innebär att djurhållare med högre risk har kontrollerats jämfört med tidigare år. Det begränsade antalet kontroller har även minskat möjligheten att planera effektiva tjänsteresor pga. större avstånd mellan djurhållare som ska besökas.

2. Handläggning av ett klagomålsärende tar i genomsnitt 3,9 timmar

Tidsåtgången för handläggning av befogade och obefogade klagomål (som redovisats i specifika VÄS-koder för dessa ärenden) är 3,9 timmar per ärende. Den egentliga tidsåtgången är dock högre eftersom handläggning av "informationsbrev" (3 222 ärenden under 2020) och inkomna klagomål som handläggare inte direkt kan avgöra om de är befogade eller inte redovisas i ett flertal län under ett annat Väs-konto, 28260, där fler kontrollåtgärder ingår. Från Väs-kontot 28260 går dock inte att uppskatta hur mycket arbete som avser specifik handläggning av klagomålsärenden. Detta gör att med nuvarande användning av länsstyrelsernas tidsredovisning blir talet 3,9 timmar under estimerat och därmed inte tillräckligt validerat. Redovisningen av de olika länsstyrelsernas arbete med klagomålsärenden i Diagram A1, Bilaga 1 ger ändå en god indikation på deras olika handläggningstider.

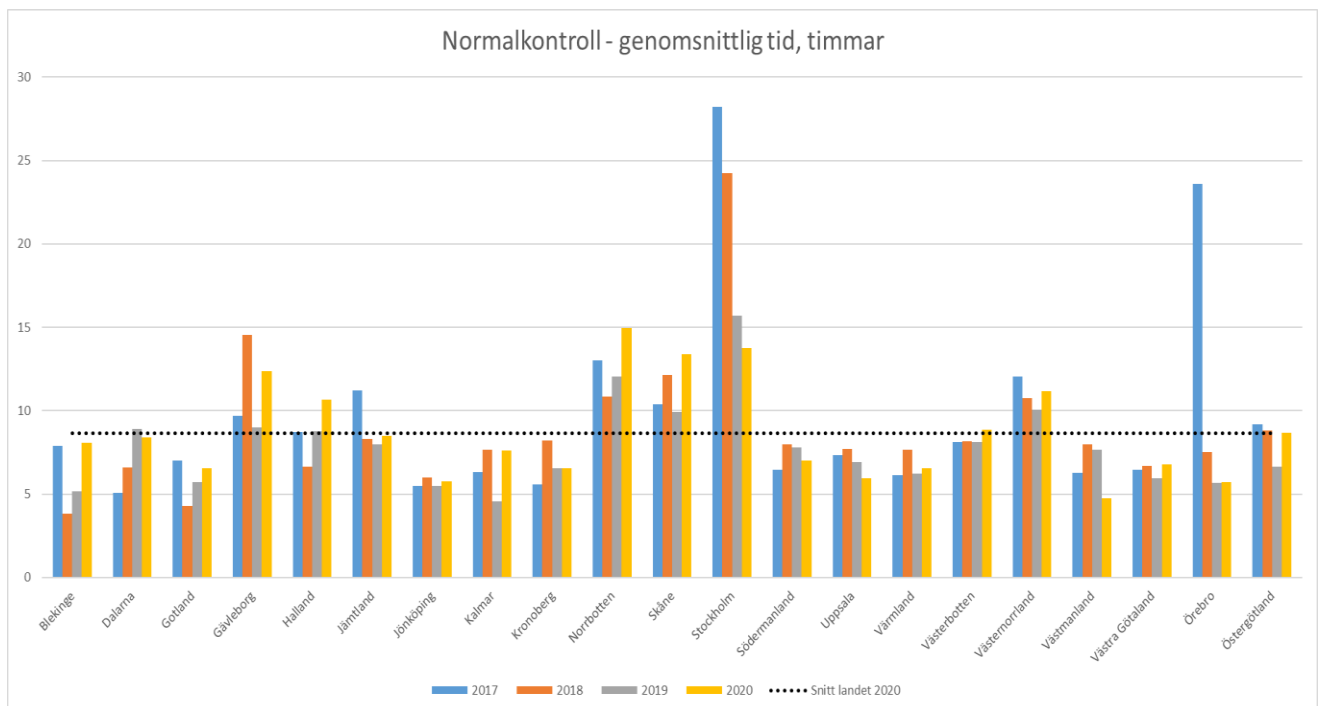
3. Handläggning av en ansökan om tillstånd tar i genomsnitt 12,1 timmar

Den genomsnittliga tiden för en övrig kontroll i landet var 12,1 timmar 2020, 10,2 timmar 2019 och 10,1 timmar 2018. Dessa handläggningar av tillståndsansökningar har handlagts administrativt i större utsträckning än tidigare år. Anledningen till denna utveckling är inte klar och kommer att följas upp under kommande år.

Ett beslut tar i genomsnitt 11,9 timmar

Den genomsnittliga tiden för handläggning av ett beslut var 11,9 timmar 2020, vilket är en ökning från 10,8 timmar 2019. Även denna utveckling måste följas upp kommande år.

I beslutstiden ingår bland annat hantering av överklagade beslut, yttrande till domstol, förberedelser av och deltagande vid muntlig domstolsförhandling, länsstyrelsernas överklagningar av domstolsbeslut m.m.. Länsstyrelserna bedömer att om de lägger mer tid på beslutsärenden så höjs kvalitén och antalet överklagade ärenden som ändras i högre instans minskar. Vår bedömning är att om beslut får högre kvalitet och blir mer rättssäkra så har länsstyrelserna använt denna tid effektivt.

Diagram 3. Genomsnittlig tidsåtgång per normalkontroll – faktiskt årligt utfall för respektive län och landet som helhet

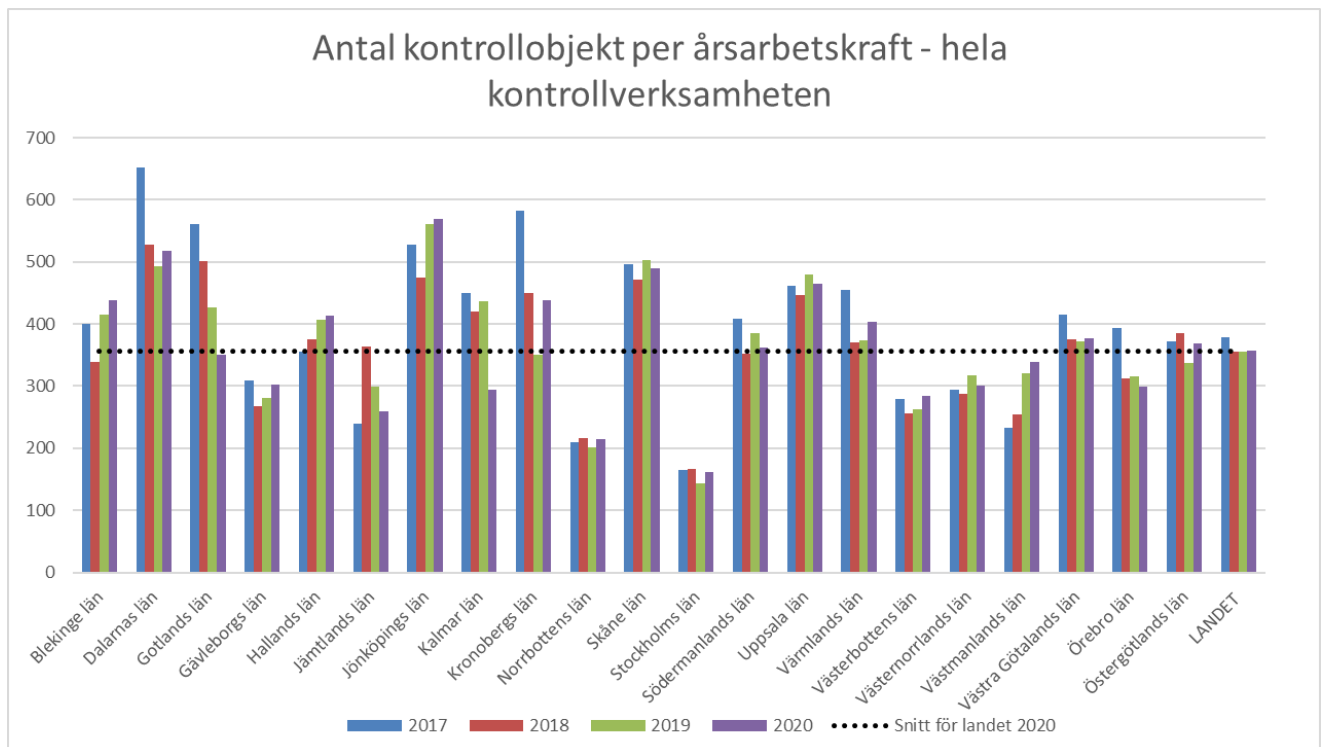
I Bilaga 1 redovisas ytterligare diagram avseende genomsnittlig tidsåtgång för olika kontrollåtgärder.

2.4. Antal kontrollobjekt och årsarbetskrafter som förutsättningar för kontrollen

I detta avsnitt ges en bild av länsstyrelsernas olika förutsättningar när det gäller antalet kontrollobjekt per län och per årsarbetskraft i varje län. I detta sammanhang avses främst livsmedelsproducerande djur inklusive hästar i definitionen av kontrollobjekt, sällskapsdjur som inte är tillståndspliktiga är till exempel borträknade. De siffror som rapporteras visar därför i första hand vilken kapacitet som finns i respektive län för att kunna genomföra kontrollen inom livsmedelskedjan. Länsstyrelserna arbetar dock i varierande grad med många klagomålsärenden som berör just sällskapsdjur och detta kan delvis förklara varför länsstyrelserna kan ha så olika dimensioneringar av resurser i relation till sina kontrollobjekt. Som framgår av Diagram 4 nedan är det stora skillnader mellan länen vad gäller antalet kontrollobjekt i relation till antalet tillgängliga årsarbetskrafter. Under 2020 var landets genomsnittliga antal kontrollobjekt per årsarbetskraft 356 stycken, räknat på hela verksamheten. För landet som helhet innebär detta ingen förändring jämfört med tidigare år: 355 för 2019 och 356 för 2018. Skillnaden mellan länen är dock stor, med en variation mellan 161 i Stockholm och 570 i Jönköping. Under 2019 varierade det mellan 143 i Stockholm och 560 i Jönköping. För att utläsa de enskilda siffrorna per län under perioden 2016–2020, se Tabell A1 i Bilaga 2. Det är viktigt att säga att vissa typer av verksamheter är mer resurskrävande än andra för länsstyrelsernas kontrollverksamhet.

Eftersom skillnaderna är stora och medför en viss differentierad arbetsbelastning för handläggning i olika län har ett arbete startats hos Jordbruksverket för att jämföra fördelning av olika sorters kontrollobjekt mellan länen i relation till tillgängliga årsarbetskrafter i länet. Detta görs i DSK genom olika

specialkörningar för att få fram data. Arbetet pausades under 2020 då vi har åtgärdat tekniska problem med överföring av uppgifter mellan länsstyrelsernas diariehanteringssystem Platina och DSK. Dessa problem är nu åtgärdade och arbetet kommer att återupptas.

Diagram 4. Antal kontrollobjekt per årsarbetskraft - hela kontrollverksamheten

3 Analys av kontrollverksamheten samt måluppfyllelse

3.1 Resurser, kontrollinsatser och tidsåtgång varierar mellan länen

Länsstyrelserna la totalt ned 227,1 åa på hela djurskyddsområdet under 2020, vilket är en ökning med drygt 26 åa sedan 2017. Se kap. 2 och tabell 1 för variation av landets årsarbetskrafter sedan 2014.

Antalet genomförda kontroller, beslut och administrativa handläggningar har minskat något under 2020 medan de redovisade personella resurserna ökat med 6,7 åa. Under 2019 och 2018 ökade istället antalet genomförda kontroller, beslut och administrativa handläggningar, vilket redovisas i kap 2 och tabell 2. Ökningen under 2019 och 2018 var dock inte i samma omfattning som ökningen av de personella resurserna under samma period.

Länsstyrelserna har framfört att arbetsuppgifterna som flyttades från polisen till länsstyrelserna under 2018 har tagit mycket kraft från organisationen. Antalet anmälningsärenden minskade något under 2020 medan de ökade 2018 och 2019. Några länsstyrelser anger även att den konstant stora mängden anmälningsärenden har inneburit en stor utmaning för kontrollverksamheten samt att nå de mål som beskrivs i avsnittet ”Målsättning för djurskyddskontrollen” nedan. Under 2020 har Covid-19-pandemin varit den enskilt största orsaken som påverkat kontrollverksamheten och detta beskrivs i avsnitt 3.4. Några län framför att det kan finnas en felkälla i tidsredovisningen som innebär att viss arbetstid med Covid-19-pandemin kan ha lagts på konton reserverade för djurskyddskontroll, vilket skulle innebära att det finns tid redovisad här som skulle lagts på andra konton. Några län säger samtidigt att Covid-19-pandemin arbete inte ska hamna på djurskyddskonton, utan att det finns särskilda konton för detta som ska användas. Det är viktigt att de särskilda kontona används för att redovisa arbete med Covid-19-pandemin. Ytterligare en sak som framförts är att distansarbetet pga. Covid-19-pandemin inneburit att djurskyddshandläggare ibland kunnat arbeta viss del av dagar och resten av dagen vårdat barn. Det finns en större flexibilitet när arbetet kan utföras på distans, vilket kan ha bidragit till att mer arbetstid redovisats och de personella resurserna ökat. Att Covid-19-pandemin även kommer att påverka kontrollverksamheten under 2021 är tydligt redan nu enligt länsstyrelserna.

I avsnitt 2.3 beskrivs tidsåtgång för olika kontrolltyper och beslut. Enligt länsstyrelserna har de sedan 2016 arbetat mer fokuserat med att tidsredovisa på ett mer enhetligt och likartat sätt. Vi bedömer därför att underlaget som levereras av länsstyrelserna har blivit säkrare. Det är möjligt att detta kan förklara en del av förändringen i genomsnittliga tider under de senaste två-tre åren för vissa enskilda länsstyrelser. Vi kan dock konstatera att hur mycket tid olika länsstyrelser lägger på olika typer av kontrollinsatser varierar anmärkningsvärt mycket mellan länen och att dessa stora skillnader inte enbart kan förklaras med att tidsredovisningen varierar.

En annan viktig faktor som påverkar resultatet är att kontrollobjekten är mer eller mindre resurskrävande bl. a. beroende på djurslag, verksamhetens storlek och produktionsform. Detta i kombination med den stora skillnaden i genomsnittligt antal kontrollobjekt per årsarbetskraft behöver sammantaget beaktas. Det går alltså inte att säga att lika många kontrollobjekt per årsarbetskraft i alla län skulle innebära en likvärdig förutsättning för länen att uppfylla målet om en viss andel kontrollerade objekt

varje år. En kombination av en hög andel resurskrävande kontrollobjekt och många objekt per årsarbetskraft, jämfört med en låg andel resurskrävande objekt och färre objekt per årsarbetskraft kan ge mycket varierande förutsättningar för kontrollverksamheten, se avsnitt 2.4.

Utifrån resultaten i denna redovisning bedömer vi att både förutsättningarna för, och effektiviteten av, kontrollarbetet skiljer sig mycket åt över landet. Vi bedömer att det inte är tillfredsställande med så stora skillnader i antal kontrollobjekt per åa. Inte heller att det är så stora skillnader mellan länsstyrelsernas genomsnittliga tid för att genomföra olika kontroller, se avsnitt 2.

När det gäller de betydande skillnaderna mellan länen behöver orsakerna bakom siffrorna om effektivitet och måluppfyllelse sannolikt sökas i en kombination av olika faktorer. Erfarenhetsutbyte av goda exempel bedömer vi är en avgörande framgångsfaktor för att skapa en mer likriktad kontrollverksamhet. Detta görs redan till viss del idag, exempelvis anger flera länsstyrelser att de utbyter erfarenheter med varandra i olika regionala länsgrupperingar. Utbytet rör då både utbildning, och samsyn i ärendehantering och bedömningar.

De senaste fyra åren har också Jordbruksverket och länsstyrelserna tillsammans ordnat ett utvecklingsmöte med syfte att utbyta erfarenheter och lära av varandras goda exempel. Detta samordnas med det årliga analysmötet för djurskyddskontrollen. Under 2021 var det nödvändigt att hålla mötet digitalt p.g.a. Covid-19 och vi valde då att fokusera på analysdelarna och avvakta med erfarenhetsutbytet tills det går att träffas fysiskt. Det ger ytterligare dimensioner att mötas personligt, vilket utvecklar samarbetet.

3.2 Krav ställs för att brister i djurskyddet ska rättas till

Länsstyrelserna använder de åtgärder som djurskyddslagstiftningen anger för att lagstiftningen ska efterlevas. Dessa åtgärder är förelägganden, omhändertaganden, djurförbud och åtalsanmälningar. De vanligaste åtgärderna är påpekanden i kontrollrapporter där djurhållaren frivilligt kan åta sig att åtgärda bristerna inom en viss tid. Även förelägganden används för att åstadkomma rättelse. Sammanställningen av länsstyrelsernas inrapporterade statistik till Jordbruksverket visar att det totala antalet beslut och övriga tidskrävande handläggning låg på ungefär samma nivå under 2016–2018. En liten ökning kan ses under 2019, följt av liten minskning under 2020. I detta antal räknas omhändertaganden, prövningar av djurförbud, ansökningar om upphävande av djurförbud och åtalsanmälningar. Det totala antalet av dessa ärenden skiljer sig inte nämnvärt över åren 2015–2020, se Tabell 2.

Länsstyrelserna gör en stor mängd uppföljande kontroller för att se till att brister åtgärdas. Dessa uppföljningar kan vara fysiska kontroller eller administrativa uppföljningar. Att göra uppföljningar är mycket viktigt för att säkerställa att konstaterade brister åtgärdas och en viktig del i syftet med kontrollen. Flera länsstyrelser har uppgett att de satsar på eller kommer att satsa mer på att följa upp kontrollerna eftersom det är en så viktig del för att få efterlevnad av lagstiftningen.

Hur många av kontrollerna som har brister och som följs upp varierar stort mellan länsstyrelserna. Diagrammen nedan visar hur många kontroller som länsstyrelserna totalt gör och hur många som har brister. Samtliga typer av kontroller räknas med, dvs normalkontroller, anmälningskontroller, uppföljande kontroller och övriga kontroller i samband med exempelvis tillståndsansökningar. Diagram 5 visar både antal och andel kontroller av samtliga typer, som hade brister under 2018–2020. Den gula

linjen som ligger ovanför staplarna visar andelen, alltså i hur många procent av kontrollerna som brister konstaterades. Skillnaderna mellan länen är lika stora även om jämförelsen görs inom varje grupp av kontroller.

Antal kontroller, Antal kontroller med anmärkning, Andel kontroller med anmärkning

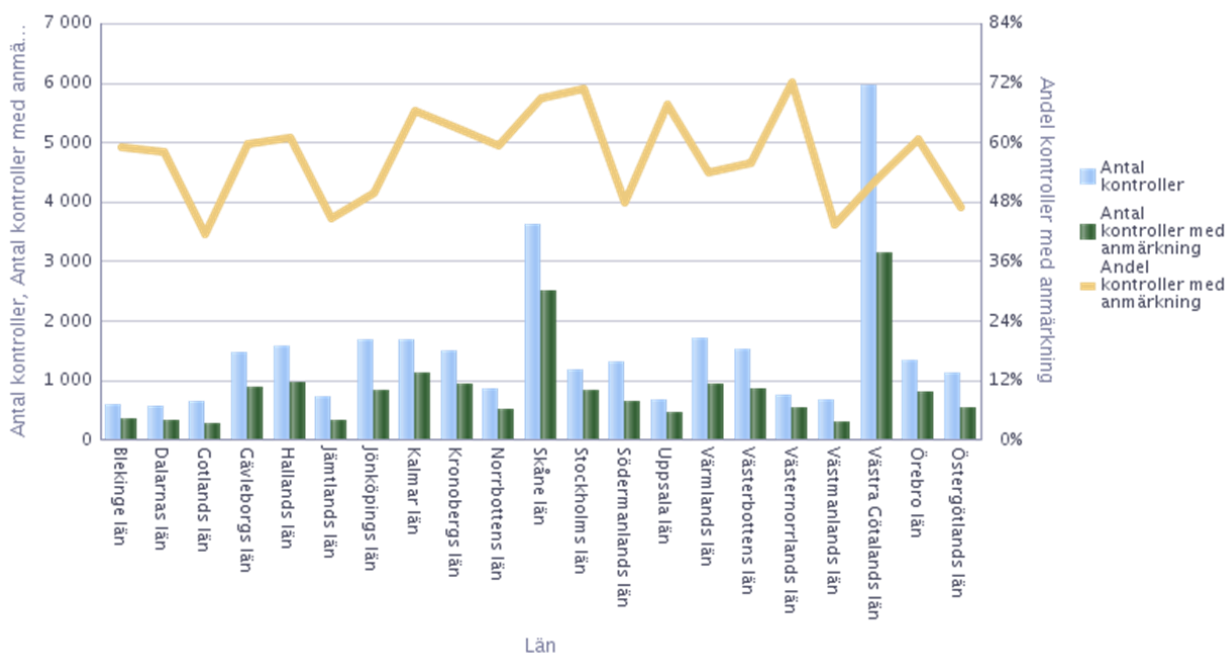

Diagram 5. Antal kontroller samtliga typer, år 2018-2020, samt antalet med anmärkning. Den gula linjen visar andelen kontroller med anmärkning.

För exempelvis normalkontroller är skillnaderna ännu större, vilket framgår av Diagram 6, som visar normalkontroller för åren 2018–2020 sammanlagda. Normalkontrollerna för det enskilda året 2020 i Diagram 7 visar samma mönster som när normalkontrollerna visas sammanlagda. Skillnaderna är så stora, och antalet kontroller i denna jämförelse är tillräckligt många, att det sannolikt inte handlar om normalvariation. Vi bedömer att detta tyder på att länsstyrelsernas bedömningar om vad som är en brist varierar. Jordbruksverket och länsstyrelserna arbetar för att åstadkomma ökad likriktning och enhetlighet i bedömningarna.

Antal kontroller, Antal kontroller med anmärkning, Andel kontroller med anmärkning

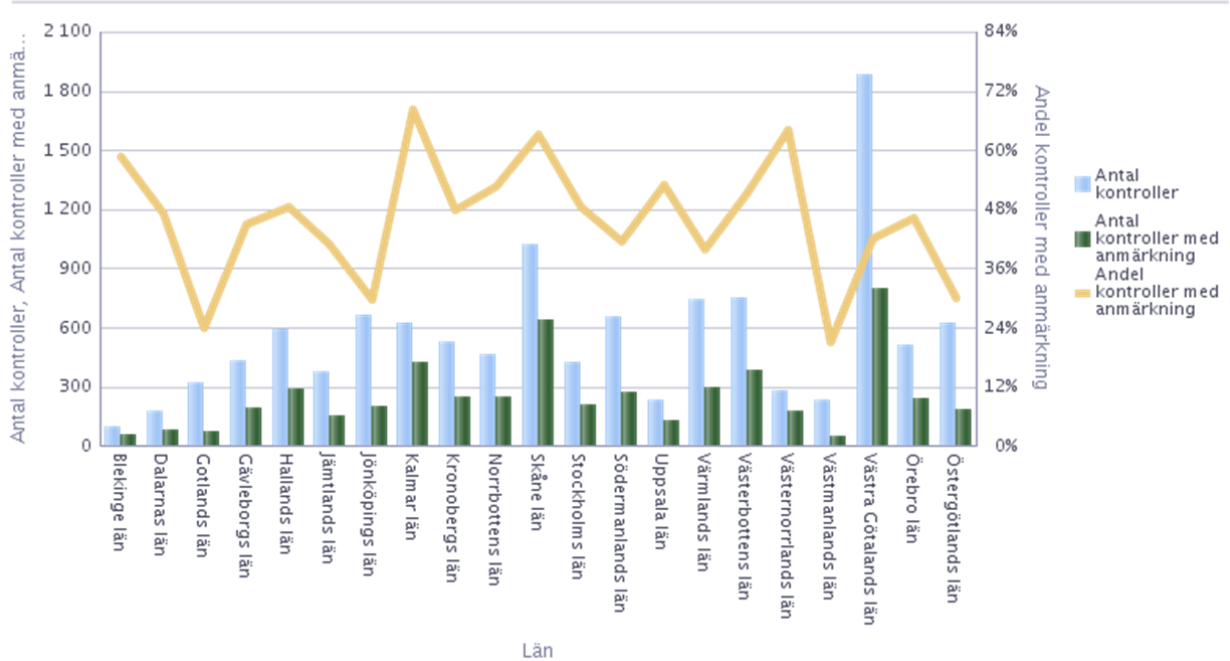

Diagram 6. Antal normalkontroller, år 2018 – 2020, samt antalet med anmärkning. Den gula linjen visar andelen kontroller med anmärkning.

Antal kontroller, Antal kontroller med anmärkning, Andel kontroller med anmärkning

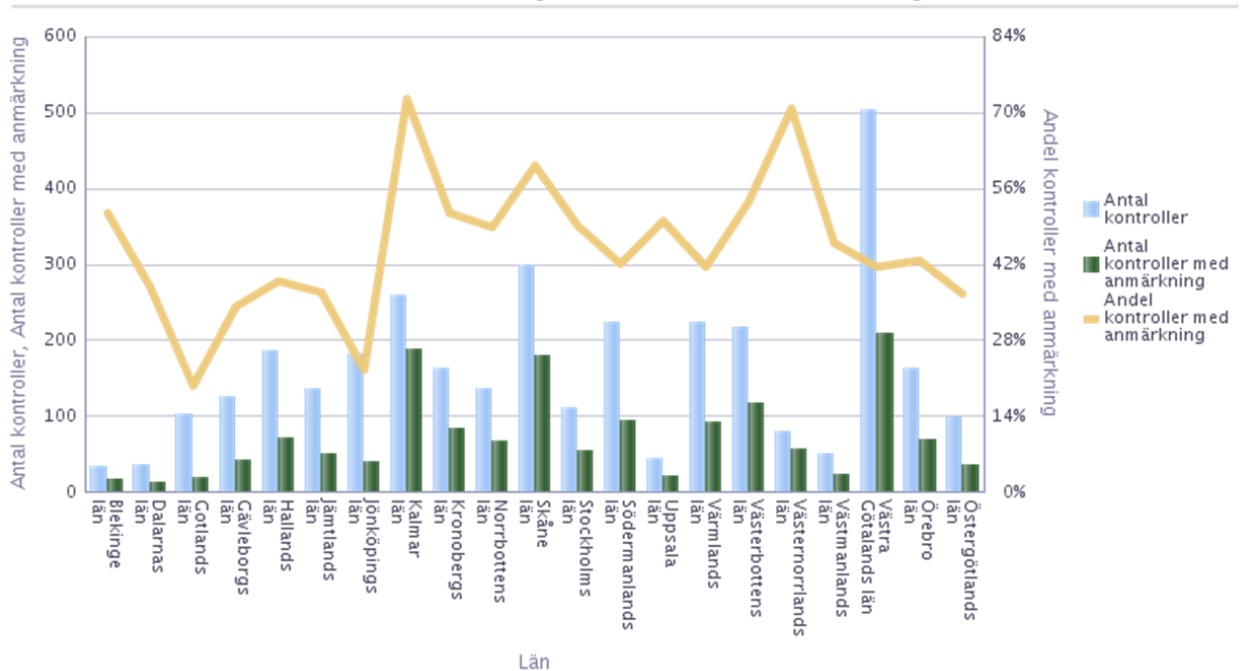

Diagram 7. Antal normalkontroller, år 2020, samt antalet med anmärkning. Den gula linjen visar andelen kontroller med anmärkning.

3.3 Övriga arbetssätt samt samverkan och informationsinsatser som kan stärka djurskyddet

Länsstyrelserna arbetar även med andra åtgärder än att kontrollera att djurskyddslagstiftningen anger efterlevs. Exempel på det är att länsstyrelserna gör insatser med informations- och temamöten om djurhållning för djurhållare. Många län har återkommande informationsutbyte och samarbete med bl.a. LRF (Lantbrukarnas Riksförbund) och flera andra branschorganisationer. Länsstyrelserna informerar också om djurskyddskontroll via olika kanaler. Detta har visat sig ha en god effekt, både utifrån att djurhållare tycker att det är positivt med information och ökad kunskap och utifrån att dialog och förståelse för varandras roller förbättras. Flera länsstyrelser har även gjort informationsfilmer om djurhållning som lagts ut på olika digitala kanaler med positivt gensvar från allmänheten. Länsstyrelsegemensam kunskapshöjande information om djurhållning tas också fram och publiceras på länsstyrelsernas webbsidor.

Vi bedömer att information och liknande åtgärder är en viktig del av kontrollmyndigheternas övriga djurskyddsarbete och kompletterar kontrollen på ett viktigt sätt. Att genom information höja kunskapen hos djurhållare kan i en förlängning göra att färre brister konstateras. Detta förebyggande arbetssätt visar att det finns olika sätt att uppnå ett förbättrat djurskydd. Ett annat konkret exempel är länsstyrelsernas arbete med att skicka ut informationsmaterial vid anmälningsärenden som handläggs administrativt. Om ett bra material skickas ut till djurägare i sådana ärenden, kan det ge en god djurskyddsnytta även utan en fysisk kontroll.

Länsstyrelserna och Jordbruksverket arbetar även aktivt tillsammans i olika forum med att vidareutveckla sätt att analysera resultaten och effekterna av djurskyddsarbetet. Under 2017 utvärderades och reviderades målen och indikatorerna för djurskyddskontrollen. Vidare har länsstyrelserna ett ansvar för att information och kunskap om djurskyddskontrollens styrning och ledning överförs och sprids på alla nivåer inom sina organisationer som ett led i att främja måluppfyllelsen. Att detta har effekt bekräftas vid de revisioner Jordbruksverket gjort av länsstyrelsernas djurskyddskontrollverksamhet.

Viktig samverkan sker i Rådet för djurskyddskontroll, som är ett gemensamt forum för Jordbruksverket, länsstyrelserna och Livsmedelsverket, inrättat på uppdrag av regeringen. Syfte är att samordna löpande strategiska frågor som rör djurskyddskontrollen. Här finns bland annat ett antal så kallade fokusområden exempelvis ”Uppföljning och styrning av djurskyddskontrollen” samt ”Underlätta för djurägare att göra rätt”.

Rådet för djurskyddskontroll har bedömt att kunskapshöjande information till djurhållare är ett så viktigt område att det identifierades som fokusområdet ”Underlätta för djurägare att göra rätt”. Arbetet med detta fortsätter under 2021. För att nå effekt behövs aktiviteter såväl i ett stort och övergripande perspektiv, som i det lite mindre. Flera länsstyrelser använder analysen av djurskyddsbrister i denna rapport för att i dialog med branscher m.fl. öka kunskapen och medvetenheten om de brister som finns. Syftet är att tillsammans förebygga och minska bristerna i djurskyddet. Genom att göra branscherna medvetna om de brister som myndigheterna ser kan gemensamt arbete förebygga och minska dessa brister.

Arbetet i Rådet för djurskyddskontroll finns att läsa om i separata redovisningar och rådet arbetar kontinuerligt med att finna nya strategier för att utveckla kontrollen.

Jordbruksverket har tagit fram en webbaserad utbildning för personal som arbetar med djurskyddskontroll på länsstyrelserna, Kontrollutbildning Djurskydd och Samsyn (KuDoS). Ett av avsnitten i utbildningen handlar om kontrollmetodik och innehåller bland annat bedömningar vid djurskyddskontroll. Syftet är att detta ska bidra till att öka likriktningen och samsynen vid bedömningar. Utbildningen lanserades i februari 2020 och finns nu tillgänglig för länsstyrelserna. Se avsnitt 3.11 för mer information om KuDoS.

3.4 Kontrollverksamheten under COVID-året

Pandemin har påverkat kontrollverksamheten i varierande grad

Kontrollen av djurskyddet har, som för många andra verksamheter, påverkats av Covid-19 pandemi under 2020. I årets rapportering till Jordbruksverket har länsstyrelserna tillfrågats om hur pandemin har påverkat deras kontrollverksamhet. Vi har även tagit del av uppgifter från länsstyrelsernas egna interna undersökning kring påverkan av verksamheten p.g.a. pandemin.

Resultaten visar att länsstyrelsernas kontrollarbete har påverkats på olika sätt och i varierande grad. Merparten av länen har svarat att de har gjort färre fysiska kontroller under 2020 jämfört med tidigare år. Orsakerna till det minskade antalet kontroller är dels att personal har fått andra arbetsuppgifter med anledning av pandemin eller p.g.a. sjukdom eller symptom hos personalen, dels de restriktioner som införts med anledning av pandemin.

Länsstyrelsernas prioritering har berott på länets förutsättningar

Nedan följer en sammanställning av länsstyrelsernas kommentarer och prioriteringar av kontroller under 2020. Punktsatserna är inte exakt citat då uppgifterna har levererats såväl i muntlig och skriftlig form. Av enkätsvaren framgår att länsstyrelsernas djurskyddsenheter (eller motsvarande) har sökt egna lösningar på den uppkomna situationen. Hur de har hanterat djurskyddsarbetet beror till stort på de givna individuella förutsättningarna som fanns i varje län samt det förhållningssätt till pandemin som respektive länsledning valt att tillämpa. En viss nationell samordning av hantering av djurskyddsarbete gjordes av 28-nätverket som genomförde gemensamma riskanalyser med anledning av Covid-krisen.

Kriterier för prioritering av kontroller och arbetssätt har varierat i landet. Vi kan dock se en generell underprioritering av fysiska kontroller och en ökad administrativ handläggning av ärenden.

Några kriterier för prioritering inom ramen för djurskyddskontrollen som redovisats från olika länsstyrelser:

- Kontroller inom livsmedelskedjan och normalkontroller har prioriterats.
- Djurskyddet som samhällsviktig funktion:
  - prioritering av normalkontroller i vissa län markerar även att djurskyddet ses som samhällsviktig. Vissa län uttalar detta tydligt.
  - en länsstyrelse uppger istället att kontroller på slakterier och transporter av livsmedelsdjur

upphörde under en period då dessa bedömdes vara samhällsviktiga funktioner som inte fick störas eller utsättas för onödiga smittrisker.

- Tidigt samråd med lokala LRF-föreningar har hållits och ansågs vara mycket värdefullt.
- Färre normalkontroller har utförts, ofta under senare delen av året (stallsäsongen 2019–2020 har i så fall inte påverkats lika mycket). Allt färre fysiska kontroller utfördes i takt med att hårdare restriktioner infördes under andra halvåret.
- Djurhållaren har ibland tackat nej till en kontroll. Vissa djurhållare upplever att det känns bättre ur smittskyddsperspektiv att samtala med kontrollanten per telefon istället för att få besök på gården eller i hemmet.
- Har undvikit att göra kontroll hos djurhållare över 70 år eller hos personer i riskgrupp.
- Klagomålsärenden har prioriterats hårdare. Fysiska kontroller har endast gjorts då akut djurli-dande har misstänkts.
- Betydligt fler tillståndsansökningar har handlagts administrativt istället för ett fysiskt besök på anläggningen.
- Förprövningsärenden har handlagts som vanligt.
- Fler digitala kontroller.
- Har träffat djurhållaren utomhus tillsammans med djuret.
- Har gjort färre kontroller pga. svårigheter att hålla social distans inomhus.
- Inga transportkontroller har gjorts.

Kriterier för prioritering som påverkats av myndighetens tillgång till egna resurser, interna arbetsrutiner eller beslut. Några exempel:

- Färre kontroller har kunnat utföras pga. mycket arbete i stab. Arbetet i stab innebär dessutom en tapp av effektivitet om tiden som tillbringas med djurskyddsarbetet blir hackig.
- Längre handläggningstider och färre kontroller pga. ökad sjukfrånvaro. Kontroller fick ställas in vid minsta förkylningssymptom av personalen, personalens barn eller djurhållaren.
- Även kollektivtrafik påverkade personalens situation för pendlare: Detta gällde sannolikt i början av pandemin, då handläggningen skedde i huvudsak från kontoret och inte i hemmet.
- Behov av att säkerställa en god arbetsmiljö för personalen. Ledningen har tagit hänsyn till personalens oro för att bli smittad.
- Varierande användning av skyddsutrustning. Vissa län har snabbt införskaffat skyddsutrustning för att kunna genomföra sina kontroller och andra inte.

En bättre nationell samordning behövs för att bättre möta de kortsiktiga och långsiktiga konsekvenser av pandemin

En samlad bild av länsstyrelsernas olika prioriteringar och arbetssätt visar att de har tolkat krisläget på olika sätt eller har styrts av individuella förutsättningar. Detta kan ha hindrat en konsekvent nationell samordning av rutiner. Det är länsledningen i varje län som anger riktlinjerna för allt kontrollarbete som utförs av länsstyrelsen. Prioritering av djurskyddskontrollen har därför styrts av dessa överordnade beslut, vilka har varierat i olika län. Exempelvis har det fattats beslut att dra ner på eller upphöra

helt med allt kontrollverksamhet under delar av året i vissa län, eller att kontroller skulle göras utifrån olika riskkriterier och prioriteringar i andra län.

Jordbruksverket har gett övergripande vägledning när det gäller prioriteringar under pandemin. Skälet är att pandemin påverkar länsstyrelsernas verksamhet väldigt olika och länsstyrelserna har olika behov av åtgärder. Rådet för djurskyddskontroll har delat Jordbruksverkets bedömning i detta.

Det är sannolikt att även 2021 kommer att påverkas kraftigt av Covid-19 pandemin. Om det finns ett behov och det är lämpligt utifrån pandemins påverkan och länsstyrelsernas förutsättningar kan Jordbruksverket ge ytterligare vägledning. Det saknas sektorsspecifika rekommendationer eller råd för denna typ av kontrollverksamhet. Tydligare rekommendationer och råd skulle kunna underlätta myndigheternas arbete.

Konsekvenserna av pandemin kommer sannolikt att finnas kvar under 2021 och kanske kommande år. Förlusten av information från de riskbaserade kontrollerna under en period kan innebära ett behov av ökat antal kontroller i efterhand. Kontrollpersonalen som "lånas ut" för tillsyn enligt pandemilagen⁵ från januari 2021 kan påverka djurskyddskontrollarbetet. Det är under stallperioden 2020-2021 som den stora volymen av normalkontrollerna på djurskyddsområdet bör göras inom animalieproduktionen för att dessa kontroller ska ge mest effekt. Om kontrollerna inte görs kan det vara svårt att hämta upp det senare under andra halvan av 2021 vilket kommer att påverka måluppfyllelsen. Även om uppföljningar och antalet rutinkontroller skulle utföras under senare halvan av året i sådan mängd att målen nås, ger det inte samma djurskyddseffekt.

Samtidigt har en del länsstyrelser uttryckt att de har blivit effektivare på att handlägga ärenden administrativt. Genom vunna erfarenheter anser dessa länsstyrelser att fler ärenden kommer fortsatt att hanteras administrativt efter slutet på pandemin. Detta skulle kunna frigöra mer tid för kontrollarbete i fält som ska riktas där det ger mest djurskyddsnytta. Användning av digitala hjälpmedel och digitala arbetssätt utvecklas och kommer att bidra till denna positiva utveckling om deras effektivitet kan säkerställas.

3.5 Målsättning för djurskyddskontrollen

Rådet för djurskyddskontroll anser att likriktning är en central strategisk fråga och har tagit upp länsstyrelsernas måluppfyllelse för djurskyddskontrollen som ett fokusområde, "Uppföljning och styrning av djurskyddskontrollen". Jordbruksverket och länsstyrelserna har tillsammans tagit fram mål och indikatorer för djurskyddskontrollen. Denna målbild började gälla för kontrollverksamheten från och med 2014 och godkändes av Rådet för djurskyddskontroll under 2013. Den har därefter reviderats under 2017 och fungerar numera som ett viktigt verktyg för att planera, styra, följa upp och utvärdera kontrollarbetet. Nedan följer en beskrivning av hur detta har uppfyllts.

Måluppfyllelsen för djurskyddskontrollen ser ut att successivt utvecklas i rätt riktning, även om skillnaderna mellan länen ännu bedöms vara alltför stora. Att arbeta utifrån målbilden ökar måluppfyllelsen och vi bedömer att detta är en tydlig styrnings- och ledningsfråga inom länsstyrelserna. I likhet

---

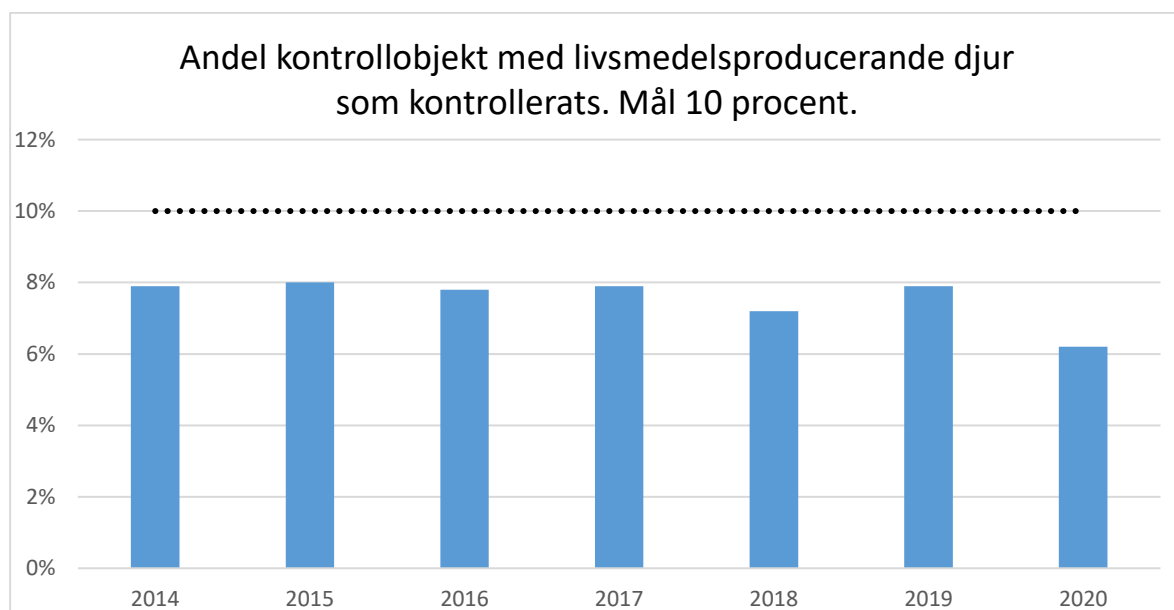
⁵ lagen (2021:4) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19

med tidigare analyser, kan vi konstatera att det inte går att dra slutsatser som enkelt förklarar de stora skillnaderna mellan länsstyrelsernas resultat. Orsaken behöver sannolikt sökas i en kombination av organisation, ledningsstruktur, myndighetskultur, kompetens och tillgång till personal, geografiska faktorer etc. Vi bedömer att det är viktigt att fortsätta med det pågående utvecklingsarbetet för att se till att djurskyddskontrollerna sker på ett så resurseffektivt, träffsäkert och likvärdigt sätt som möjligt över hela landet. Det sker t. ex. genom att fortsätta med att dela goda exempel och kunskap mellan länen, bland annat inom ramen för Rådet för djurskyddskontroll.

Minst lika många normalkontroller som anmälningskontroller

Från och med 2015 finns det en målsättning om att det ska genomföras minst lika många normalkontroller som anmälningskontroller (kontroller efter anmälan). En kvot på minst 1 mellan de två kontrolltyperna (normalkontroller/anmälningskontroller) ska uppnås för att målet ska vara uppfyllt. Normalkontrollerna utgör den regelbundna och riskbaserade kontrollen och är därför ett av de huvudsakliga uppdragen i länsstyrelsernas djurskyddskontrollarbete. Det är viktigt att en viss andel kontroller utgörs av normalkontroller och därför mäts det på detta sätt. En önskad effekt med målet är att kontrollmyndigheterna riktar tillräckliga resurser till normalkontroller.

För 2020 uppfylldes målet i landet som helhet med en kvot på 1,13, vilket är en förbättring sedan 2019 då kvoten var 1,07. Det är även en klar förbättring från 2018 då kvoten var 0,91. Diagram 8 visar hur måluppfyllelsen varierat och utvecklats för landet som helhet 2013–2020. I Tabell 2, avsnitt 2, framgår hur antalet normalkontroller respektive anmälningskontroller varierat under åren 2013–2020.

Diagram 8. Landets resultat för mål om minst lika många normalkontroller som anmälningskontroller.

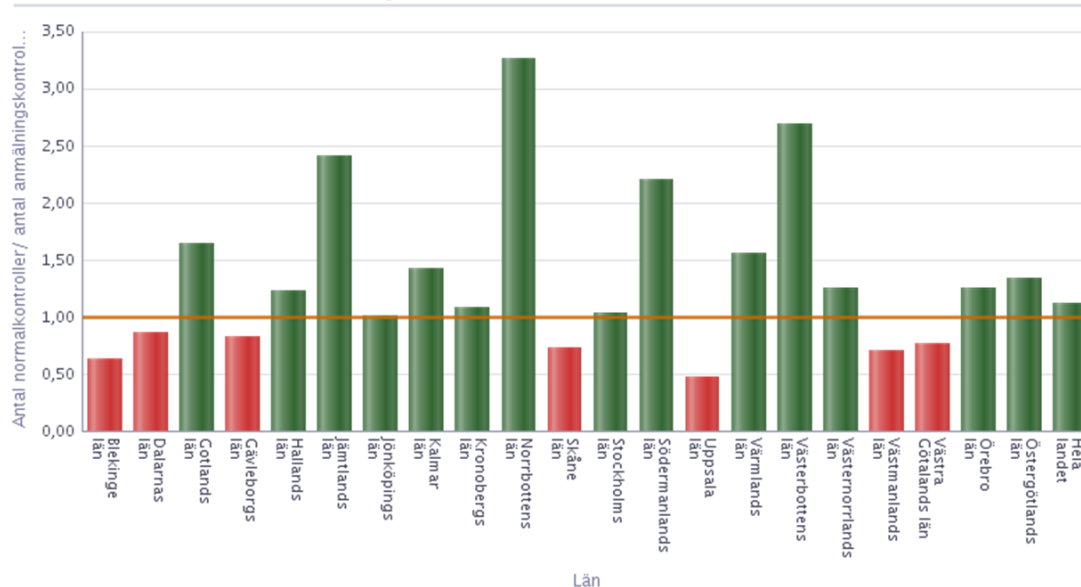
Diagram 9 och 10 visar detta mål för respektive län och landet som helhet. För att målet ska vara uppfyllt innebär det att stapeln når upp till kvoten 1, alltså att antalet genomförda normalkontroller har varit minst lika många som antalet genomförda kontroller i samband med anmälningar. Sedan 2014 har

trenden för landet som helhet för denna måluppfyllelse varit positiv med undantag från 2018. Länsstyrelserna framför att arbetsuppgifterna som flyttades från polisen till länsstyrelserna 2018 tog mycket kraft från organisationen. De anger också att resurserna som tilldelades för de nya uppgifterna inte var tillräckliga vilket gjorde att färre normalkontroller kunde göras under 2018, vilket även påverkade 2019.

Även antalet enskilda län som når målet ökar. Under 2020 nådde 15 län målet, vilket är en förbättring sedan 2019 då det var 12 län. Kvoten varierade mellan 0,48 och 3,26 hos länen under 2020, vilket kan jämföras med 0,29 och 3,02 under 2019. Att det är en stor variation mellan länsstyrelserna syns också i diagrammen och variationen är återkommande för varje år. I Diagram 11 syns åren 2018–2020. Den beräknade kvoten för varje län under 2020 finns i bilaga 4.

Antal normalkontroller/ antal anmälningskontroller

Diagram 9. Resultatet för år 2020 och målet om att antal normalkontroller ska vara lika många som antalet anmälningskontroller. De gröna staplarna visar vilka län som uppfyller målet.

Antal normalkontroller/ antal anmälningskontroller

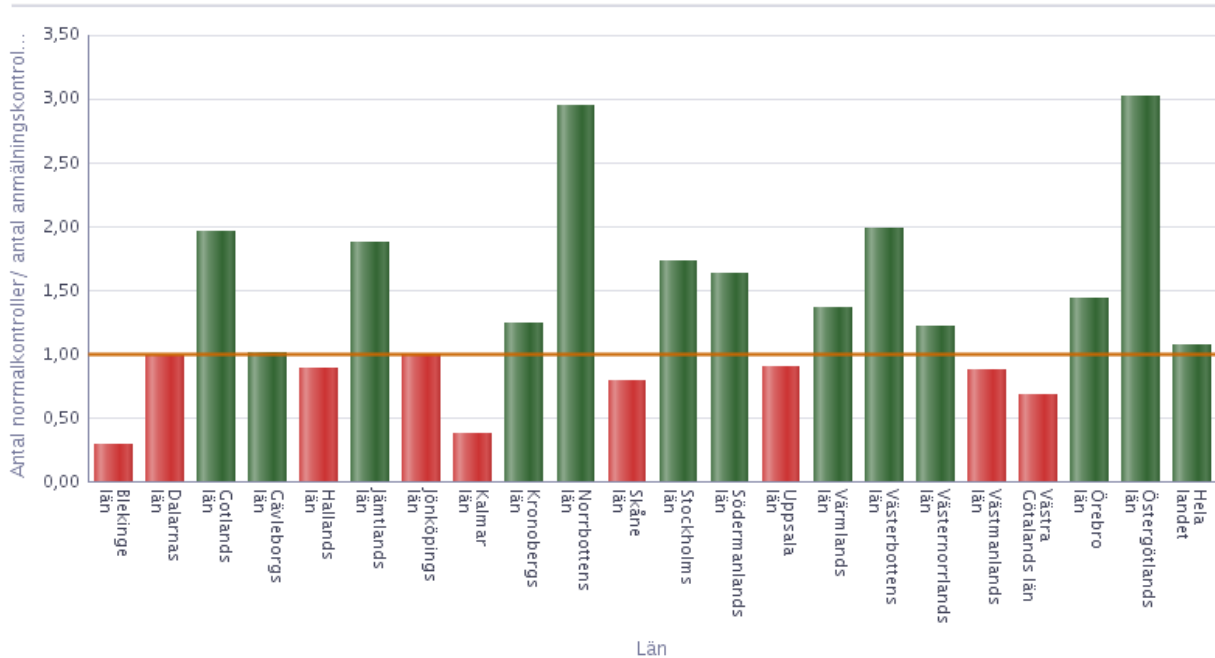

Diagram 10. Resultatet för år 2019 och målet om att antal normalkontroller ska vara lika många som antalet anmälningskontroller. De gröna staplarna visar vilka län som uppfyller målet.

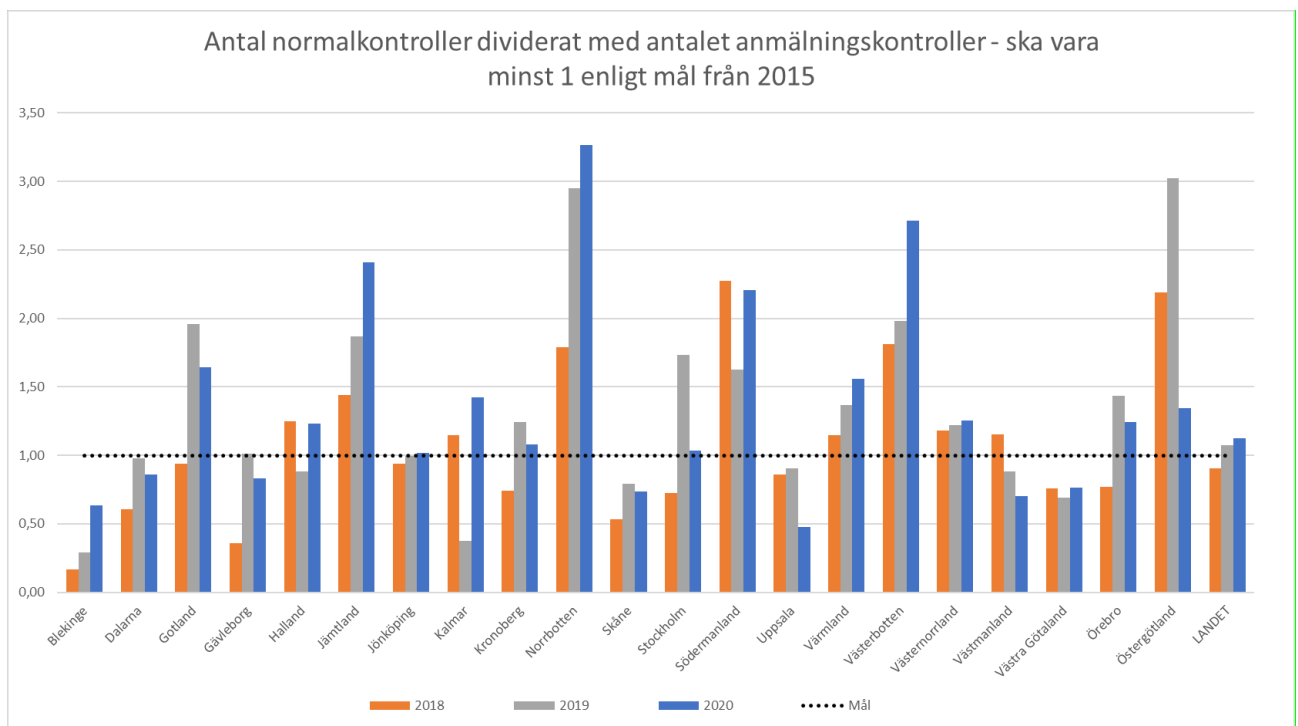

Diagram 11. Mål om att antal normalkontroller ska vara lika många som antalet anmälningskontroller.

Orsaker till varför det är svårt att uppnå målet anger länsstyrelserna främst vara att antalet anmälningsärenden fortsätter att ligga på en hög nivå och att Covid-19 haft en stor påverkan under 2020. Utvecklingen är dock positiv och det syns tydligt sedan 2014, med 2018 som undantag.

Trots dessa utmaningar har länsstyrelserna förbättrat sin måluppfyllelse både under 2020 och 2019, både i landet som helhet och för flera enskilda län. Flera län beskriver att de infört arbetssätt att djurskyddshandläggarna gruppvis under avgränsade perioder (sprintlikande former) arbetar med till exempel normalkontroller. Hos flera av de län som infört detta har resultatet blivit ökad måluppfyllelse, utan att resurserna ökat. Det finns län som uppger att de efter flera års hög måluppfyllelse nu har möjlighet att styra en del resurser till förebyggande arbete, såsom informationsmöten till djurhållare för att ge ökad kunskap och underlätta att göra rätt. De har kunnat bibehålla sin goda måluppfyllelse samtidigt som de ökat det förebyggande arbetet. Vi bedömer att trenden är positiv och att det är viktigt att det finns en balans mellan normalkontroller och anmälningskontroller. Det är också fortsatt viktigt att följa utvecklingen av hur stor andel normalkontroller som genomförs. Målet för normalkontroller har koppling till målet för anmälningsärenden nedan.

3.6 Fortfarande stort antal anmälningsärenden och informationer från officiella veterinärer

Handläggning av anmälningsärenden samt information från officiella veterinärer

Under 2020 kom det in 13 705 anmälningar till länsstyrelserna, vilket kan jämföras med 14 050 under 2019. En stadig ökning har skett sedan flera år tillbaka, se kap 2 tabell 2.

Vi har under en längre tid uppmärksammat att anmälningsärenden tar mycket av länsstyrelsernas resurser i anspråk och att detta bland annat påverkar hur många normalkontroller som de kan utföra. Det är därför nödvändigt att underlätta, likrikta och effektivisera handläggningen av dessa ärenden. Samtliga länsstyrelser har angett att dessa ärenden tar stora resurser i anspråk och att de ofta kräver svåra avvägningar.

Stort fokus läggs på att finna bra metoder för att så träffsäkert som möjligt göra fysiska kontroller på de anmälningsärenden där det är nödvändigt och att övriga ärenden hanteras med så kallad administrativ handläggning. Vi ser positivt på detta arbetssätt och denna utveckling eftersom det frigör resurser till att exempelvis göra fler riskbaserade kontroller. Framgångsfaktorer vid anmälningsärenden är bland annat att länsstyrelsen ställer tydliga frågor om situationen till den som anmäler ett djurskyddsärende per telefon. Sedan 2017 har länsstyrelserna en nationell handläggningsrutin för att kunna prioritera bland de anmälningar som de får in. Syftet är dels att göra mer lika mellan länen, dels att frigöra tid för normalkontroll. Det kan effektivisera och öka möjligheterna till bra prioritering mellan ärendena. En utvärdering av rutinen 2018 visade att rutinen hade ökat likriktningen och att den inte medförde att allvarliga anmälningsärenden missades. Länsstyrelsernas målsättning är att uppdatera rutinen utifrån nya erfarenheter i arbetet med anmälningsärenden.

När officiella veterinärer på slakteri officiella veterinärer informerar länsstyrelsen om bristande djurskydd definieras inte detta som anmälningar utan som överföring av information. Antalet ärenden med information från officiella veterinärer skiljs alltså åt från anmälningsärenden och ingår inte i de redovisade antalen ovan.

Under 2020 fick länsstyrelserna in 1 928 ärenden utifrån information från officiella veterinärer, vilket kan jämföras med 1 699 ärenden under 2019 och 1 563 under 2018. Även här har antalet ökat de senaste åren. I tabellerna 4 och 5, redovisas landet som helhet samt varje län för 2019 och 2020. Ärenden med information från officiella veterinärer är ofta resurskrävande för länsstyrelserna på samma sätt som handläggning av anmälningsärenden. Även vid information från officiella veterinärer bedömer och prioriterar länsstyrelsen om kontroll behöver göras på plats, eller om det är möjligt att handlägga ärendet administrativt.

I tabell 3 redovisas antalet anmälningsärenden och antalet informationsärenden, fördelning av hur de har handlagts (fysisk kontroll vs administrativ handläggning) samt utfall av kontroller som var utan anmärkning. Hur stor andel av de inkomna anmälningarna som föranlett kontroll på plats varierar kraftigt över landet, vilket framgår av tabellerna. Den stora variationen av andelen ärenden som kontrolleras på plats och vilka som handläggs administrativt tyder på att länsstyrelsen prioriterar och bedömer olika mellan vilka typer av ärenden som hanteras på respektive sätt. Stor variation av vilka djurslag som anmälningsärenden berör kan eventuellt vara en annan orsak. I tabellerna 4 och 5 är anmälningsärenden och informationsärenden separerade och det går att se hur de har handlagts (fysisk kontroll vs administrativ handläggning).

En stor del av de genomförda kontrollerna efter anmälningar är också utan anmärkning, men detta har dock minskat de senaste åren. Vi bedömer att den nationella prioriteringen av anmälningar har bidragit till en sådan utveckling. På detta sätt ska tiden kunna läggas där den gör mest djurskyddsnytta, dvs. på befogade anmälningar eller normalkontroller. Vi bedömer att det är av yttersta vikt att samtliga län använder den gemensamt framtagna rutinen för att ytterligare uppnå måluppfyllelsen. Det kommer alltid att finnas kontroller efter anmälningar som är utan anmärkning. Det kan bero på olika saker, som att djurhållaren redan åtgärdat en brist som fanns vid anmälningstillfället eller att det inte går att verifiera en brist vid kontrollstillfället. Trots tydliga frågeställningar när anmälan tas emot kan det ändå vara svårt att avgöra om en kontroll behöver göras på plats eller om det kan handläggas administrativt. Därför är det ofrånkomligt att vissa kontroller som bedömts nödvändiga enligt rutinen ändå är utan anmärkning. Målsättningen att minska antalet kontroller som är utan anmärkning kan alltså inte bli alltför låg, eftersom risken finns att allvarliga djurskyddsärenden då missas. Djurskyddsnyttan som totalt sett uppnås med att administrativt handlägga anmälningsärenden, där det bedöms lämpligt, skulle förlovas om det drivs för långt.

Målsättning finns för anmälningsärenden

För anmälningsärenden är målet att högst 25 procent av de djurskyddskontroller som görs till följd av anmälningar är utan anmärkning. En önskad effekt med detta mål är att färre anmälningskontroller är utan konstaterad brist. Det definieras som att myndigheterna använder sina resurser för kontroll av anmälningsärenden på ett sådant sätt att arbetet riktas mot sådana ärenden där risken för brister är som störst. Genom att anmälningsärenden handläggs enligt länsstyrelsernas gemensamma rutin för handläggning av anmälningsärenden så ökar träffsäkerheten för att rikta resurserna till ärenden med störst risk. Efter bedömning enligt rutinen kan ärenden handläggas administrativt, dvs. utan att en kontroll på plats genomförs och ändå ge stor djurskyddsnytta.

Detta mål hänger också ihop med målet för normalkontroller. Genom att arbeta på ett likartat och effektivt sätt med anmälningsärenden ökar möjligheterna att ha tillräckliga resurser för att genomföra normalkontroller och ge bättre förutsättningar för att uppnå även det målet.

Tidigare var målet högst 20 procent, men det var ett mål som satts för skarpt och det uppnåddes då varken i landet som helhet eller hos någon enskild länsstyrelse. Flera länsstyrelser har vid upprepade tillfällen angett att målet på 20 procent inte nås trots att rutinen för prioritering tillämpades, men att resultatet ändå har gått i rätt riktning de senaste åren. Detta bekräftas också av statistiken för detta mål. Med detta som bakgrund justerades och beslutades nivån till 25 procent från och med 2018.

Under 2020 var genomsnittet för landet 31 procent av kontrollerna som genomförts utan anmärkning, med en variation på 17 procent i Uppsala till 47 procent i Dalarna. Under 2019 var den genomsnittliga siffran i landet som helhet 34 procent. Måluppfyllelsen har även förbättrats markant hos många enskilda länsstyrelser och inte bara i landet som helhet; se Diagram 12 och 13 för statistik gällande de två senaste åren. Variationen mellan länsstyrelserna är däremot stor och det är mycket likartat mellan åren. Hur landet som helhet når detta mål har stadigt förbättrats, från 51 procent under 2013 till 31 procent under 2020, se diagram 14.

Andel anmälningskontroller utan anmärkning

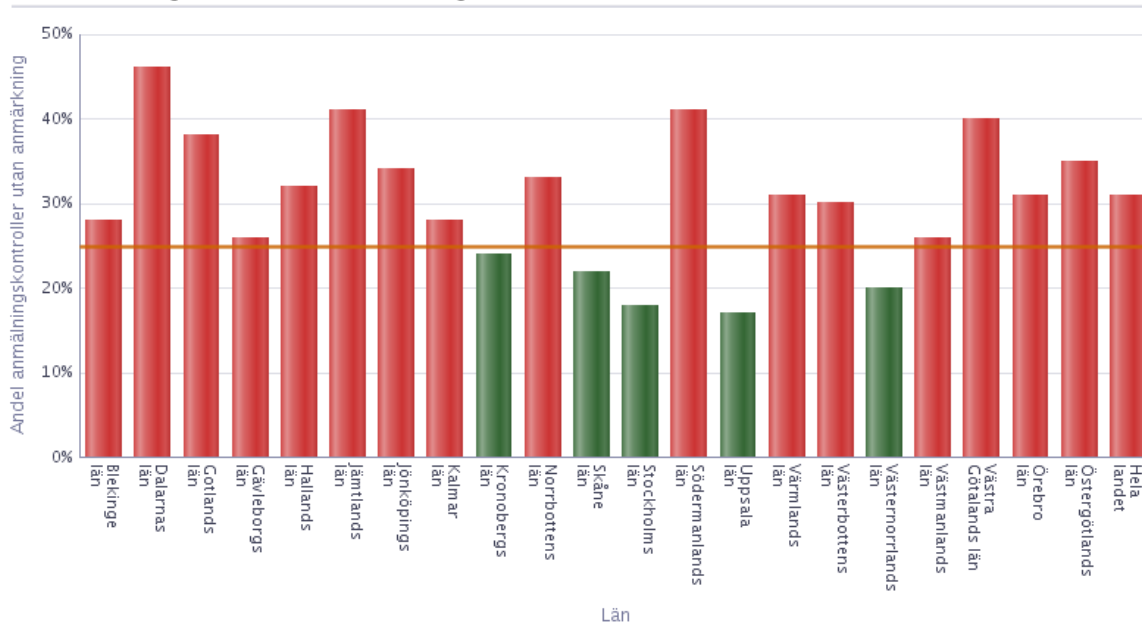

Diagram 12. Resultat för 2020 och målet om att högst 25 procent av de djurskyddskontroller som görs till följd av anmälningar är utan anmärkning. De gröna staplarna visar vilka län som uppfyller målet.

Andel anmälningskontroller utan anmärkning

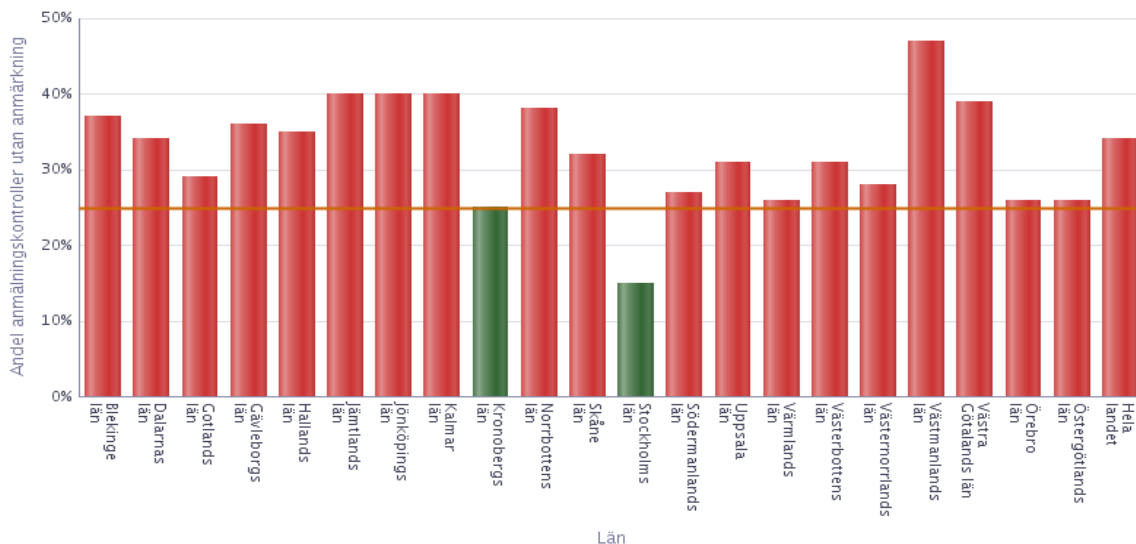

Diagram 13. Resultat för 2019 och målet om att högst 25 procent av de djurskyddskontroller som görs till följd av anmälningar är utan anmärkning. De gröna staplarna visar vilka län som uppfyller målet.

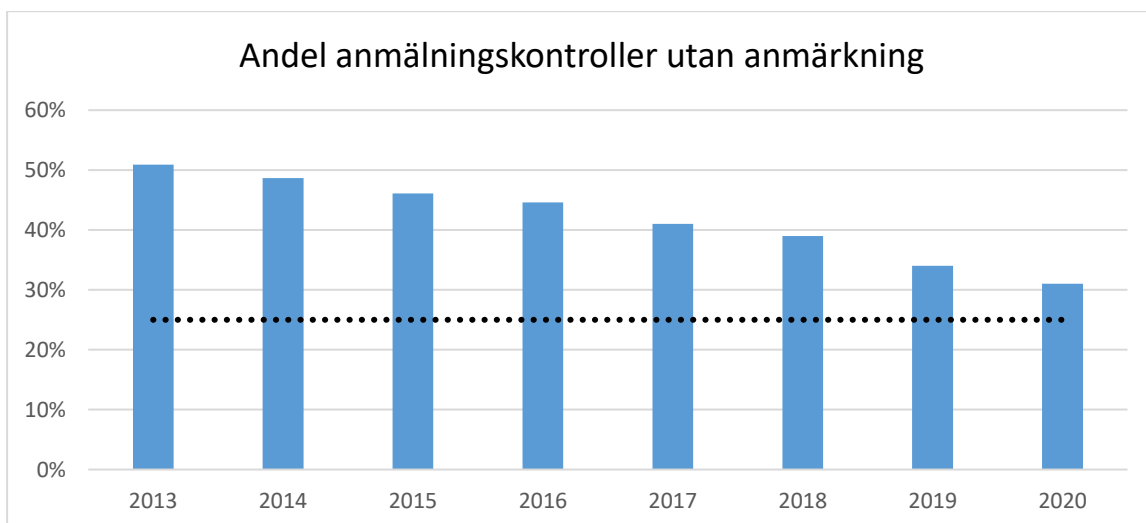

Diagram 14. Landets resultat för hur stor andel av djurskyddskontrollerna som är utan anmärkning, när de görs på grund av anmälningar

Det är en positiv utveckling att landet som helhet samt flera län de senaste åren markant har minskat andelen anmälningskontroller som är utan anmärkning. Länsstyrelserna har, med hjälp av rutinen prioriterat på ett sätt som gör att många län nu har en lägre andel anmälningskontroller som är utan anmärkning. Vi ser dock en betydande variation mellan länen är fortsatt mycket stor, vilket inte är tillfredsställande. Arbetet med att prioritera vilka anmälningar som behöver kontrolleras på plats och vilka som kan handläggas administrativt bedömer vi också behöver fortsättas och stärkas. Att även arbeta utifrån målbilden med styrning ökar måluppfyllelsen. Vi bedömer att detta är en tydlig styrnings- och ledningsfråga att inom länsstyrelserna likartat använda framtagna verktyg och handlägningsrutiner för anmälningsärenden.

Tabell 3. Anmälningssärenden i landet år 2020

Län	Handläggning av anmälningssärenden och informationsärende från officiell veterinär (OV) på slakteri - fysisk kontroll vs administrativ handläggning år 2020						
	Totalt antal anmälningssärenden under året	Informationsärende från OV på slakteri	Antal kontroller efter inkomna anmälningar och informationsärenden från OV på slakteri, samt utfall		Andel kontroller efter inkomna anmälningar och informationsärenden från OV på slakteri, samt utfall		Antalet anmälningssärenden och informationsärenden från OV på slakteri, som handlagts utan fysisk kontroll
			Kontrollerade (fysisk kontroll)	varav utan anmärkning (u.a.)	Kontrollerade	Andel kontroller u.a. Mål på 25 % u.a.	
Blekinge län	298	55	52	15	15%	29%	161
Dalarnas län	586	22	43	20	7%	47%	330
Gotlands län	176	139	62	24	20%	39%	91
Gävleborgs län	647	31	150	39	22%	26%	224
Hallands län	458	83	150	49	28%	33%	338
Jämtlands län	257	24	56	23	20%	41%	174
Jönköpings län	480	194	179	61	27%	34%	296
Kalmar län	585	207	181	51	23%	28%	377
Kronobergs län	407	47	151	37	33%	25%	121
Norrbottnens län	388	14	42	14	10%	33%	272
Skåne län	1973	296	407	90	18%	22%	1001
Stockholms län	1622	17	108	20	7%	19%	1011
Södermanlands län	465	122	101	42	17%	42%	289
Uppsala län	503	44	92	16	17%	17%	279
Värmlands län	555	47	144	45	24%	31%	303
Västerbottens län	453	20	81	24	17%	30%	231
Västernorrlands län	366	8	63	13	17%	21%	262
Västmanlands län	391	16	71	19	17%	27%	250
Västra Götalands län	1902	379	655	264	29%	40%	969
Örebro län	564	69	131	41	21%	31%	325
Östergötlands län	629	94	73	26	10%	36%	439
Landet år 2020	13 705	1928	2992	933	19%	31%	7743
Landet år 2019	14 050	1698	3951	1352	25%	34%	8218
Landet år 2018	13 939	1563	4408	1730	28%	39%	7083
Landet år 2017	13 115	1255	4181	1717	29%	41%	6069
Landet år 2016	12 977	898	4313	1926	31%	45%	5973

Tabell 4. Handläggning av anmälningsärenden

Län	Handläggning av anmälningsärenden - fysisk kontroll vs administrativ handläggning år 2020			
	Totalt antal anmälningsärenden under året	Antal kontroller efter inkomna anmälningar	Antal anmälningsärenden som handlagts och bedömts från kontoret	Antal anmälningsärenden som handlagts som informationsbrev till djurhållaren
Blekinge län	298	51	113	30
Dalarnas län	586	43	127	203
Gotlands län	176	60	32	25
Gävleborgs län	647	143	110	108
Hallands län	458	145	186	103
Jämtlands län	257	56	36	138
Jönköpings län	480	178	182	38
Kalmar län	585	163	143	148
Kronobergs län	407	148	16	105
Norrbottnens län	388	41	164	97
Skåne län	1973	399	734	267
Stockholms län	1622	106	459	541
Södermanlands län	465	92	182	85
Uppsala län	503	91	178	76
Värmlands län	555	142	151	146
Västerbottens län	453	77	29	202
Västernorrlands län	366	63	143	112
Västmanlands län	391	612	188	57
Västra Götalands län	1902	69	528	359
Örebro län	564	130	235	66
Östergötlands län	629	71	75	316
Landet år 2020	13 705	2880	4011	3222

Tabell 5. Handläggning av informationer från officiell veterinär (OV) på slakteri

Län	Handläggning av informationer från officiell veterinär (OV) på slakteri - fysisk kontroll vs administrativ handläggning år 2020			
	Totalt antal informationer under året	Antal kontroller efter inkomna informationer	Antal informationer som handlagts och bedömts från kontoret	Antal hanterade informationer
Blekinge län	55	1	18	18
Dalarnas län	22	2	0	0
Gotlands län	139	2	34	34
Gävleborgs län	31	7	6	12
Hallands län	83	7	49	51
Jämtlands län	24	0	0	0
Jönköpings län	194	1	76	77
Kalmar län	207	29	86	108
Kronobergs län	47	3	0	0
Norrbottnens län	14	1	11	12
Skåne län	296	10	0	0
Stockholms län	17	2	11	13
Södermanlands län	122	9	22	23
Uppsala län	44	1	25	27
Värmlands län	47	2	6	8
Västerbottens län	20	3	0	3
Västernorrlands län	8	0	7	7
Västmanlands län	16	2	5	6
Västra Götalands län	379	52	82	115
Örebro län	69	2	24	24
Östergötlands län	94	2	48	50
Landet år 2020	1 928	138	510	588

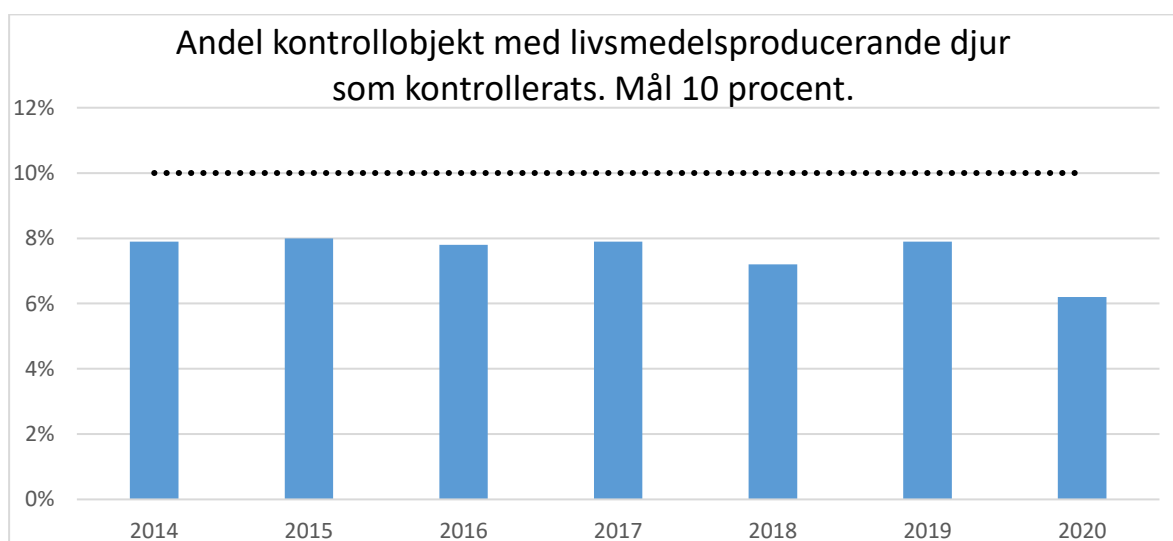
3.7 Målsättning finns för handläggningstid av anmälningsärenden

Målsättningen är att minst 90 procent av anmälningsärendena ska handläggas inom 90 dagar. Under 2020 nådde 19 länsstyrelser detta mål, vilket är en liten minskning sedan 2019 då 20 länsstyrelser nådde målet. Sedan 2015 har trenden ändå varit stadigt positiv och allt fler länsstyrelser uppnår detta mål.

3.8 Mål om att kontrollera en viss andel av kontrollobjekten

Ett annat mål är att minst 10 procent av kontrollobjekten som har livsmedelsproducerande djur ska kontrolleras varje år. Detta mål har satts för att tydligt styra kontrollen mot den regelbundna riskbaserade kontrollen som är en av huvuduppgifterna inom länsstyrelsernas djurskyddskontrollverksamhet. Målet uppfylls dock inte i landet som helhet och under 2020 var det genomsnittliga resultatet 6,2 procent. Som jämförelse var det genomsnittliga resultatet 7,9 procent under 2019, vilket var en positiv utveckling från 2018 och som syns i Diagram 15. Hos många län var det betydande förbättringar under 2019 då 11 län nådde målet. Under 2020 nådde 7 länsstyrelser målet. Variationen av länens måluppfyllelse varierar mycket, vilket syns i Diagram 16 och 17. Under 2020 varierade måluppfyllelsen mellan 1,8 procent och 12,7 procent. Länsstyrelserna framför att Covid-19 är den främsta orsaken till att färre kontrollobjekt kontrollerades under 2020.

Flera av de län som nått målet de senaste två-tre åren beskriver att de har infört arbetssätt i form av att djurskyddshandläggarna gruppvis under avgränsade perioder (sprintlikande former) arbetar med till exempel normalkontroller. Hos flera av de län som infört detta har resultatet blivit ökad måluppfyllelse, utan att resurserna ökat. I likhet med målet för normalkontroller har det samma effekt här. Det finns län som uppger att de efter flera års hög måluppfyllelse nu har möjlighet att styra en del resurser till förebyggande arbete, såsom informationsmöten till djurhållare för att ge ökad kunskap och underlätta att göra rätt. De har kunnat bibehålla sin goda måluppfyllelse samtidigt som de ökat det förebyggande arbetet. Några framför även att mer resurser har lagts på uppföljande kontroller.

Diagram 15. Landets resultat för mål om att minst 10 procent av kontrollobjekt med livsmedelsproducerande djur ska kontrolleras i den riskbaserade normalkontrollen.

Andel kontrollerade objekt

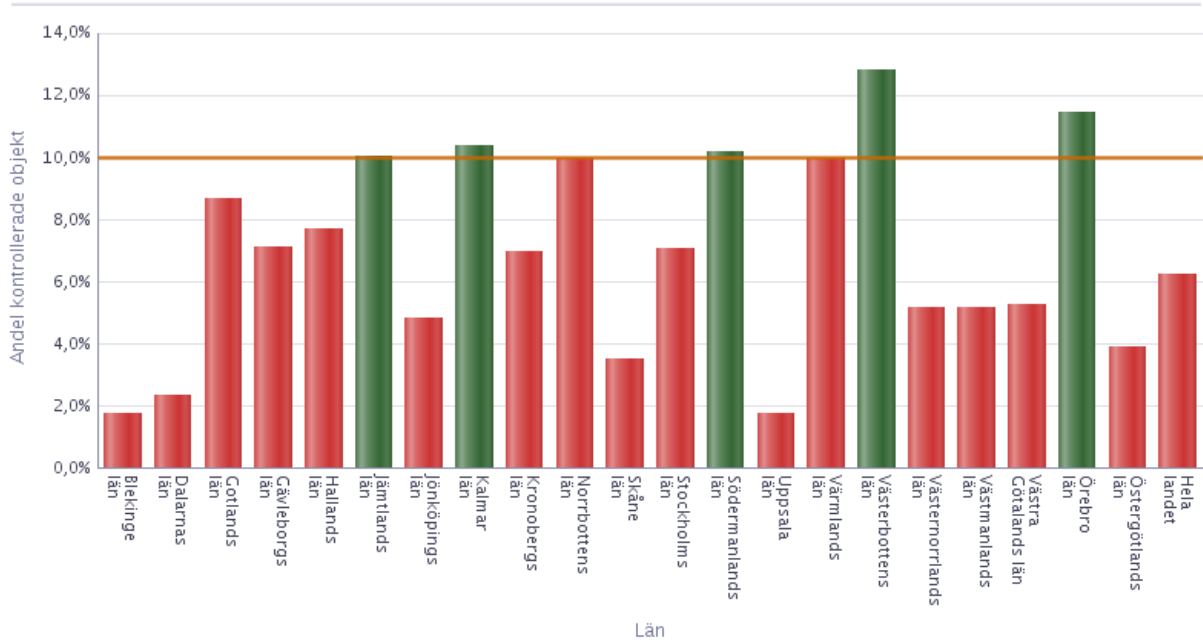

Diagram 16. Resultat för 2020 och mål om att minst 10 procent av kontrollobjekten som har livsmedelsproducerande djur kontrolleras varje år. OBS! Värmland och Norrbotten har uppnått målet vilket inte framgår tydlig av färgen på staplarna. Detta beror på hur det tekniska systemet har avrundat siffrorna.

Andel kontrollerade objekt

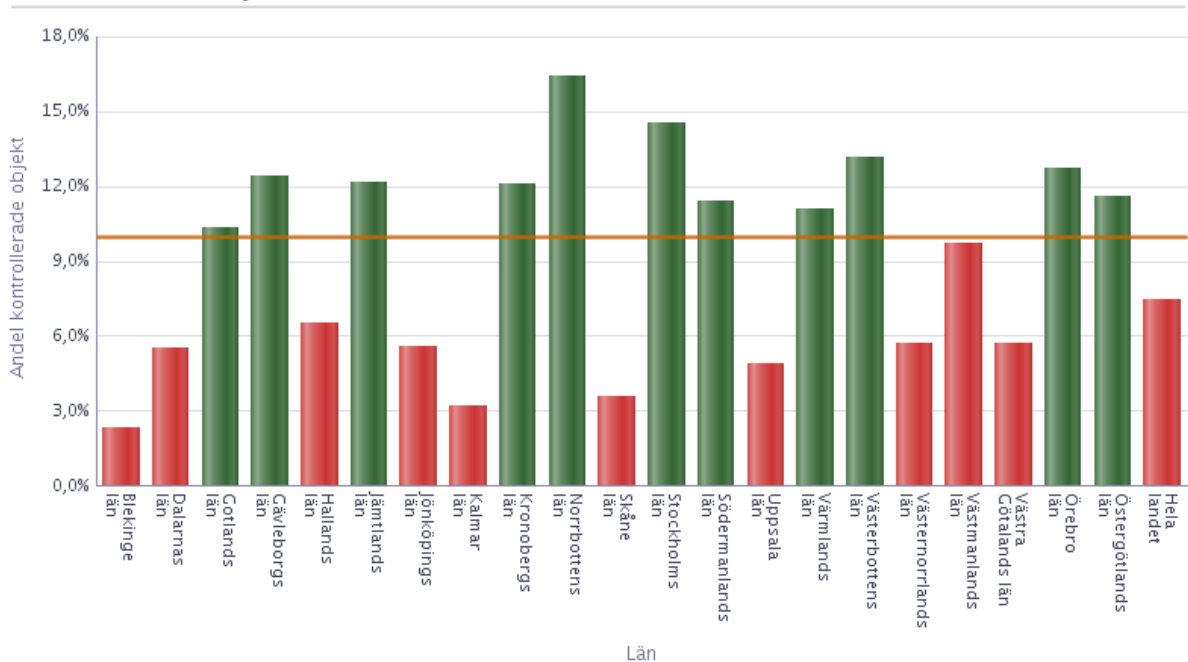

Diagram 17. Resultat för 2019 och mål om att minst 10 procent av kontrollobjekten som har livsmedelsproducerande djur kontrolleras varje år.

3.9 Kontrollrapport skickas inom viss tid efter kontroll

Det är viktigt att djurhållaren får sin kontrollrapport så fort som möjligt efter kontrollen. Målsättningen är att 90 procent av kontrollrapporterna ska skickas ut till djurägaren inom 21 dagar efter kontrollen. Under 2020 nådde 14 av länsstyrelserna detta mål, vilket är detsamma som under 2019. Motsvarande siffror för tidigare år visar på en positiv trend sedan 2015, då 7 av länsstyrelserna nådde målet.

3.10 Riskklassificeringsmodellen SToRK

Under 2017–2020 har samtliga län uppgett att de använder riskklassificeringsmodellen i DSK för att ta ut kontrollobjekt för normalkontroller. Två tredjedelar av länen framför att de kompletterar SToRK-uttaget med några kontrollobjekt som de bedömer är nödvändiga.

3.11 Kompetensutvecklingsplan

Länsstyrelserna har tagit fram en modell som ska underlätta arbetet med att bestämma vilken grundkompetens som behövs inom djurskyddskontrollen. Modellen är även ett verktyg för att stämma av hur respektive länsstyrelses kompetensprofil ser ut. Modellen hjälper nu myndigheterna att identifiera inom vilka områden de har tillräcklig kompetens och vilka områden som behöver utvecklas. Det är ett bra sätt att åskådliggöra både utgångsläget och behovet. I modellen finns också delarna kommunikation och bemötande med som viktiga kompetenser.

3.12 Kontrollutbildning för Djurskydd och Samsyn (KuDoS)

Den webbaserade kontrollutbildningen lanserades i februari 2020 och omfattar totalt cirka 22 timmars aktiv studietid. Den totala studietiden för hela webbutbildningen uppskattas till ungefär fyra veckor och anledningen till det är att deltagaren efter flera av avsnitten uppmanas att ta med sig det man har lärt sig och applicera det i sin vardag. Målet med utbildningen är att få samsyn mellan djurskyddshandläggarna, uppnå en effektivare och mer likvärdig kontroll samt att höja kvalitén i kontrollerna och få större förtroende hos djurhållarna.

Utbildningen är uppbyggd på den pedagogiska grundtanken om ”learning by doing” genom att deltagaren bland annat får utföra en fiktiv kontroll i form av ett dataspel samt att teori förankras med relevanta och praktiska exempel från en djurskyddshandläggares vardag. Deltagaren får ta del av innehållet i utbildningen genom att använda olika inlärningsätt – lyssna, läsa, göra och iakttä i varierande omfattning.

Under 2020 så genomförde 162 personer på länsstyrelserna utbildningen, vilket utgör drygt hälften av målgruppen för utbildningen. De djurskyddshandläggare som inte har genomfört utbildningen ska göra det och att alla nyanställda ska genomföra utbildningen så snart som möjligt när de har påbörjat sin anställning. Hela utbildningen eller delar av den kan repeteras och den ska även kunna användas för återkommande kompetensutveckling eller som diskussionsunderlag.

Det har skett en utvärdering av utbildningen gällande modulen kommunikation och bemötande och en analys har gjorts kring tillämpningen av den samtalsmetodik som deltagarna har lärt sig. Denna utvärdering kommer att slutföras under 2021.

4 Resultat av kontrollen

Kontrollen är riskbaserad och görs där den bäst behövs

I detta avsnitt redovisas resultaten av de djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört under 2020 samt viss statistik som illustrerar de officiella veterinärernas arbete på slakterierna. Syftet med kontrollerna är att verifiera efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen i landet. Ansvaret för att lagstiftningen följs ligger hos djurhållaren. Statistik för underlaget till detta avsnitt har till största del hämtats ur DSK, vilket är det nationella register där länsstyrelserna lägger in resultatet av sina djurskyddskontroller och en liten del har lämnats av Livsmedelsverket. Vi har detta år även mottagit information och synpunkter från representanter i branschen (Växa Sverige och Gård & Djurhälsan).

Kontrollen är riskbaserad vilket innebär att kontrollresurserna riktas dit de bäst behövs. Riskklassificeringsmodellen är konstruerad på ett sådant sätt att vissa djurhållande verksamheter prioriteras framför andra, exempelvis större livsmedelsproducerande enheter ska kontrolleras oftare. Detta säkrar ett gott djurskydd inom livsmedelsproduktionen. Statistiken ger därför en ganska god bild av läget hos en del av landets djurhållare, men visar inte exakt hur vanligt brister är i landet i stort.

Resultatet innehåller olika typer av kontroll

Värt att notera är även att resultaten innehåller samtliga kontrolltyper, d.v.s. normalkontroller, anmälningskontroller, uppföljande kontroller samt kontroller i samband med ansökningar om tillstånd (även om de sistnämnda i allt större utsträckning handläggs administrativt). När det gäller kontrollen av hundar och katter så sker denna endast i samband med att någon anmäler att det eventuellt finns brister i djurskyddet. Denna djurhållning kontrolleras inte regelbundet av länsstyrelsen och resultatet från dessa kontroller speglar alltså inte djurskyddsläget generellt för hundar och katter. Ett undantag från detta är verksamheter⁶ med hund eller katt som har tillstånd enligt 6 kap 4 § djurskyddslagen, vilka är objekt som kontrolleras riskbaserat och regelbundet.

I början av 2017 togs en ny nationell handläggningsrutin för prioritering av anmälningar i bruk. Syftet med rutinen är att frigöra mer tid för normalkontroll. Den nya rutinen gör det svårt att jämföra resultatet av anmälningsärendena med tidigare år eftersom prioriteringen ser annorlunda ut. På sikt borde den nationella rutinen underlätta jämförelsen av anmälningsärendena i landet.

Resultatet innehåller analyser av orsaker och risker

Hur olika djurskyddsbestämmelser har uppfyllts redovisas för några av de olika djurslag som länsstyrelserna kontrollerar. Till dessa presenteras även några av länsstyrelsernas och Jordbruksverkets bedömningar av orsaker och risker för djurvälståndet.

I diagrammen för respektive djurslag redovisas några av de vanligaste bristerna vid kontrollerna. Diagrammen speglar kontrollpunkterna i de nationellt framtagna checklistorna som länsstyrelserna använder vid kontrollen. Ett ja-svar innebär att punkten är uppfylld och ett nej-svar att den inte är det, dvs att

---

⁶ Vissa verksamheter som bedrivs yrkesmässigt eller i större omfattning, exempelvis uppfödning, försäljning och hunddagis.

det är en brist. Diagrammen illustrerar andelen kontroller med brister på respektive punkt. I avsnitt 4.7 finns även ett diagram som visar ett antal brister som återkommer hos flera olika djurslag. De brister som finns med i redovisningen har avgränsats till:

- kontrollpunkter som har en brist vid mer än 10 procent av antalet kontroller där punkten kontrollerats

Denna procentsiffra är oberoende av hur många gånger punkten kontrollerats vid det totala antalet kontroller för respektive djurslag.

Vi redovisar trender för att visa på ändringar över tid

Trender är ett bra mått på hur snabbt en förändring har skett över tid. Utöver trender kan man notera tendenser som man ännu inte vet om det över tid blir en trend. I analysen av 2019 års djurskyddskontroller beskrevs trender av de brister som förekom mest hos de olika djurslagen från 2013, i analysen för 2020 finns värden från 2014 och framåt.

Vi har gjort en fördjupad analys av nötkreatur

I årets redovisning har vi fokuserat på djurslaget nötkreatur. Förutom den statistik vad gäller brister som har ingått i redovisningen de senaste åren har vi för 2020 även inkluderat statistik som visar vilken typ av kontroller som har utförts, samt hur bristerna är fördelade mellan dessa. Utöver detta har vi tagit emot information och synpunkter från branschen (Växa Sverige och Gård & Djurhälsan) samt tagit med ett avsnitt som redovisar resultaten och slutsatserna i länsstyrelsernas projekt om nötkreaturs renhet.

4.1 Nötkreatur

Nästan 3 000 djurskyddskontroller av nötkreatur

År 2020 utfördes 2 922 kontroller av nötkreatur. Antalet kontroller för detta djurslag ligger på mellan 3 432 och 2 922 för 2014-2020. Trots de utmaningar som det senaste året inneburit med Covid-19-pandemin är alltså det totala antalet nötkreaturskontroller relativt stabilt. Med cirka 3 000 kontroller av nötkreatur per år bedömer vi resultaten som säkra. I den nationella statistiken från DSK går det dock inte att urskilja vilka kontroller/brister som rör mjölkproducerande djur och vilka som rör djur som hålls för köttproduktion.

Olika typer av kontroller har olika många brister

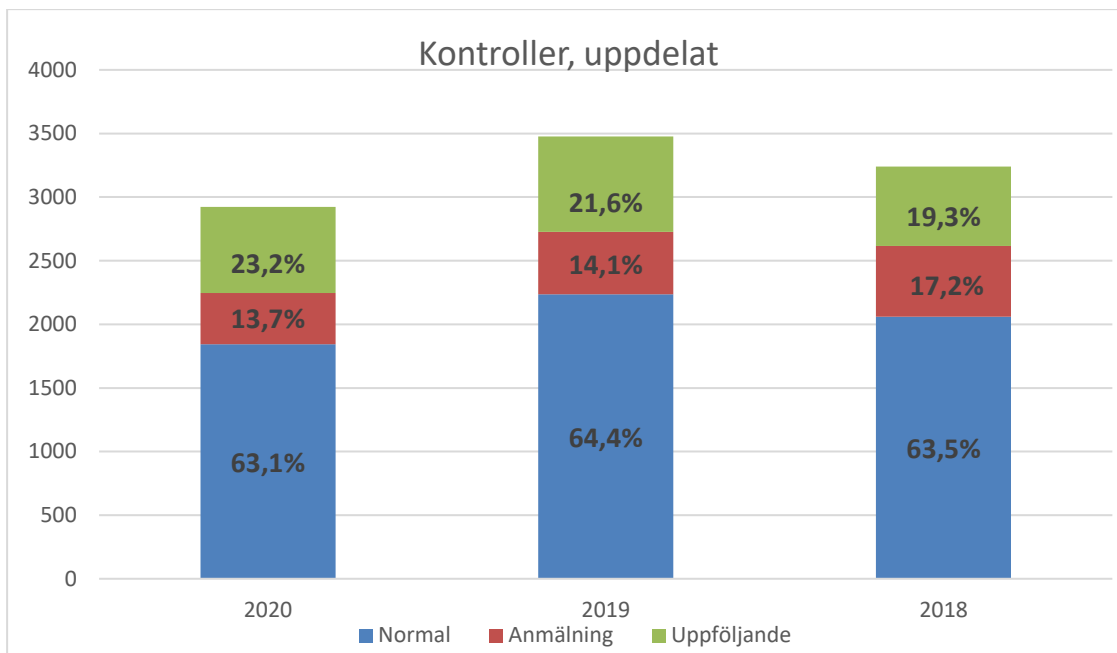
Andelen brister vid kontroller varierar med vilken typ av kontroll det rör sig om, då det exempelvis vid kontroller efter anmälningar oftare konstateras fler brister än vid normalkontroller. Fördelningen mellan kontrolltyper (för nötkreatur) under 2018-2020 kan du se i tabell 6.

Tabell 6. Typ av kontroller, nötkreatur.

	2018	2019	2020
Extra offentlig kontroll, befogad anmälan från allmänhet	284	248	207
Extra offentlig kontroll, befogad anmälan från annan	45	45	29
Extra offentlig kontroll, befogad anmälan från veterinär	12	9	11
Extra offentlig kontroll, med anmärkning, info från OV på slakteri	44	39	35
Extra offentlig kontroll, uppföljning befogad anmälan	268	316	280
Extra offentlig kontroll, uppföljning normalkontroll	349	415	389
Extra offentlig kontroll, uppföljning, info från OV på slakteri	7	19	9
Ansökan offentlig förevisning	0	0	2
Fullständig TV-kontroll/övrig TV-kontroll	292	320	153
Normalkontroll, obefogad anmälan	151	121	102
Normalkontroll, riktad	107	91	54
Normalkontroll, risk	1511	1700	1614
Normalkontroll, slump	149	126	112
Normalkontroll, utan anmärkning, info från OV på slakteri	22	27	17
Antal gånger checklista använd	3241	3476	2925

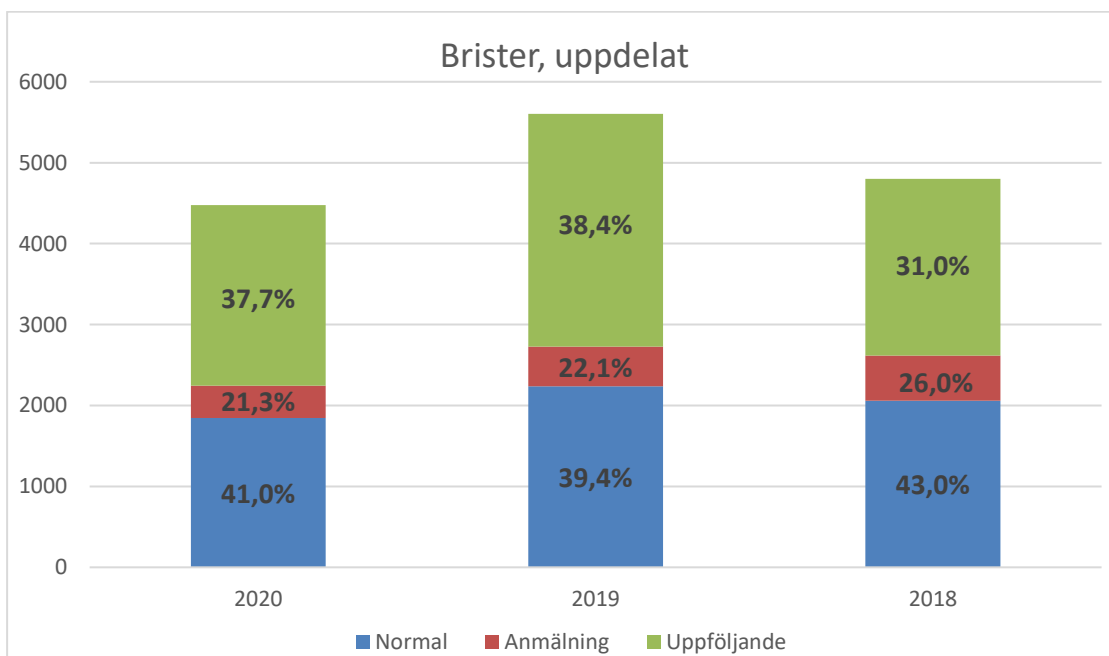
Av ovanstående tabell kan man utläsa att antalet kontroller per kontrolltyp är relativt stabilt, dock med en viss nedgång för i princip samtliga kontrolltyper 2020. I och med att antalet för alla kontrolltyper har blivit något färre, borde det dock inte vara en faktor som påverkar andelen brister mellan åren. På vissa länsstyrelser har pandemin lett till en minskning i antalet normalkontroller och att man istället har fokuserat på exempelvis uppföljningar. På andra länsstyrelser har arbetet bedrivits i princip som vanligt.

Man skulle kunna förvänta sig att det skulle bli en uppgång generellt vad gäller andelen brister när färre normalkontroller görs, under förutsättning att det fortfarande görs samma antal anmälningskontroller. Men eftersom även anmälningskontrollerna har minskat så är detta inte fallet. Om det beror på att färre anmälningar på nötkreaturshållning inkommit, om länsstyrelserna har prioriterat hårdare eller om de har handlagt en större andel av anmälningarna administrativt utan kontroll på plats, kan inte utläsas av det här materialet.

Diagram 18: Kontroller på nöt, fördelat på kontrolltyp

Diagram 18 visar att andelen anmälningsärenden och normalkontroller har gått ner något, men att man istället har gjort en större andel uppföljande kontroller.

Diagram 19: Andel brister på nöt per kontrolltyp

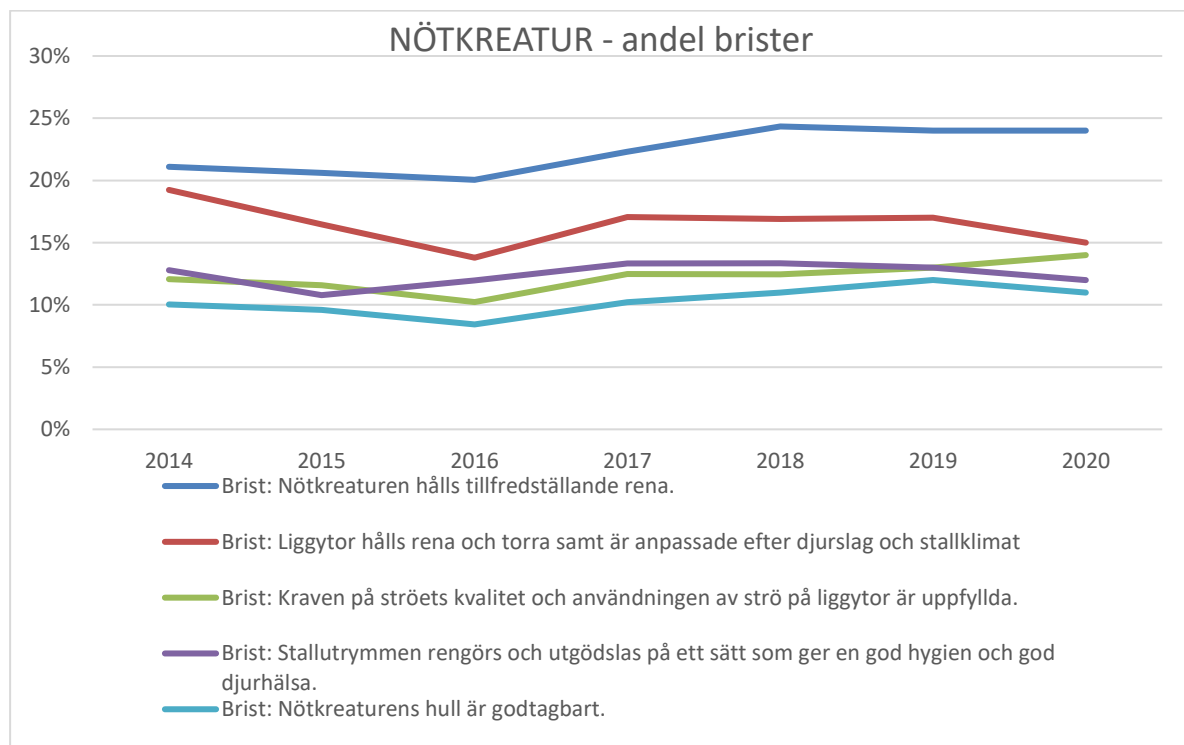
Diagram 19 visar hur bristerna är fördelade per kontrolltyp. Att bristerna ligger så pass högt vid uppföljande kontroller är anmärkningsvärt. Möjliga förklaringar till detta kan vara att man prioriterar rätt och åker på de uppföljningar där man kan misstänka att bristerna inte är åtgärdade. Det kan även vara

så att man upptäcker nya brister vid den uppföljande kontrollen, samt att den sista kontrollen, dvs när allt är åtgärdat, handläggs administrativt och därför inte kommer in i statistiken.

Vanligaste bristen är att djuren och dess miljö inte hålls ren

De vanligaste bristerna hos nötkreatur gäller renhet, liggytor, rengöring och hull. Dessa brister ligger relativt jämnt och återkommer år efter år. Den mest förekommande bristen är att djuren inte är tillfredsställande rena och tätt efter kommer andra brister som är tydligt kopplade till denna punkt, såsom renhållning, rena liggytor, strömedel etc.

Sedan 2014 har andelen kontroller där djur inte har bedömts vara tillfredsställande rena varierat mellan 20 och 24 procent, med de lägre siffrorna 2014–2016. 2020 låg den på 24 procent. Detta är en mycket hög siffra som alltså inte har förbättrats över åren. Det bör dock noteras att statistiken bygger på både normalkontroller, kontroller efter anmälan samt uppföljande kontroller. Normalkontrollerna är dessutom riskbaserade, dvs de som plockas ut för kontroll är de som bedöms ha störst risk att ha brister. Siffran speglar därför inte det allmänna läget i landet vad gäller smutsiga djur. Det bör dock också noteras att informationer från Livsmedelsverkets officiella veterinärer som gäller smutsiga (gödsel förorenade) djur, inte finns med i statistiken.

Diagram 20. Renhet på djur, liggytor och stallutrymmen, samt strö och hull.

Under 2018–2020 konstaterades det brister i nötkreaturens renhet i 17–18 procent av normalkontrollerna samt vid 31–34 procent av kontrollerna efter anmälningar. Att andelen brister är högre vid kontroller efter anmälningar är logiskt, men den generella nivån är ändå anmärkningsvärt hög. Vid uppföljande kontroller är andelen brister som gäller djurens renhet ännu större; 37–40 procent, vilket inte är tillfredsställande. En möjlig förklaring är att länsstyrelserna åker ut på ”rätt” uppföljningskontroller,

dvs kontroller vid vilka man kan anta att djurhållaren inte har åtgärdat bristerna. Det gjordes fler uppföljande kontroller, mellan 624 och 750 stycken de aktuella åren, jämfört med mellan 401 och 558 stycken anmälningskontroller. Djurens renhet kontrolleras i hög utsträckning; i 93–95 procent av normalkontrollerna, 86–91 procent av anmälningskontrollerna och 83–88 procent av de uppföljande kontrollerna.

Även när det gäller brister som rör liggyornas renhet så syns en stor skillnad mellan kontrolltyperna de senaste tre åren; 7 procent vid normalkontroller, 36–45 procent vid kontroller efter anmälan och 34–38 procent vid uppföljande kontroller. Även här kan vi konstatera att andelen vid uppföljande kontroller är mycket hög. Denna typ av brist följs oftast upp utan att kontrollen föranmäls.

Med anledning av att smutsiga djur är så vanligt och återkommande vid kontrollerna, påbörjades 2019 ett projekt som handlar om just detta. Själva genomförandet skedde under 2020 och du kan läsa mer om projektet på längre fram i detta avsnitt. En förhoppning är att resultaten i förlängningen kan komma att kunna hjälpa till att förbättra statistiken.

Brister som gäller renhet är starkt kopplade till de dagliga rutinerna i djurhållningen, vilka i sin tur kan påverkas av faktorer som exempelvis personalstyrka, byggnader, ekonomi och kunskapsnivå. Till viss del kan det även påverkas av skördarnas storlek, exempelvis vad gäller tillgången på halm som strömedel. Vi befarade därför en uppgång i brister gällande renhet och hull efter torkan 2018, p.g.a. kraftigt minskade skördar, men såg ingen sådan uppgång. Länsstyrelser vittnar även om att man inte heller kunde se detta i informationer om gödsel förorenade djur från Livsmedelsverkets officiella veterinärer. En sannolik förklaring är att man hade tillräckliga lager med halm och grovfoder för att klara av stallsäsongen 2018–2019. Däremot har en del länsstyrelser noterat en ökning av informationer från de officiella veterinärerna vid slakterierna rörande smutsiga djur under stallsäsongen därpå, 2019–2020, även om inte heller detta går att utläsa i den nationella statistiken. Det var då en mild vinter i södra delen av landet, varför det bl.a. blev upptrampat där det hölls utgångsdjur. Drabbade djurhållare uppgav även att djupströbäddar inte brann som de brukade, vilket gällde både ligghallar och inomhussystem. Det krävdes betydligt mer strö än beräknat, strö som nu inte längre fanns eftersom reservlagren var slut. En annan faktor som har noterats nu när fler och fler djur hålls i lösdrift, är att det kan vara besvärligare att hantera djuren för exempelvis klippning och ryktning. Ett ökat fokus på att det ska finnas möjlighet att hantera och sätta fast djuren är en möjlig åtgärd i syfte att komma tillrätta med detta.

Ökad information och kunskap genom rådgivning är också vägar mot att komma tillrätta med brister. Inom det frivilliga smittskyddsprogrammet Smittsäkrad besättning⁷ ingår hygienbedömning som en del. Bland annat bedöms hygien på djur (att djuren är torra och fria och från intorkad gödsel, samt att ströbäddar och liggytor är rena och torra på ytan). Att en besättning är ansluten till Smittsäkrad besättning innebär förstås inte med automatik att djuren är tillfredsställande rena, men sannolikt finns det

---

⁷ Smittskyddsprogram för nötkreatur som har ersatt det frivilliga salmonellaprogrammet. Det nya programmet ”Smittsäkrad Besättning Nöt” (infördes 2015) är inriktat på att förebygga spridning av smittämnen, både inom gården och vid djurinköp, dvs. inte enbart salmonella. Växa Sverige är huvudman för Smittsäkrad Besättning Nöt.

hos besättningar som är godkända på steg 2 eller 3 i programmet (vilket kräver återkommande kontrollbesök av veterinär samt en hygienbedömning) en sänkt risk för att ha smutsiga djur.

Länsstyrelsernas nationella kontrollprojekt Nötkreaturs renhet

Djurens välfärd, djurhälsan och livsmedelshygienen fångas upp i ett nationellt projekt som har fokus på de bakomliggande orsakerna som kan leda till problem.

Livsmedelsstrategin anger att myndigheterna på olika sätt ska underlätta för företagarna att göra rätt. Förslaget om att genomföra ett nationellt kontrollprojekt togs upp av Rådet för djurskyddskontroll i februari 2019 och beslut om att tillsätta en arbetsgrupp fattades i juni samma år, av länsstyrelserna. Som har nämnts är den vanligaste bristen hos nötkreatur att djuren inte hålls tillfredsställande rena och med anledning av detta valdes djurslaget och den nämnda bristen ut som fokus för projektet. Djurens renhet är en viktig hälso- och välfärdsindikator och bedömningen av om ett djur är tillfredsställande rent eller inte, utgår från djurskyddslagens grundläggande bestämmelser. Mängden smuts på djurens kroppar och på gården i allmänhet har dessutom en direkt påverkan på livsmedelshygienen.

En projektplan togs fram under 2019 som avsåg att studera nötkreaturens renhet ur ett djurhållarperspektiv, d.v.s. med syfte ta reda på orsaken till att en djurhållare har tillfredsställande rena djur eller inte. Projektet har arbetat utifrån följande arbetshypotes:

- För att underlätta för djurhållaren att göra rätt krävs först en kartläggning av de bakomliggande orsakerna till att regelverket inte uppfylls och
- först därefter är det möjligt att utforma stödjande åtgärder som är utformade efter hans eller hennes specifika behov. Det underlättar även en god dialog mellan djurhållare och djurskyddshandläggare vid genomförande av dessa kontroller.

Kontrollerna i det nationella projektet genomfördes av 20 länsstyrelser i början av 2020 och en rapport med resultat och slutsatser har nu färdigställts. Projektperioden genomfördes under mitten av stallperioden, en särskild kritisk period då flest smutsiga djur skulle kunna påträffas.

Under projektet kontrollerades 51 754 nötkreatur och av dessa bedömdes 2 827 vara smutsiga (5,5 procent) och det fanns smutsiga djur på 49 procent av gårdarna som kontrollerades. Andelen smutsiga djur var mer än dubbelt så hög inom nötköttsproduktionen jämfört med mjölkproduktionen. Större besättningar hade förhållandevis lägre andel smutsiga djur, med undantag för de minsta besättningar med upp till 24 djur. De vanligaste anledningarna till att gårdarna hade smutsiga djur var bristande skötselrutiner (klippning av djur, rengöring av djur och gödsel förorenade ytor samt strö) närmast följt och i fallande ordning, av brister i liggplatsernas utformning, svårigheten att styra djurens liggbeteende och fel antal djur per given area (överbeläggning eller för glest mellan djur beroende på inhysnings system).

Djurhållarna med smutsiga djur ansåg själva att de främst behöver ha, i fallande ordning: bättre rutiner, ett mer lättarbetat stall och mer tid. De som endast hade rena djur uppgav att deras främsta framgångsfaktorer för att lyckas var, i fallande ordning: bra rutiner, tillgång till strömmaterial och ett lättarbetat stall.

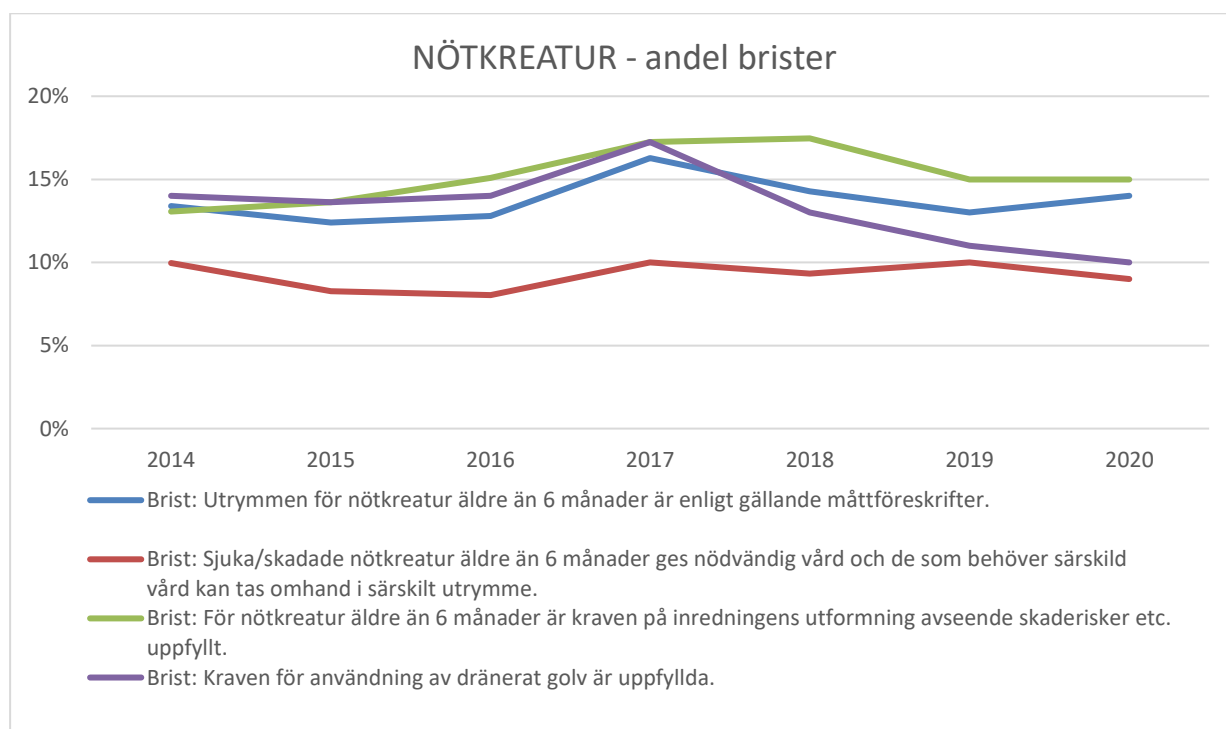
Handläggarna hade under projektkontrollerna bedömt att smutsiga djur var en brist hos 33 procent av gårdarna, ett utfall som överstiger den nationella årliga statistiken och som då bekräftar att projektperioden hade valts i en kritisk period för efterlevnaden av kravet på att hålla djuren rena. I vissa fall bedömdes dock vissa smutsiga djur inte vara en brist, om till exempel avvikelserna endast berörde ett fåtal djur, att djuren var mindre smutsiga, att avvikelserna var tillfälliga eller att någon åtgärd redan var planerad. Under dessa omständigheter kunde djurskyddshandläggaren alltså bedöma att vissa djur som inte var rena inte utgjorde någon avvikelse från efterlevnaden av djurskyddskraven.

Erfarenheter från projektet har visat att olika stödjande åtgärder kan underlätta för djurhållarna att hålla sina djur rena. Områden som stödjande åtgärder kan riktas mot är: lättarbetade stallar, klippning av djuren, anmälan till slakt, tillgång till strömaterial, att kunna rekrytera kompetent personal, sprida kunskapen om när ett djur är smutsigt samt egenkontroll. Dessa åtgärder kan även få spridningseffekter till andra områden som rör både djurvälstånd och förutsättningar för ett gott företagande.

Projektet har även visat på behov av att likrikta registreringen av kontrollresultatet. Myndigheterna behöver öka sin samsyn kring hur brister som rör smutsiga djur ska bedömas. Då djurens bristande renhet kan variera mycket i omfattning och konsekvens för det enskilda djuret föreslår länsstyrelserna även att kontroll databasen DSK på sikt utvecklas för att bättre kunna fånga upp djurvälståndet över tid.

Brister som handlar om mått och inredning är också vanligt

Efterlevnaden av måttbestämmelser för utrymmen till djur över 6 månader ligger relativt stabilt, dock med en liten uppgång av brister under 2020. Man har alltså i 12–15 procent, av kontrollerna i perioden som visas i diagrammet, hittat djur som hålls i för små utrymmen, vilket är en ganska hög siffra.

Diagram 21. Inredning, mått, sjuka och skadade djur samt utrymmen för dessa.

Vi har tidigare resonerat runt att äldre stallar med exempelvis korta båspallar åtgärdas eller fasas ut och att det är troligt att denna brist mer handlar om gruppboxar med överbeläggning. Detta är sannolikt en del av förklaringen, men både länsstyrelser och branschens representanter vittnar om att det fortfarande är en hel del djur som hålls på för små båspallar. Detta gäller framför allt när man inhyser stora dikor i gamla mjölkstallar. Nötkreaturen har även avlats så att de har ökat i storlek under åren, och dagens djur är mycket större än de djur som tidigare byggda inredningar är avsedda för. Även inredningar som bara är 10-15 år gamla kan vara för små nu, och många ladugårdar är äldre och har aldrig byggts om. Tanken om att problemet med båspallar skulle försvinna av sig självt rätt snart, eftersom det pågår en omställning till lösdrift, verkar därför ha varit alltför optimistiskt. Även om det inte längre byggs helt nya system för uppbundna djur, så har fler djurhållare valt att bygga till och om med uppbundna platser än vad man trodde då.

Växa Sverige uppger även att man ser problem med att det snålas på exempelvis båspallsmått när man bygger nytt. Exempelvis händer det att nackbommen sätts för långt bak vilket visserligen håller djuren renare, men det minskar resningsutrymmet för dem, vilket påverkar djuren negativt. Detta skulle kunna förbättras med hjälp av mer kunskap och information innan bygget påbörjas. Även Gård & Djurhälsan framhåller vikten av att planera väl och bygga genomtänkt och smittsäkert. Man ser att det lätt blir problem om det blir ”stopp i flödet” någonstans, exempelvis om man inte får iväg djur till slakt som planerat. Detta kan leda till överbeläggning etc.

Besättningar som är anslutna till Smittsäkrad besättning måste göra ett så kallat smittskyddssamråd innan de genomför en förprövningspliktig ny- eller utbyggnad. I samband med detta samråd tas ofta parametrar som kopplar till djurskydd och djurvelfärd också upp. Samrådet är endast rådgivande, men med god kommunikation finns ofta möjlighet att ge råd som möjliggör och underlättar att upprätthålla en god djurvelfärd och bra produktion i stallet.

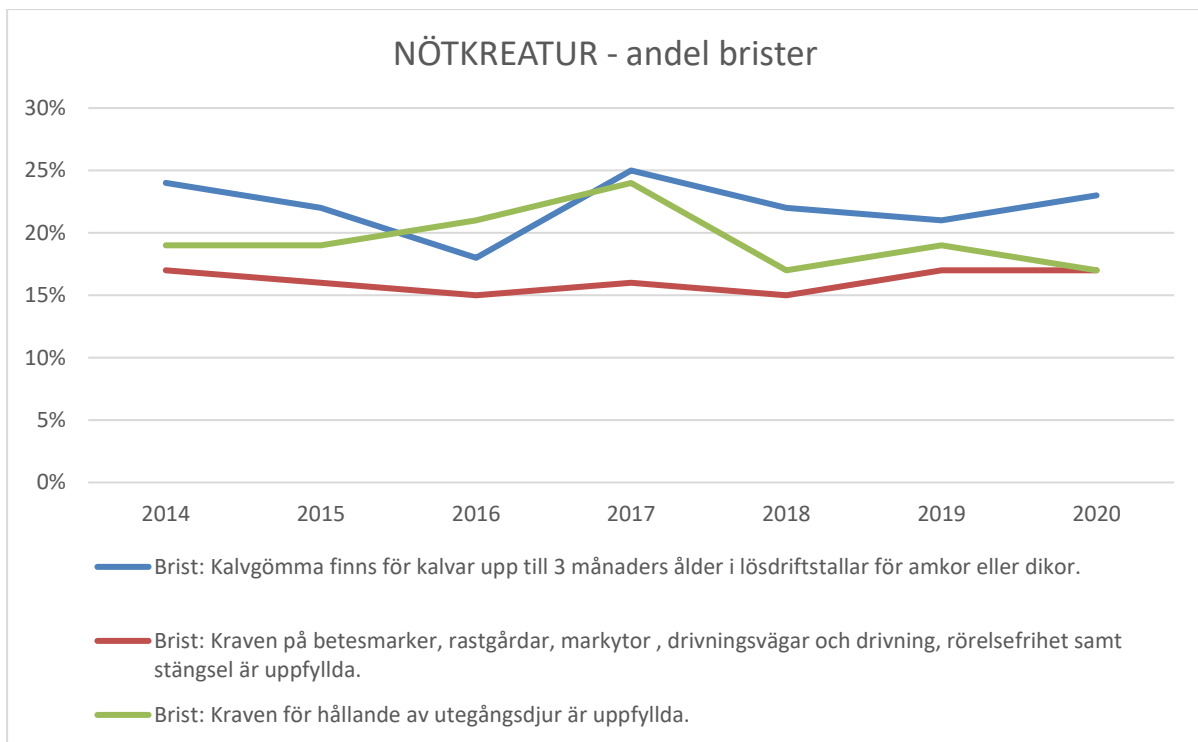
Brister relaterat till skaderisker ökar

Sett över tid ökar brister som gäller skaderisker i inredningens utformning. Under 2014–2020 är andelen brister, 13–17 procent och orsaker är troligen att djur hålls i äldre byggnader med gammal eller mindre välfungerande inredning.

I punkten om vård för sjuka/skadade djur finns även sjukbox/särskilt utrymme inbakad. Det gör att det är svårt att veta hur stor del av den höga siffran (8–10 procent under perioden i diagrammet) som beror på att djuren faktiskt inte fått (veterinär-) vård och hur stor del som beror på att sjukboxar saknas eller inte är tillräckligt många. Bristerna som gäller dränerande golv visar svagt positivt nedåtgående trend, framför allt sedan toppen 2017. En åtgärdad brist av det här slaget ger en varaktig förändring.

Kalvgömma och utgångsdjur

Antalet brister gällande kalvgömma och hållande av utgångsdjur ökade 2017 men efter det har värdena gått ner till liknande nivåer som före 2017, dock med en liten ökning för 2020 vad gäller kalvgömma. De senaste åren har det konstaterats brister på denna punkt i 15–18 procent av normalkontrollerna, 45–47 procent vid kontroller efter anmälan och 35–36 procent vid uppföljande kontroller. Ur statistiken går det dock inte att utläsa om det helt saknas kalvgömma eller om de kalvgömmor som finns inte uppfyller kraven.

Diagram 22. Kalvgömmor och utegångsdjur.

Brister som hör till betesmarker och rastgårdar ökar något över tid medan bristerna gällande utegångsdjur ligger relativt stabilt. Punkten om betesmarker hade en bristfrekvens på 9 procent vid normalkontroller de senaste tre åren, 32–35 procent vid kontroller efter anmälningar och 27–35 procent vid uppföljande kontroller. För punkten om utegångsdjur är motsvarande siffror 10–11, 31–36 och 31–34 procent. Punkterna som är kopplade till drift med utegångsdjur är dock ganska vida, så det går inte att klart utläsa exakt vad bristen har handlat om. Det kan handla om brister såsom att ligghall saknas, att den är bristfällig eller för liten etc, vilket är vanligt förekommande. Bristen beror också många gånger på att djuren stallas in för sent på hösten i förhållande till när ligghallskravet infinner sig. Denna typ av brister uppmärksammas ofta genom anmälningar.

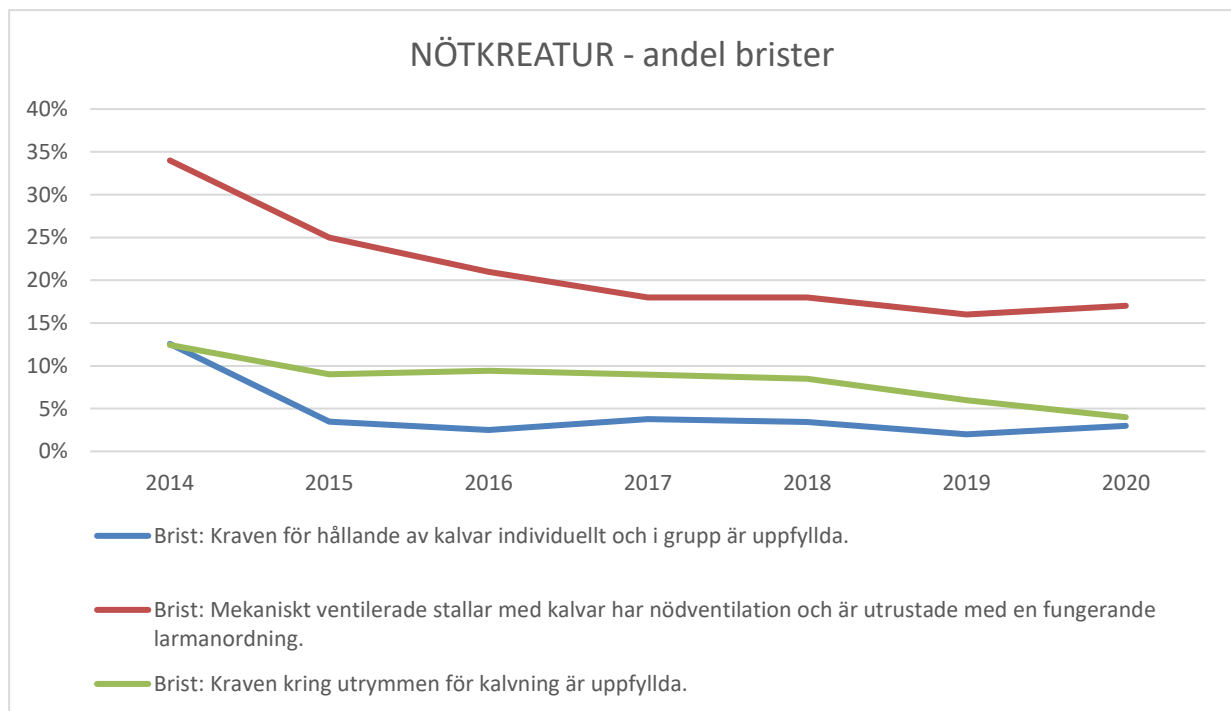
Larm i utrymmen där kalvar hålls saknas ofta

När det gäller att larm som varnar för övertemperatur saknas i stall där kalvar hålls, så har denna brist minskat betydligt i flera av länen för att under de senaste åren ligga stabilt. När ett larm har satts in så är denna åtgärd permanent, dvs bristen återkommer inte så länge larmanordningen fortsätter att fungera. Detta resonemang till trots, så ligger andelen brister ändå högt och en förklaring till detta kan vara att djurhållare har svårt att se nyttan med larmet, särskilt med tanke på vårt svenska klimat. Dock byggs fler och fler stallar i betong, vilket gör att det är mer avgörande att ventilationen fungerar. Både Växa Sverige och Gård & Djurhälsan har uppgivit att larm inte berörs i någon stor utsträckning i deras rådgivning.

Punkterna om utrymmen för kalvning och hållandet av kalvar individuellt och i grupp har en tydligt förbättrad trend med minskade brister; från 12 procent 2014 till 3–4 procent 2020. Dessa punkter har en förhållandevis hög kontrollfrekvens, så förbättringen är säkerställd. Det syns dock även här skillnad

mellan kontrolltyper, med högre siffror vid kontroller efter anmälan, särskilt när det gäller utrymmen för kalvning. Tendensen att det är högre andel brister på de uppföljande kontrollerna finns också.

Gård & Djurhälsan påpekar att det viktigaste att bygga smittsäkert och att använda tillräckligt med resurser såsom halm, i besättningar där kalvar föds upp utan moderdjuret. Kunskap är därför av högsta vikt, framförallt om djurhållaren inte har optimala bygglösningar. Gård & Djurhälsan ser även större problem med ofrivillig utslagning, behov av antibiotikabehandlingar samt lunginflammationer i kalvköpande besättningar, jämfört med övriga.

Diagram 23. Kalvning, kalvar och larm.

Andra brister är daglig tillsyn och tillräckligt med personal

Förutom bristerna som redovisats i diagrammen, så finns det andra brister som är värda att uppmärksamma. Punkten som handlar om personalstyrkan har försämrats från 5–6 procent till 7–8 procent de senaste åren. Vi har förtydligat vägledningen på detta område, exempelvis vad gäller vad som ska anses som en brist om tidigare brister inte har rättats till, vilket kan tala för att länsstyrelsen gör lite annorlunda bedömningar än vad de gjorde tidigare. Detta kan vara en av förklaringarna till de högre siffrorna.

Även punkten som handlar om daglig tillsyn har försämrats; från 5 procent 2014 till 8-9 procent de senaste fyra åren. Kontrollfrekvensen är hög, så underlaget bedöms vara säkert. Initialt kan man förväntas över att bristen är så pass stor, eftersom den punkten är en typisk ”intervjufråga”, där det kan vara svårt för länsstyrelsen att tydligt konstatera brist. Detta gäller framför allt vid normalkontroller. Vi har dock även här förtydligat i vägledningen, vad gäller att daglig tillsyn även innebär en handlingsplikt. Detta kan förklara ökningen av brister. Om man tittar på de olika kontrolltyperna de senaste tre åren så

ligger bristen på 3 procent vid normalkontroller medan den ligger på 19-23 procent vid kontroller efter anmälningar och 22–24 procent vid uppföljande kontroller.

Bättre klövhälsa tack vare klövpengen

Sedan klövpengen⁸ infördes 2016 har statistiken över klövhälsa utvecklats betydligt, och Växa Sverige uppger att man också kan se att fler djur verkas minst två gånger per år. Detta är dock inte något som syns i den nationella kontrollstatistiken som tas ut från DSK, utan där har andelen brister legat stabilt på 6–7 procent sedan 2013. Sedan 2016 registrerar Växa Sverige resultatet av cirka en halv miljon klövverkningar årligen. 2008 visade statistiken över registrerade verkningar att cirka 40 procent av korna verkades en gång per år och på tio år har den siffran nästan halverats. Andelen kor som verkas två gånger per år har ökat något, och andelen kor som verkas tre gånger per år har nästa fördubblats från drygt 10 procent till nästan 20 procent 2017.

Enligt Växa Sverige är digital dermatit den klövsjukdom som ökar, vilket är väntat med större besättningar och fler lösdrifter där smittspridning lättare kan ske. Så gott som alla andra klövdiagnoser visar en fallande trend. Tydligast gäller det för blödningar och klövröta samt klövsulesår.

Allvarliga konsekvenser av brister

De brister som vi bedömer kan få allvarliga konsekvenser för djurens välfärd är bl.a. brister i hull, tillgång på foder och vatten samt utebliven veterinärvård. Även brister i djurens renhet, torra och rena liggplatser, strö, utrymme, ligghall med mera kan orsaka allvarliga risker för djurens välfärd beroende på graden av brist och varaktighet. Bristerna är kopplade till grundläggande skötsel faktorer och om de inte åtgärdas kan de leda till en dålig djurvälfärd och i allvarliga fall även djurlidande.

När det gäller nötkreatur, så är skötselrelaterade brister överlag vanligare än byggnadsrelaterade. Både länsstyrelserna och branschens representanter är eniga om att man generellt ser mer problem på mindre gårdar än på stora. Förklaringar till detta kan sannolikt vara ekonomiska resurser, motivation samt kunskapsläge. Mindre gårdar drivs även ofta av personer som också har ett annat arbete. Dessa djurhållare söker även hjälp via rådgivning i mindre utsträckning. Många gånger uppstår det även problem, när besättningarna växer, i form av bristande beredskap för ökat antal kalvningar, fler utmaningar gällande logistik och flöde etc.

4.2 Grisar

Under 2020 gjordes 359 kontroller av grishållningar, vilket innebär en minskning med 43 jämfört med året innan. Sett ur ett längre perspektiv ligger antalet kontroller på knappt 400 stycken per år. Förutom 2013 (296 kontroller) har antalet legat relativt stabilt.

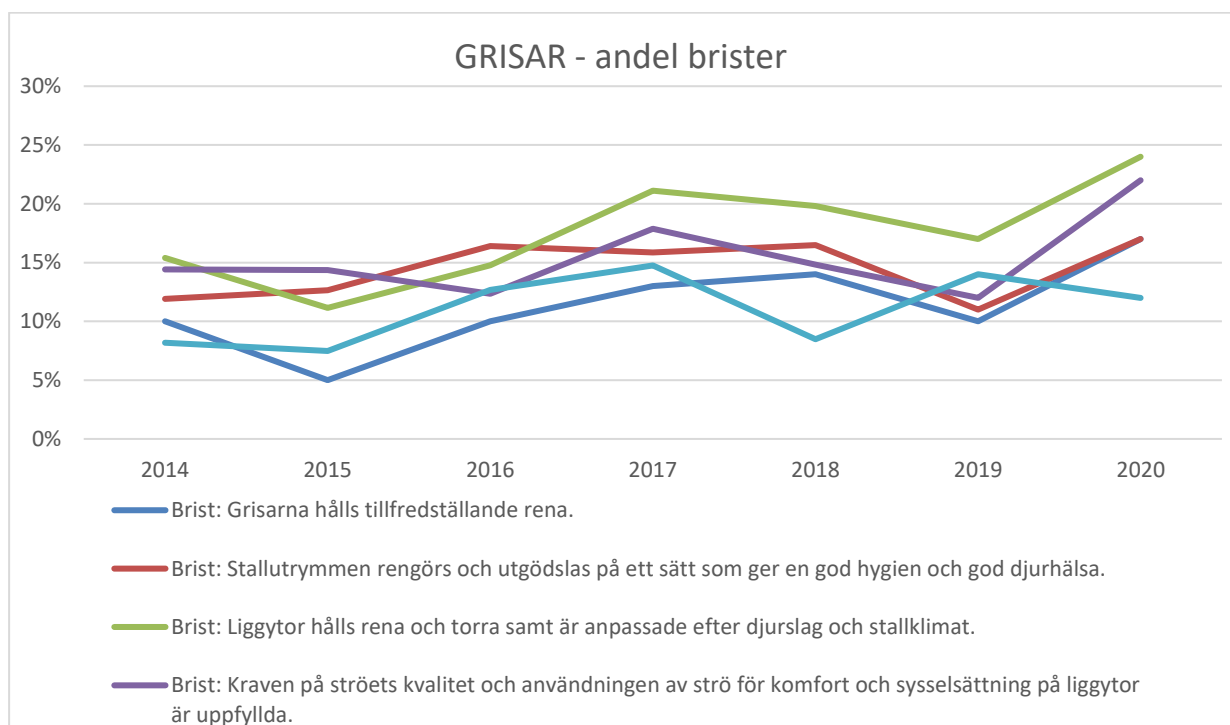
Brister som handlar om renhet har ökat kraftigt

Under 2020 har bristerna som gäller rena liggtytor, rena grisar, rengöring och utgödsling av stallutrymmen samt krav på ströets kvalitet försämrats avsevärt. Dessa punkter följer som förväntat varandra. Vi kan inte se någon tydlig förklaring till denna ökning, såsom extremt väder eller liknande. En teori kan vara liknande den för nöt, dvs att man har tömt sina halmlager i kombination med att vintern

---

⁸ Ersättning för utökad klövhälsovård som söks hos Jordbruksverket.

2019/2020 var fuktig. Möjligen kan också Covid-19-pandemin ha orsakat personalbortfall, vilket har försvårat skötseln av grisarna. En annan möjlig förklaring kan vara att djurskyddshandläggarna har blivit duktigare och mer likriktade vad gäller att kontrollera gris. Vid brister som gäller strö mängd uppger länsstyrelsen att de ofta beror på att strö fastnar i utgödslingsmaskineriet och att djurhållarna därför håller nere strömängden, samt att det är ett tidskrävande och tungt arbetsmoment att ge grisarna strö.

Diagram 24. Renhet på djur, liggytor, stallutrymmen samt strö och luftkvalitet.

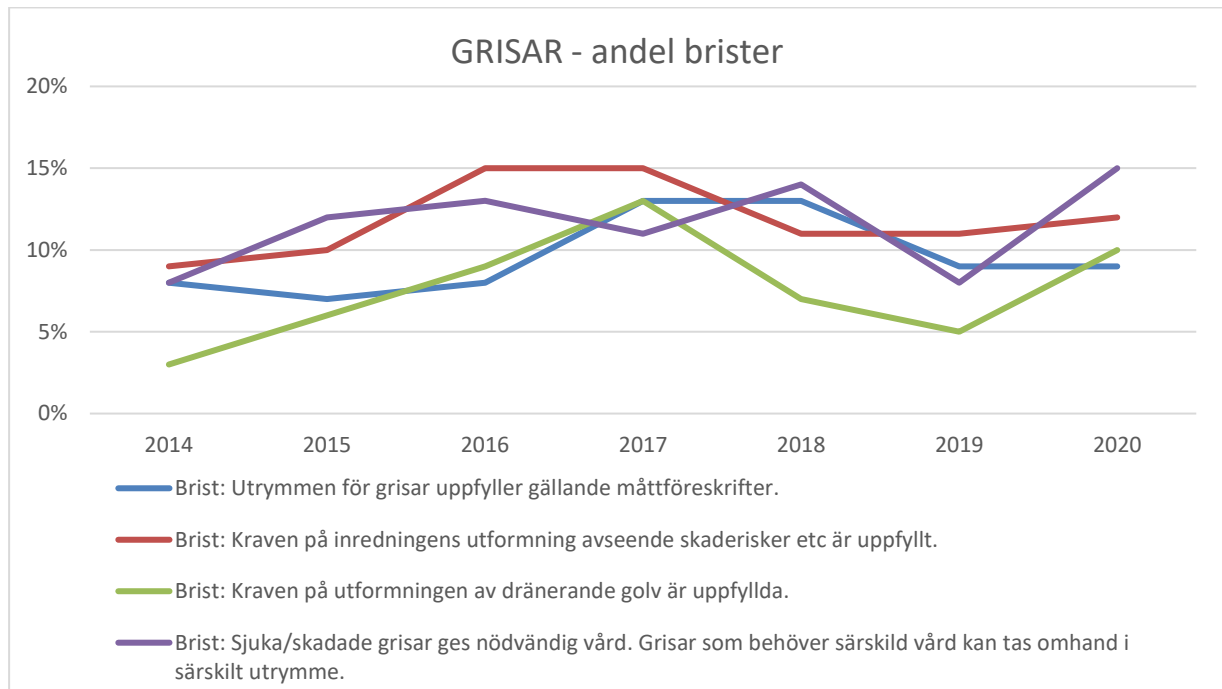
När det gäller brister i grishållningen överlag, så finns det ofta betydande skillnader mellan mindre och större producenter och bristerna bedöms även skilja sig åt mellan olika djurkategorier samt mellan produktionsbaserad grishållning och hobbybaserad grishållning. Att strö saknas bedöms t. ex. vara vanligare i slaktgrisproduktion än övrig grishållning.

Försämring vad gäller inredning och grisar som behöver vård

För 2020 kan vi se en ganska stor ökning av brister som handlar om att sjuka och skadade djur inte ges nödvändig vård samt om särskilt utrymme för dessa. I kontrollpunkten ingår alltså både frågan om det finns sjukbox samt om skadade eller sjuka djur har fått adekvat behandling och det går inte att utläsa vilken del som överväger. Den höga frekvensen av bristen behöver därmed inte spegla djurlidandet men är viktig från djurskyddssynpunkt och vi bedömer att den är alltför hög. En stor ökning kan även konstateras när det gäller brister som handlar om utformningen av dränerande golv. Brister som gäller utrymmeskrav ligger på samma nivå som 2019. När det gäller inredningens utformning avseende skaderisker har andelen brister ökat något, men ligger ändå lägre än toppen 2016-2017. Andelen brister på denna punkt har legat på mellan 9 och 15 procent under perioden som visas i diagrammet. De relativt höga siffrorna kan bero på att inredning kontinuerligt slits hårt vid grishållning. Skaderisker i form av

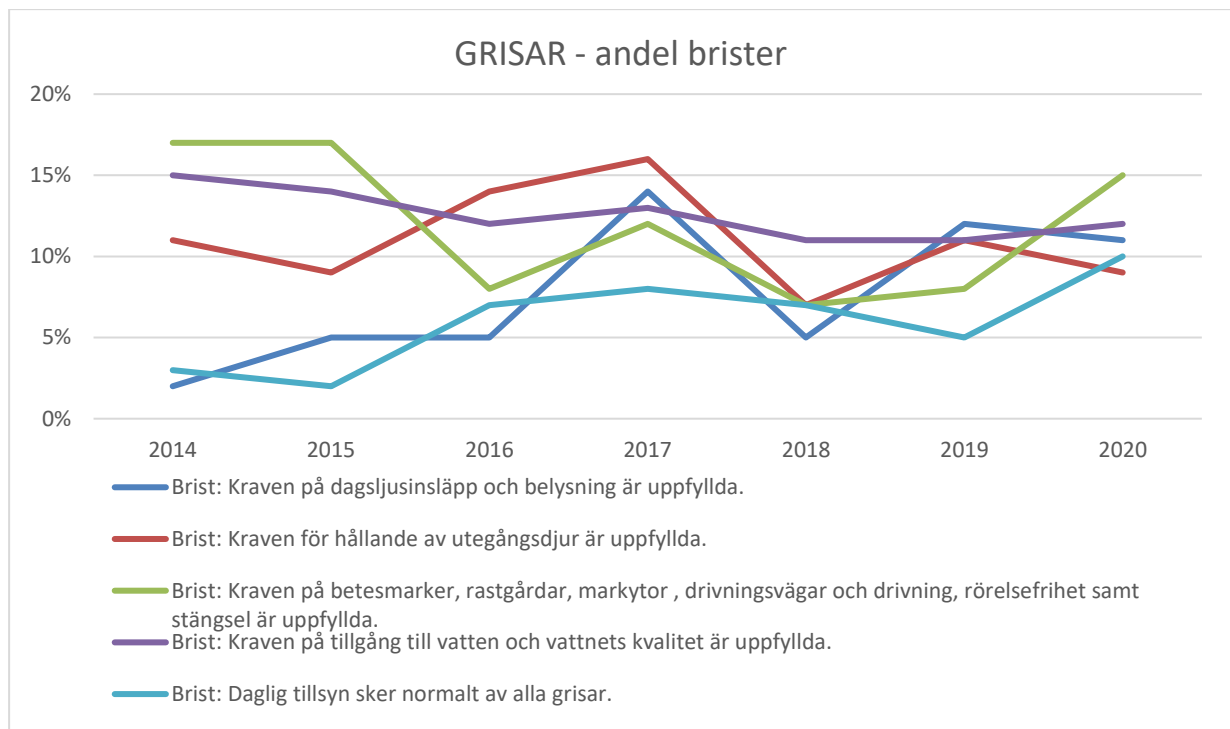
trasig inredning är framför allt vanliga i mindre besättningar samt när stallarna blir äldre och mer slitna.

Diagram 25. Inredning, mått, sjuka och skadade djur samt utrymmen för dessa.

Brister som handlar om tillsyn har ökat

En annan viktig punkt som vi bedömer ligga alltför högt, trots att den visar på en stabil trend nedåt, är brister som gäller vattentillgång. Det förekommer dels att vattennippel är trasiga och dels att vattnet stängs av under delar av dygnet för att grisarna inte ska blaska i det. I små besättningar där grisarna vattnas i hink är det inte ovanligt att grisarna välter hinken. Brister som gäller grisar som hålls ute har varierat kraftigt mellan varje år och det är svårt att dra några slutsatser utifrån detta. Vad gäller grisar överlag så har flertalet brister generellt ökat och att även bristen som gäller daglig tillsyn har ökat har sannolikt en tydlig koppling till detta.

Diagram 26. Utegångsdjur, ljus och tillsyn.

Allvarliga konsekvenser av brister

Några av de brister som vi bedömer har stor betydelse för grisarnas välmående är bland annat brister som gäller vattentillgång, strö mängd och att liggytor och utrymmen inte hålls torra och rena. Brister i strömängd för sysselsättning eller komfort kan leda till allvarliga konsekvenser då grisarna kan få fler eller allvarligare skador som exempelvis bogsår på suggor, slitageskador på klövar och knän på smågrisar samt svansbitning hos tillväxtgrisar och slaktgrisar. Skadorna är smärtsamma och kan bland annat ge infektioner som kräver behandling med antibiotika. Brist på strö orsakar även stress för djuren.

Brister i djurens skötsel såsom tillsyn, hull och hantering av sjuka djur samt skaderisker kan också medföra brister som allvarligt hotar djurens välfärd. Bristerna är kopplade till grundläggande skötsel-faktorer som är viktiga för djurens välfärd och kan i allvarliga fall leda till djurlidande. Många av bristerna är kopplade till varandra och kan därför vara svåra att komma till rätta med genom att enbart åtgärda enstaka brister. I vissa fall kan större besättningsutredningar behövas för att komma tillrätta med problemen.

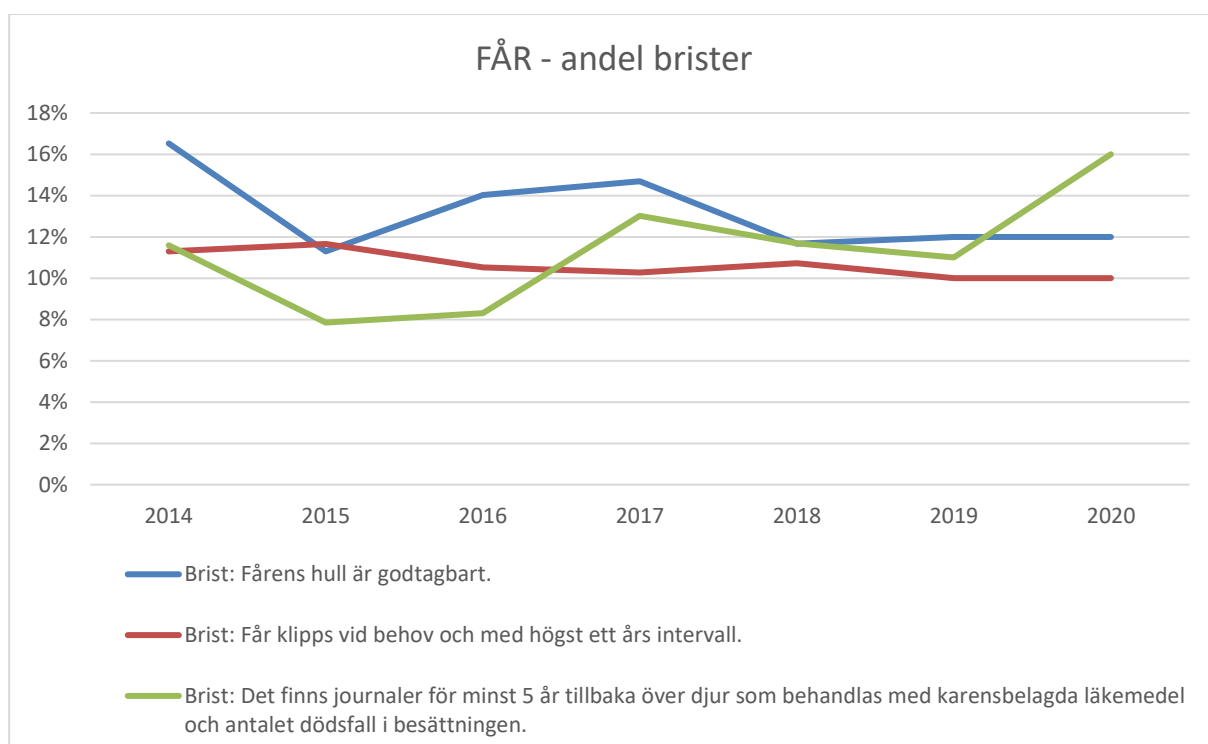
Sammanfattat kan vi konstatera att brister har ökat kraftigt för gris överlag, vilket Jordbruksverket kommer att planera för att undersöka närmare.

4.3 Får

Under 2020 gjordes 1 168 kontroller av fårhållningar, vilket är 333 färre än föregående år. Antalet kontroller har legat ganska stabilt under perioden 2014–2020, med siffror från 1 168 till 1 632 stycken.

Får ska klippas med längst ett års intervall, men oftare om det behövs

En kraftig ökning gällande brister av journalföring av får kan ses. Det kan möjligen bero på att man har kontrollerat dessa journaler mer noggrant än tidigare år, och därmed hittat fler brister i dem. Denna punkt är dock markerad som ”ej kontrollerad” i cirka hälften av kontrollerna, varför de kontrollerna som har brister ger ett större utslag. Denna kontrollpunkt har dock främst med smittskydd att göra, varför den inte analyseras något närmare i denna rapport.

Diagram 27. Hull, klippning och journaler.

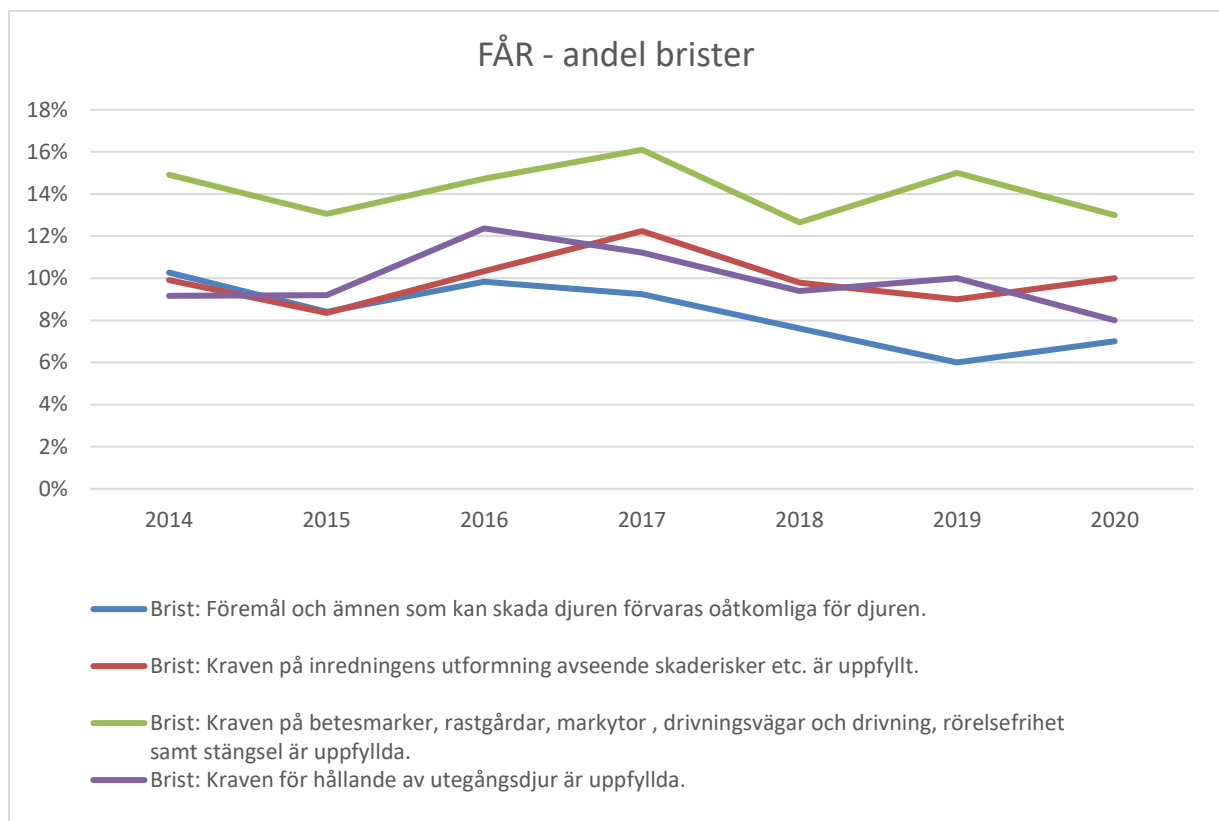
För brister avseende klippning skiljer det som mest 2 procent från året med flest brister och året med lägst antal. En av de vanligaste bristerna är att fåren inte har ett godtagbart hull vilket syns i diagrammet ovan. De senaste årens dåliga skördar verkar dock inte ha påverkat fårens hull generellt i landet. När det gäller brister i journalföring så ligger de relativt konstant på runt cirka 10 procent.

Cirka 10 procent av fåren klipps inte vid behov. Lagstiftningen⁹ anger att får ska klippas med längst 1 års intervall eller vid behov. Många fårhållare tar fasta på 1-årsintervallet, även om behovet egentligen kanske är att fåren skulle behöva klippas oftare. Får med mycket päls kan även vara svåra att hullbedöma, vilket kan vara en orsak till att det är relativt vanligt att man finner brister gällande hull hos får. Får är ett djurslag där det finns många besättningar med få djur och kunskapsnivån hos djurhållarna varierar mycket.

⁹ Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om fårhållning inom lantbruket m.m. (SJVFS 2029:21)

Brister ses ofta i fårens närmiljö

Brister i fårhållning ligger för övrigt relativt stabilt på de flesta punkter och det finns ingen uppenbar trend. Diagrammet visar att brister som rör utgångsdjur och den utomhusmiljö som de hålls i är vanliga. Det kan röra sig om undermåliga stängsel, upptrampade markytor, avsaknad av eller undermålig ligghall etc. Särskild vad gäller mindre fårhållningar så är inredningen ofta hemmabyggt alternativt att får hålls i äldre stallbyggnader. Detta kan vara en förklaring till bristerna som rör kraven på inredningens utformning vad gäller skaderisker etc.

Diagram 28. Inredning, skaderisker och utgångsdjur.

Sammantaget bedömer vi att flertalet av de vanligaste bristerna troligen beror på okunskap om hur får bör hållas och skötas. Antalet får i landet har ökat under en längre tidsperiod och länsstyrelserna bedömer att detta sannolikt har medfört en större andel fårhållare med bristande kunskap. Deras bedömning är också att de flesta bristerna återfinns i hobbybesättningarna.

Allvarliga konsekvenser av brister

Vi bedömer att brister som gäller fårens hull och klövar medför en risk för att allvarligt hota djurens välfärd. Även brister som gäller sjuka och skadade djur kan få allvarliga konsekvenser. Dessa brister hör ihop med grundläggande skötsel faktorer och kunskap och är viktiga för djurens välfärd. I allvarliga fall kan sådana brister leda till djurlidande.

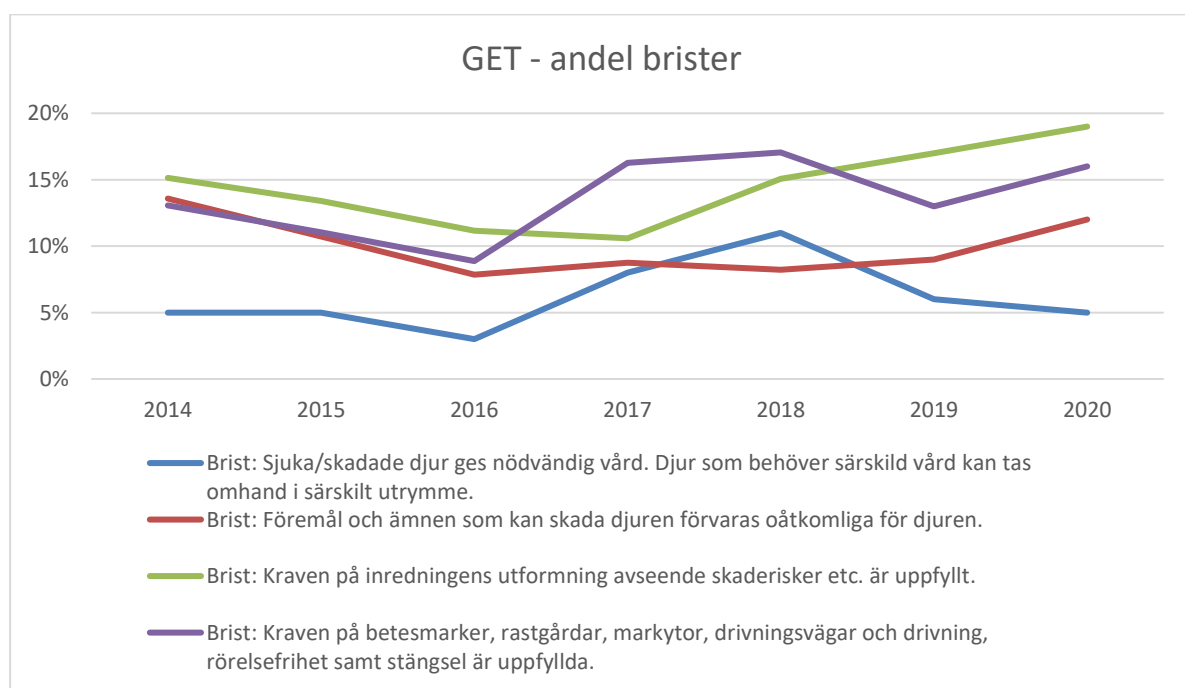
4.4 Get

Under 2020 gjordes 158 kontroller av getter, vilket är en minskning med 89 kontroller sedan föregående år. Antalet kontroller per år har under perioden 2014-2020 varierat mellan 159 och 247 stycken.

Precis som tidigare år är antalet kontroller av gethållning relativt få och det kan därför vara svårt att dra slutsatser av kontrollresultatet. Många av kontrollerna har också skett hos djurhållare som endast håller en eller några få sällskapsgetter. Det kan konstateras att bristerna som gäller getter generellt har ökat kraftigt under 2020. Detta kan eventuellt kopplas till en ökad träffsäkerhet vad gäller prioritering av anmälningsärenden.

Bristerna har ökat i getternas närmiljö

De vanligaste bristerna som länsstyrelserna har konstaterat och som ligger över 10 procent gäller kraven på getternas utomhusytor och stängsel, samt brister i inredningens utformning avseende skaderisker. Bristfällig kunskap om hur getter ska hållas hos de som håller get som hobby kan också vara en orsak till att brister vad gäller skaderisker i inredningen ligger relativt högt, dvs getterna förvaras inte alltid i stall som är byggda för dem, utan i andra utrymmen som gjorts om till förvaringsutrymmen för dem. Detsamma gäller för betesmarker, då getter ibland hålls i trädgårdar där det kan finnas föremål som inte är lämpliga för dem.

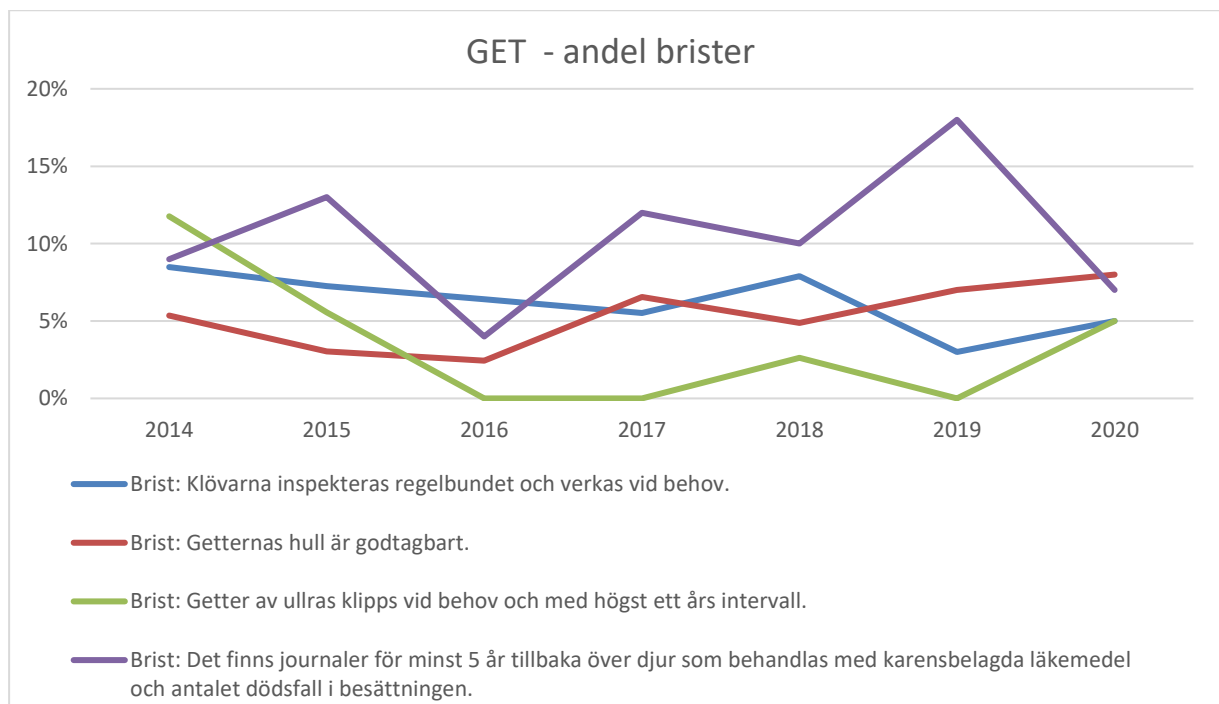

Diagram 29. Inredning, skaderisker, sjuka och skadade djur samt utrymmen för dessa.

Bristerna ökar även gällande hull, klippning och klövvård

Journalföring är också en punkt där det ofta brister. En möjlig förklaring till detta kan vara att en del som håller getter som hobbydjur inte känner till reglerna som finns om produktionsplatsnummer, journalföring m.m. Som för får gäller dock även här att punkten är kontrollerad i mycket liten utsträckning; endast i 15 procent av kontrollerna.

För getter av ullras gäller samma som för får, vad gäller klippning. Förklaringen till bristerna på denna punkt kan sannolikt likna den för får, dvs att djurhållarna tar fasta på 1-årsintervall. Klövar ses oftast över i samband med klippning, vilket gör att dessa brister följer varandra.

Diagram 30. Klövar, hull, klippning och journaler.

Allvarliga konsekvenser av brister

Vi bedömer att brister i form av skaderisker kan leda till ett onödigt lidande om getterna skadar sig på föremålen eller inredningen. Även brister i djurens skötsel som rör hull och klövar kan allvarligt hota djurens välfärd.

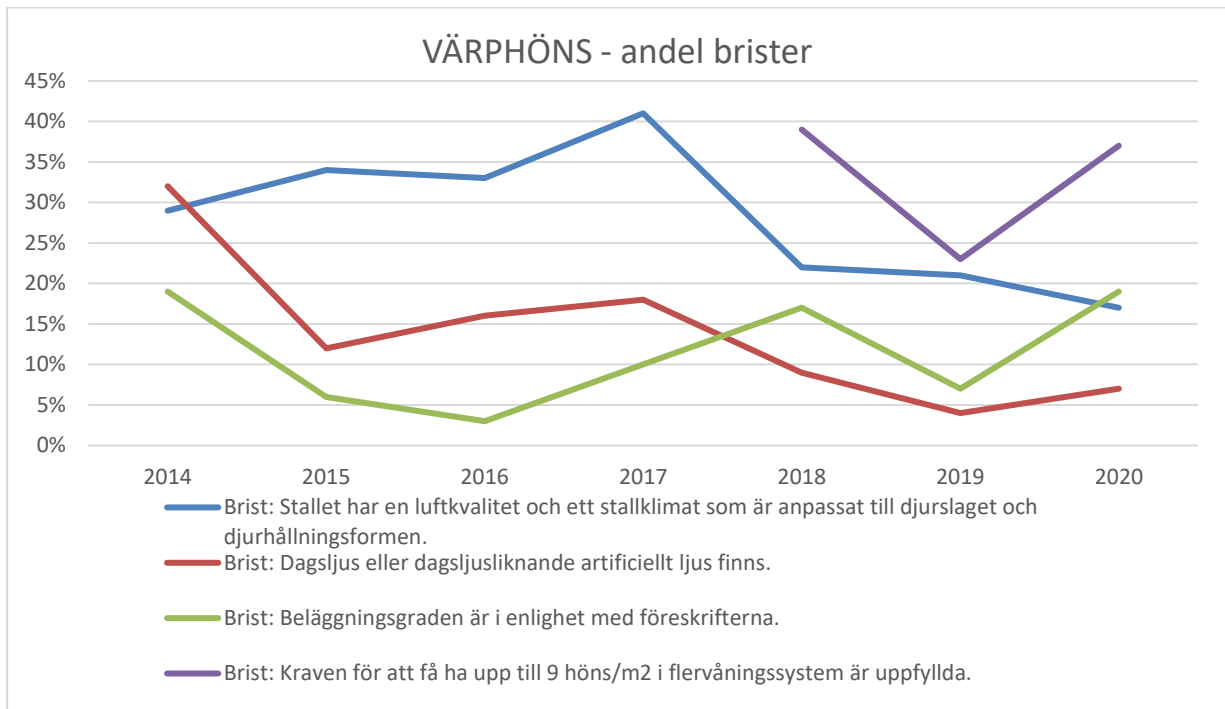
4.5 Värphöns

Under 2020 gjordes 43 kontroller i besättningar över 350 djur, vilket är 69 färre än föregående år. Antalet kontroller har under de senaste sex åren varierat mellan årets 43 till som mest 102 stycken. Så få kontroller ger en stor osäkerhet i det statistiska resultatet och gör att återkommande kontroller hos djurhållare med problematisk djurhållning får stor påverkan. Dock bör det noteras att trots att det är få kontroller, så berör bristerna ett mycket stort antal djur.

Bristerna som gäller beläggningsgrad har ökat

Tidigare var kravet på dagsljus en vanlig brist men detta har minskat markant under de senaste sex åren. Detta beror troligen på att gamla stallar fasas ut allteftersom och att vi har infört tydligare regler vad gäller dagsljusinsläpp. Detsamma gäller för luftkvaliteten/stallklimat som numera visar en positiv trend enligt den statistiska analysen. Luftkvalitet och ventilation har varit ett stort problem inom värphönsproduktionen under många år. Under 2017 fann man brister i 41 procent av kontrollerna men detta har fram till 2020 minskat till under 20 procent. Dock är det fortfarande en hög siffra. För hög

ammoniakhalt beror ofta på dålig ströbädd och/eller dålig ventilation, ibland i kombination med äldre byggnader och system.

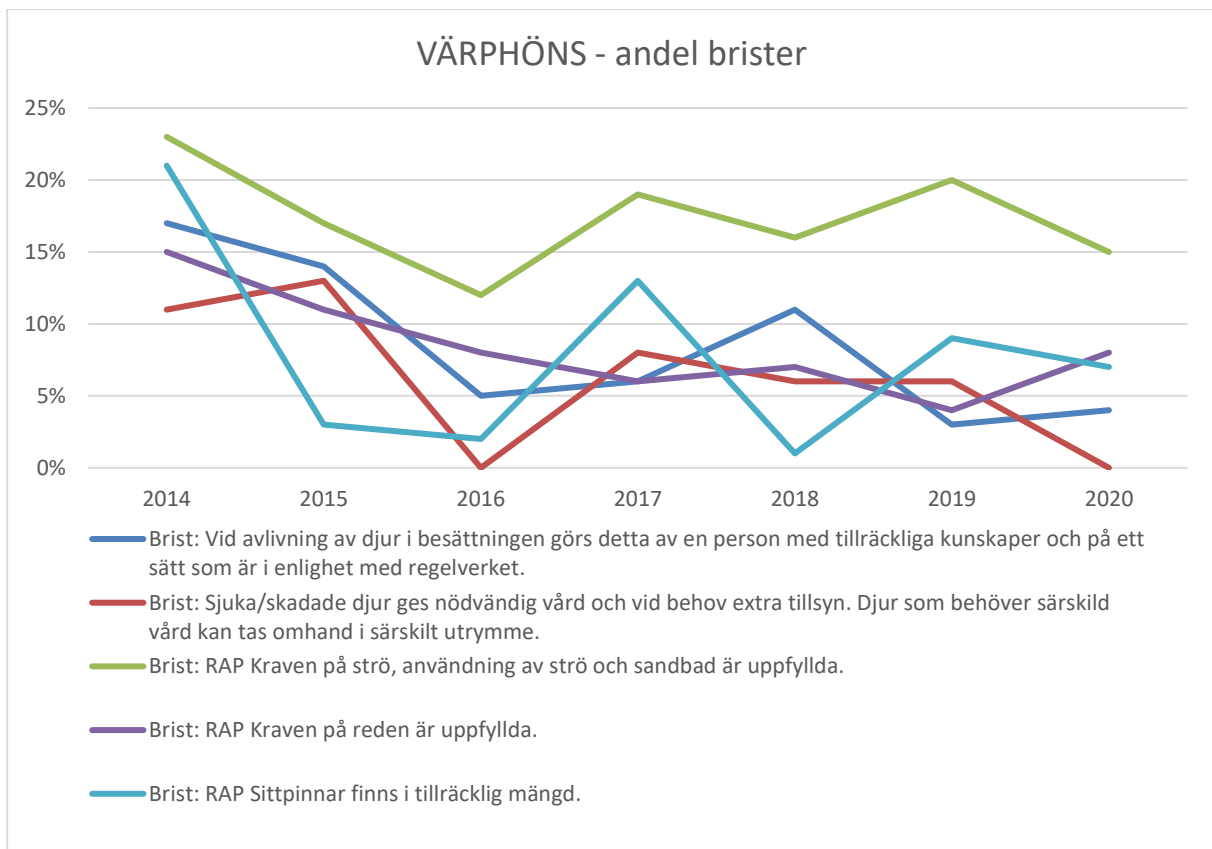

Diagram 31. Ljus, luftkvalitet och beläggningsgrad.

Brister i beläggningsgraden har ökat och punkten gällande kraven att få ha upp till 9 höns/m² är relativt ny. Båda dessa punkter ligger på en hög nivå. Sedan cirka tre år tillbaka kontrollerar länsstyrelserna att ett antal villkor är uppfyllda för att djurhållaren ska få ha en beläggningsgrad på 9 höns/m². Om villkoren inte uppfylls är gränsen istället 7 höns/m². Det är därför den lila kurvan startar 2018. Innan dess kontrollerade inte länsstyrelsen detta utan det gjordes i den egna branschkontrollen. Villkoren som numera finns i våra föreskrifter är det som tidigare gällde vid branschkontrollen.

Inga brister som gäller sjuka och skadade djur

Siffrorna i diagrammet nedan som relaterar till exempelvis sittpinnar, strö och reden varierar mycket mellan åren vilket kan bero på att underlaget är litet. Inom produktionsformen värphöns i inredda burar är det vanligt med brister när det gäller tillgång till ströbädd. Att detta inte uppfylls kan bero på tveksamheter hos producenten om ströbäddet fyller sitt syfte, problem med att strömaterial snabbt försvinner ur ströbäddet eller att fåglarna får tillgång till ströbäddet under för kort tid. Bristen bedöms dock som allvarlig, då att sandbada är ett mycket starkt motiverat beteende för höns. Det finns dock numera få besättningar med burhöns, vilket är positivt från djurskyddssynpunkt. Att det inte finns några brister som gäller sjuka djur som inte ges nödvändig vård beror sannolikt på att man plockar bort dessa och avlivar dem relativt snabbt, vilket är positivt.

Diagram 32. Avlivning, strö, redan, sittpinnar, sjuka och skadade djur samt utrymmen för dessa.

Allvarliga konsekvenser av brister

Brister som gäller luftkvalitet och stallmiljö med höga till mycket höga ammoniakhalter bedömer vi medför allvarliga risker för djuren. Stress p.g.a. brister i miljön kan orsaka konkurrens om redan, sittpinnar och yta samt att hönsen plockar fjädrar från och hackar på varandra. Höga ammoniakhalter kan även ge skador på djuren, exempelvis irritationsskador på ögonen. Det är därför positivt att bristerna har fortsatt att minska under 2020. Att ströbada är ett starkt motiverat beteende hos höns som syftar till att hålla fjäderdräkten i trim. Beteendet är så starkt att de badar även utan strö om de har möjlighet. Att inte kunna utföra starkt motiverade beteenden orsakar stress för djuren vilket påverkar deras välfärd negativt.

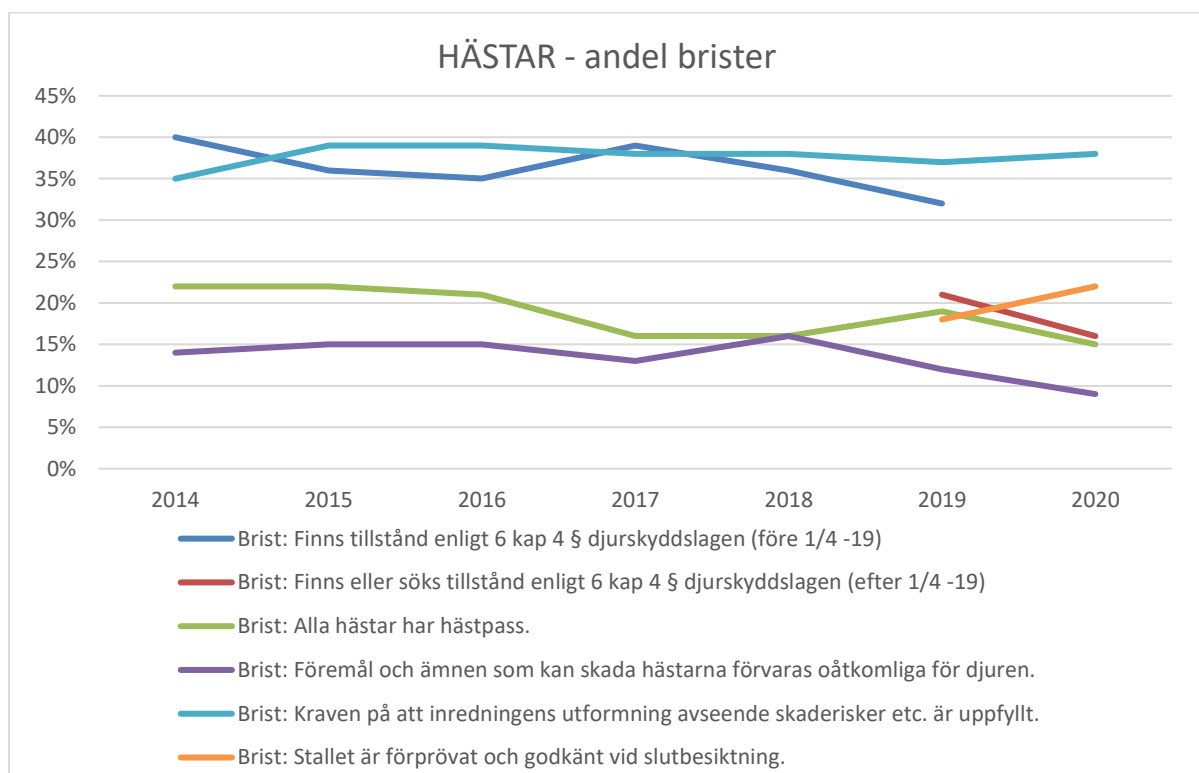
4.6 Hästar

Under 2020 gjordes 1 496 kontroller av hästhållningar. Det är en konstant minskning av antalet kontroller från cirka 3 000 kontroller 2013. Anledningen till minskningen är troligen att många kontroller utförs till följd av anmälningar och att dessa sedan 2017 även kan handläggas administrativt från kontor. Dessa kontroller genererar då inte någon checklista och syns således inte i denna statistik. Flera länsstyrelser handlägger numera även tillståndsansökningar administrativt från kontor, utan kontroll på plats.

Brister som handlar om skaderisker ligger fortsatt mycket högt

Våren 2019 trädde en ny hästföreskrift ikraft (Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hästhållning (2019:17) vilket innebar vissa förändringar jämfört med den gamla föreskriften. En förändring som har skett gäller kravet på tillstånd enligt 6 kap 4 § djurskyddslagen (2018:1192) och denna punkt i checklisten är nu formulerad som ”Finns eller söks tillstånd”, istället för ”Finns tillstånd”. Detta har lett till en ganska stor minskning av brister för denna punkt. Det är dock fortfarande många häst- och stallägare som inte är medvetna om tillståndsplikten. I mindre stall kan en förändring av förhållandet mellan antalet egna hästar och inackorderade hästar betyda att verksamheten blir tillståndspliktig.

Diagram 33. Tillstånd, hästpass, skaderisker och förprovning.

Den absolut vanligaste bristkategorin är skaderisker i stall, exempelvis att fönstergaller saknas eller annan att det finns annan inredning som riskerar att skada hästarna. Bristen ligger på en stadig och mycket hög nivå på 30–40 procent. Vår bedömning är att detta är ett område som behöver förbättras. En orsak till bristen kan vara att hästhållarna blivit hemmablinda eller inte är medvetna om vad som kan vara skaderisker i hästarnas närmiljö. Många hästhållare har även svårt att se att länsstyrelsens bedömning är tänkt att förebygga att hästen kan skada sig. Hästar är dock reaktiva och snabba flyktdjur med en stor benägenhet att skada sig på inredning. Vad gäller brister som gäller föremål och ämnen som kan skada hästarna syns en positiv trend med minskat antal brister.

Brister som gäller hästpass ligger också relativt högt men stabilt. Punkten är dock endast kontrollerad i 38 procent av kontrollerna.

Ännu en ny punkt i checklistan från 2019 handlar om förprovning och den ligger ganska högt vad gäller brister. Detta beror sannolikt på att många hästhållare inte är medvetna om att exempelvis ombyggnad eller tillbyggnad av stallet kräver förprovning.

Brister som handlar om utgångsdjur och ligghallar är vanliga

Kraven kring både betesmarker och hållande av utgångsdjur har en oförändrad, svagt nedåtgående trend enligt den statistiska analysen. En vanlig brist är att det saknas ligghall för hästar som hålls som utgångsdjur eller att hallen inte uppfyller de krav som finns. Många län hanterar numera anmälningar om att ligghall saknas helt administrativt, i enlighet med länsstyrelsernas gemensamma rutin för anmälningsärenden. Någon checklista fylls då inte i och eventuella brister gällande ligghallar som hantears administrativt syns alltså inte i denna statistik.

Brister gällande kravet på takhöjd har gått ner tydligt enligt statistiken. Detta beror troligen på att kravet på en minimihöjd av 2,20 meter i takhöjd har tagits bort i den nya föreskriften. Andelen brister som gäller luftkvalitet i stall och stallklimat, betesmarker och krav för utgångsdjur verkar ligga relativt stabilt, med en svagt nedåtgående trend.

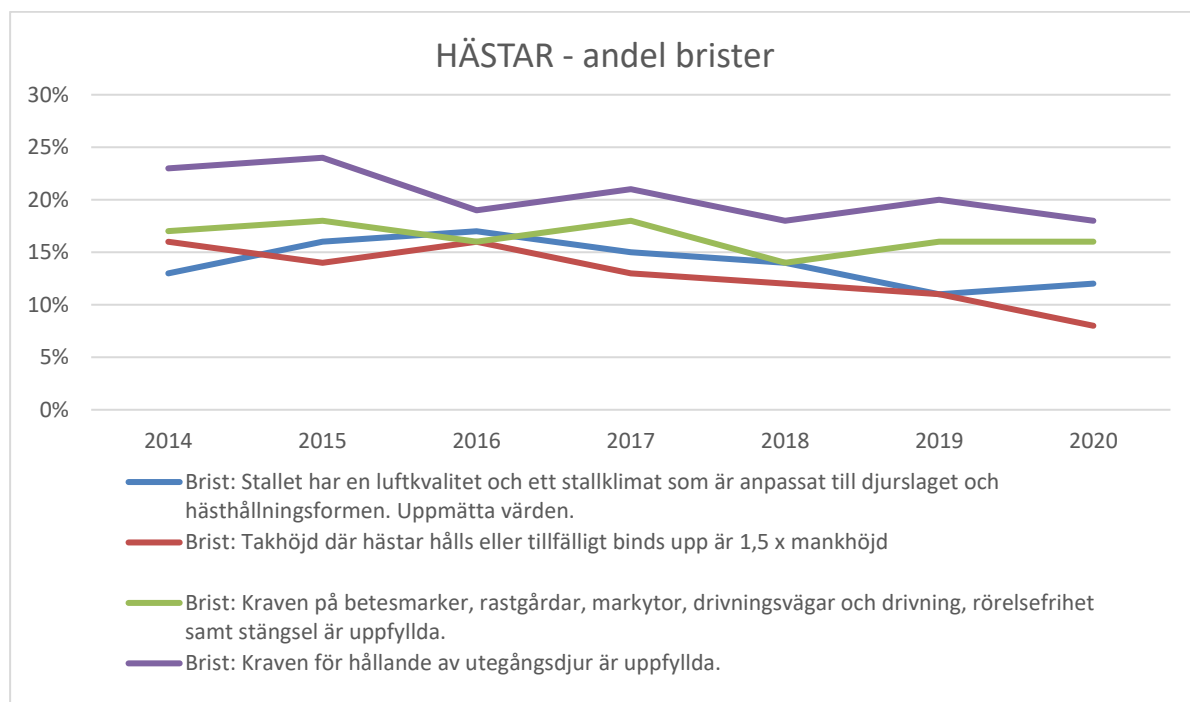

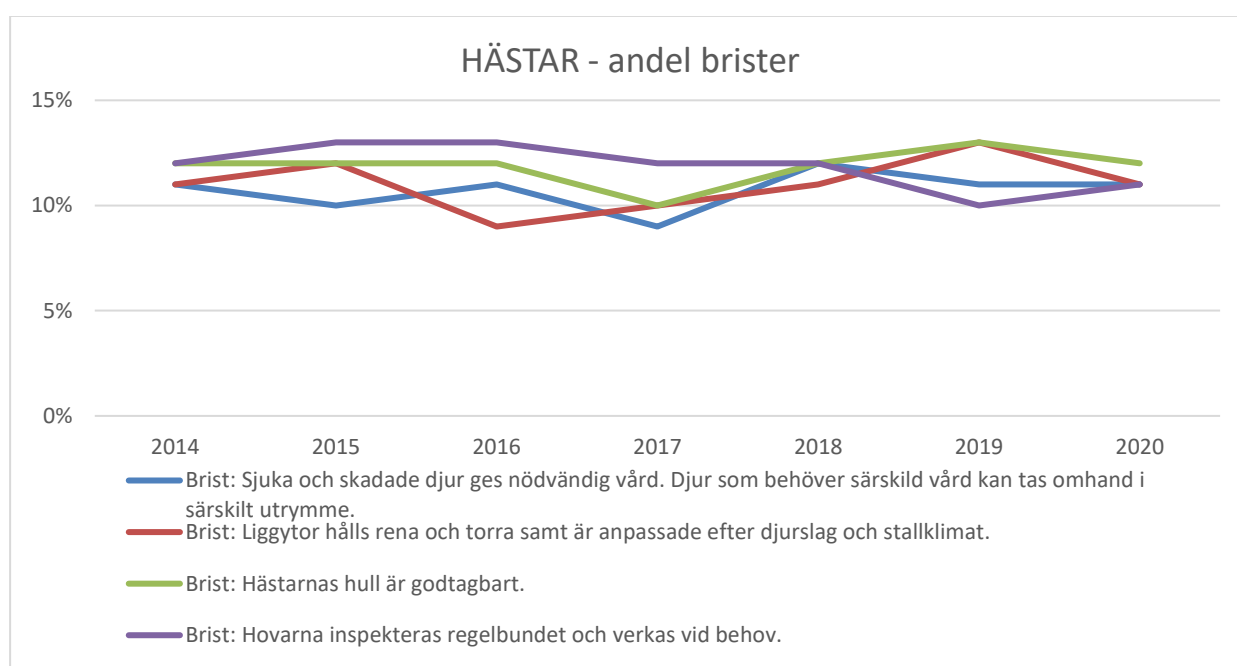
Diagram 34. Luftkvalitet, takhöjd, betesmarker och utgångsdjur.

Andra brister som ligger högt handlar om nödvändig vård, hull och hovvård

Andra vanliga brister finns redovisade i diagram n. Dessa är direkt relaterade till hästarnas välmående såsom exempelvis rena och torra liggplatser, hull, hovar och veterinärvård och ligger relativt konstant över åren. Många av kontrollerna på häst är dock gjorda efter anmälningar och speglar därför inte hur hästhållningen i stort ser ut. De län som har gjort många normalkontroller på häst ligger generellt sett lägre gällande samtliga brister vilket stödjer slutsatsen att resultaten inte visar hur hästhållningen generellt ser ut i Sverige.

Brister som gäller hovvård tenderar att minska. Detta trots att länsstyrelserna får många anmälningar som rör dålig hovvård, framför allt på fånghästar. Minskningen kan bero på att länsstyrelsen hanterar många sådana ärenden administrativt.

Dåliga skördeår verkar inte påverka andelen brister gällande hull på häst. De flesta hästägare betalar de kostnader som krävs för att ge sina hästar ett bra foder och de som inte utfodrar sina hästar korrekt verkar misskötta detta oberoende av fodertillgången. Gällande sjuka/skadade hästar gäller den punkten troligen mest att hästarna inte får vård och inte avsaknad av sjukbox. Detta med tanke på att det vanligaste inhysningssystemet för hästar är box.

Diagram 35. Liggytor, hull, hovar, sjuka och skadade djur samt utrymmen för dessa.

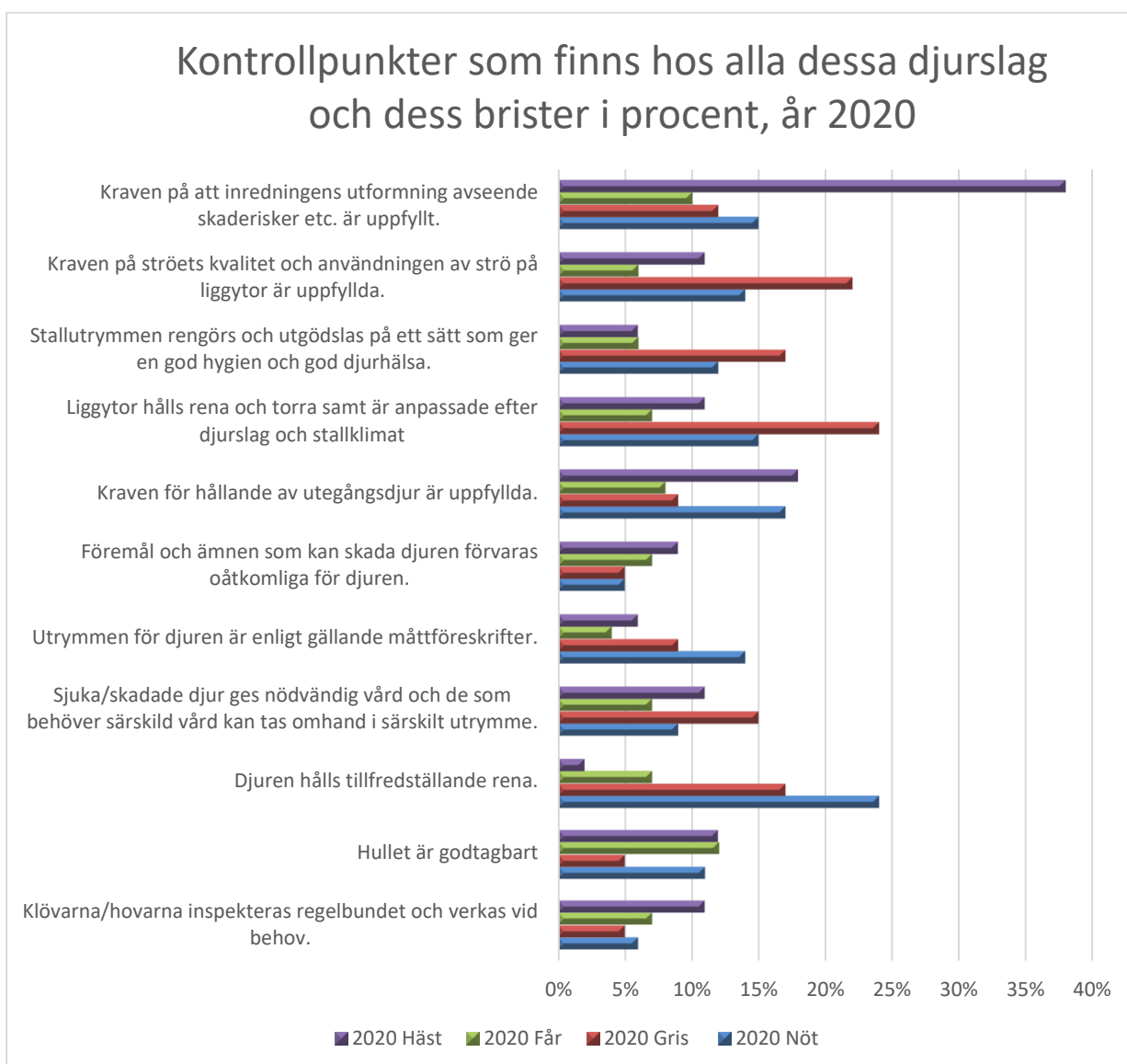
Sett över tid så är det i princip samma brister i hästhållningen från år till år. Många av bristerna bedömer länsstyrelsen beror på bristande kunskap och detta är också en grupp djurhållare med stor variation i kunskap. Andra skäl till bristerna i hästhållningen bedömer de också är gamla slitna stallar och bristande ekonomiska resurser. Även brist på förståelse för lagstiftningens krav bedöms vara en orsak vilket bland annat märks när det gäller brister kring skaderisker och luftkvalitet.

Allvarliga konsekvenser av brister

Vi bedömer att brister som rör hästarnas skötsel såsom hull, hovar, foder, renhet, ventilation, skaderisker och veterinärvård kan medföra brister som allvarligt hotar hästens välfärd. Utebliven veterinärvård utsätter hästen för lidande som, i vissa fall, kan vara omfattande. Att hästar hålls i en miljö som är så fri från skaderisker som möjligt är viktigt då hästar, på grund av sitt inbyggda flyktbeteende, ofta skadar sig allvarligt när olyckor sker. Sammantaget bedömer vi att flertalet av de vanligaste bristerna troligen beror på okunskap om hur hästar bör hållas. Bristerna är kopplade till grundläggande sköselfaktorer och kan leda till en dålig djurvälstånd och i allvarliga fall även lidande.

4.7 De vanligaste bristerna skiljer sig åt mellan djurslag

Figuren nedan är en översikt över några av de djurslag som hittills har redovisats; nämligen häst, får, gris och nöt. Sammanställningen visar ett antal brister som hos minst ett av djurslagen ligger över 10 procent. Bristerna som visas är samtliga sådana som finns i djurens närmiljö och direkt påverkar och har stor betydelse för djurens välbefinnande. Bilden visar att bristerna är mer vanliga hos vissa av djurslagen än hos andra. Som exempel syns det tydligt att skaderisker vad gäller utformning av inredning är vanligast hos häst, medan brister i djurens renhet ligger högst hos nöt. Denna sammanställning har sett mycket likartad ut under de senaste åren och skillnaderna är desamma. För vissa kontrollpunkter har bristerna dock ökat eller minskat något, vilket har beskrivits tidigare i avsnitt 4. Att vissa brister dock ligger på en konstant hög nivå kräver såväl analys som ytterligare åtgärder. Länsstyrelsernas projekt om nötkreaturens renhet fungerar som en del i detta.

Diagram 36. Vanligaste bristerna för några djurslag.

4.8 Hundar

Under 2020 gjordes 1 861 kontroller av hundhållning. Sedan 2014 har antalet sjunkit från cirka 2 600 till cirka 1 900 stycken. Den största andelen av dessa kontroller har gjorts vid kontroller efter anmälningar samt uppföljningar av tidigare brister. Minskningen av antalet kontroller efter anmälningar beror troligtvis till viss del på att administrativ handläggning från kontor av anmälningsärenden infördes 2017. Vid kontroller efter anmälningar som visar sig vara utan brister, användes även under några år en annan checklista för att underlätta för kontrollmyndigheterna, vilket också starkt bidrar till att andelen kontroller med hundchecklistan har minskat. Resultatet från kontroller där den andra checklistan har använts finns inte med här och diagrammen visar därför ökade andelar kontroller med brister på de flesta punkter. De siffror som visas är alltså enbart de där den ordinarie hundchecklistan har använts, dvs vid befogade anmälningar, uppföljningar med brister, tillståndsansökningar (i de fall de inte görs administrativt) och normalkontroller. Siffrorna blir därför inte det verkliga antalet kontroller av hund. Från och med 2020 har dock denna andra checklista tagits bort, vilket troligen har gjort att checklista hund använts mer det senaste året. Andelen brister bör av denna anledning sannolikt minska, vilket kan anas i statistiken.

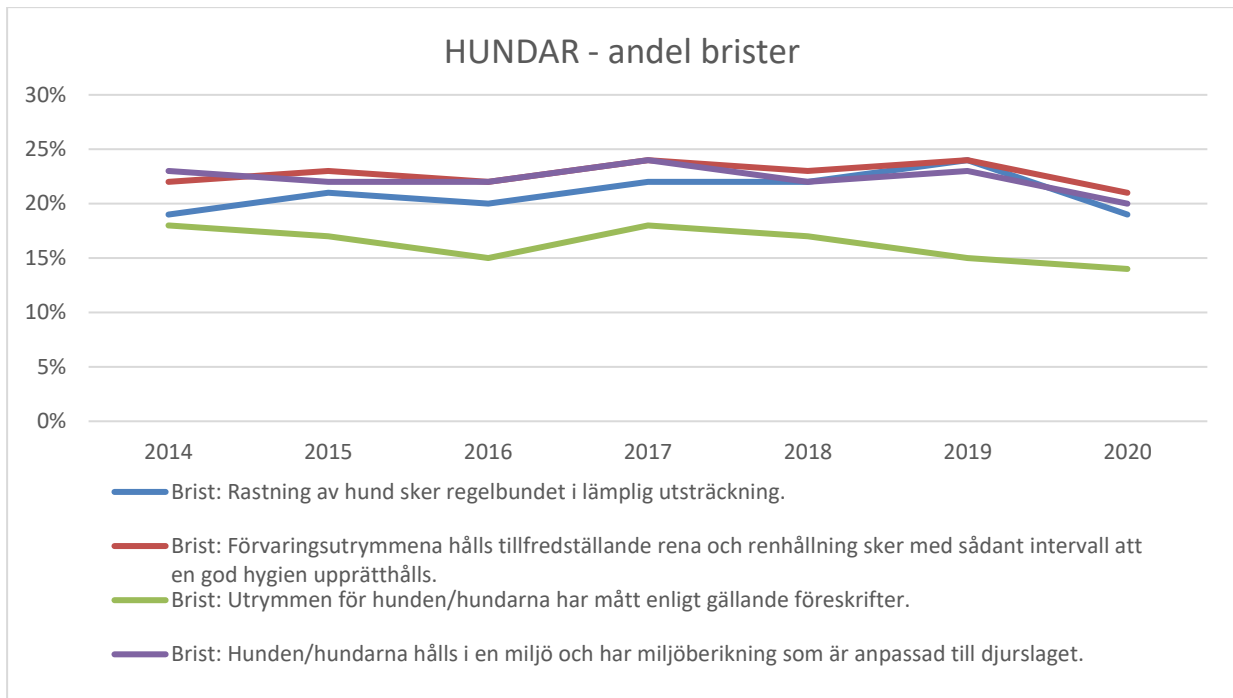
Det kom en ny föreskrift för hund och katt¹⁰ 2020. Någon vägledning till föreskriften har ännu inte tagits fram, varför det kan skilja mellan olika läns tolkningar av föreskriften.

Brister i hundarnas närmiljö är vanliga

Brister som gäller hundens närmiljö samt renhållning av utrymmena är överlag vanligt. Vi bedömer att de relativt höga nivåerna vad gäller andel brister troligen beror på den allt hårdare prioriteringen av anmälningsärenden och inte att hundhållning generellt är dålig. Resultatet av kontroller i detta avsnitt är alltså inte representativt för verkligheten av den genomsnittliga hundhållningen. Riktigt dåliga djurhållningar har också ofta brister på flera punkter. Många av de miljöer som kontrolleras är hos personer med olika typer av sociala problem.

---

¹⁰ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om hållande av hundar och katter (SJVFS 2020:8) trädde i kraft den 15 juni 2020.

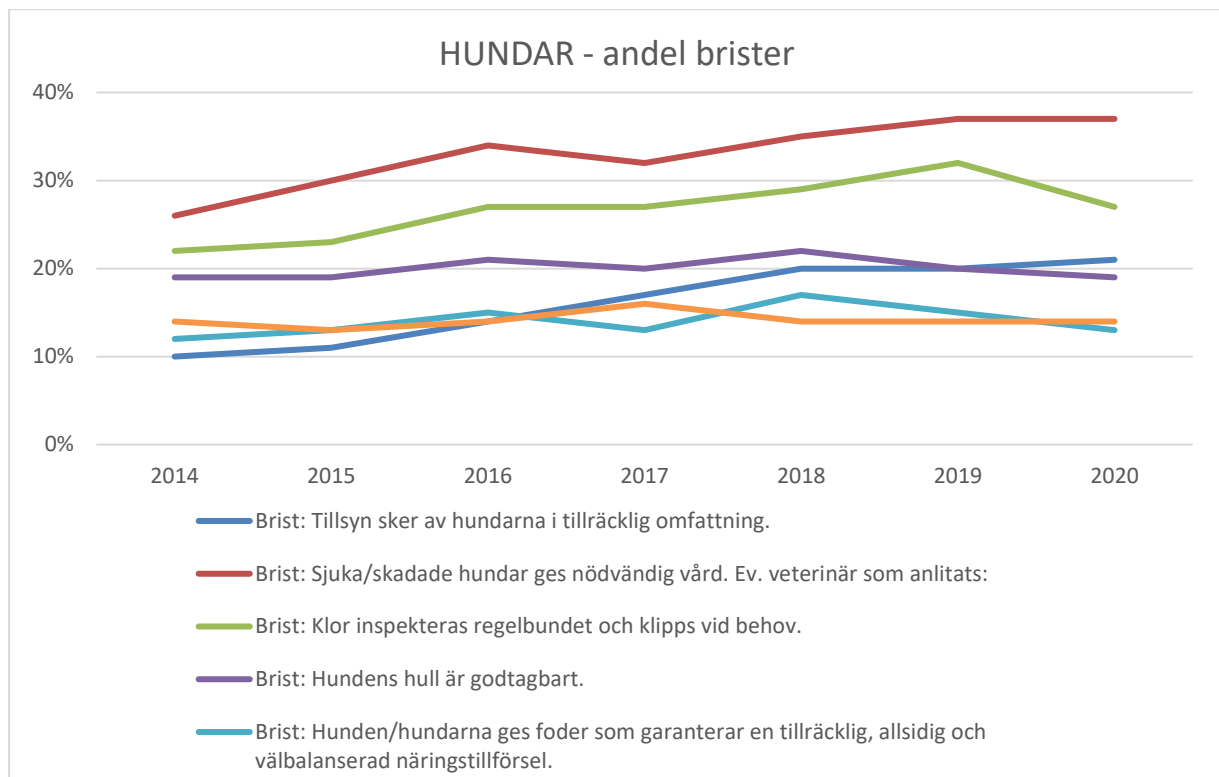

Diagram 37. Rastning samt hundens närmiljö.

Brister som handlar om hundarnas centrala behov

Diagram 38 visar brister som gäller flera av de mest centrala behoven för en god djurvälstånd, såsom tillsyn, hull, klor, foder, vatten och veterinärvård. En av de vanligaste bristerna som syns i diagrammet är att sjuka eller skadade hundar inte får nödvändig vård. Det beror ofta på att kostnaderna är stora för djurägaren. Vi bedömer att det är relativt vanligt att människor som skaffar hund inte har kunskap om de kostnader det innebär att ha djur med alltifrån mat till skötsel och veterinärvård. Även brist på klocklippning hör till de vanligaste fallen av bristande efterlevnad. Vissa hundägare upplever att klocklippning är svårt att utföra och gör det därför alltför sällan.

När det gäller brister i hundens hull är det vanligaste skälet att hunden getts för mycket eller för lite att äta, alternativt felaktigt foder. Vad gäller överviktiga hundar så beror det ibland på bristande förmåga att avväga mattilldelning och motion på ett korrekt sätt, men sannolikt att hundar också i all välmening får för mycket att äta. När det gäller brister som finns på kravet att hundar ska ha dricksvatten bedömer vi det som allvarligt, eftersom vatten är ett grundläggande behov och påverkar djurens välfärd avsevärt.

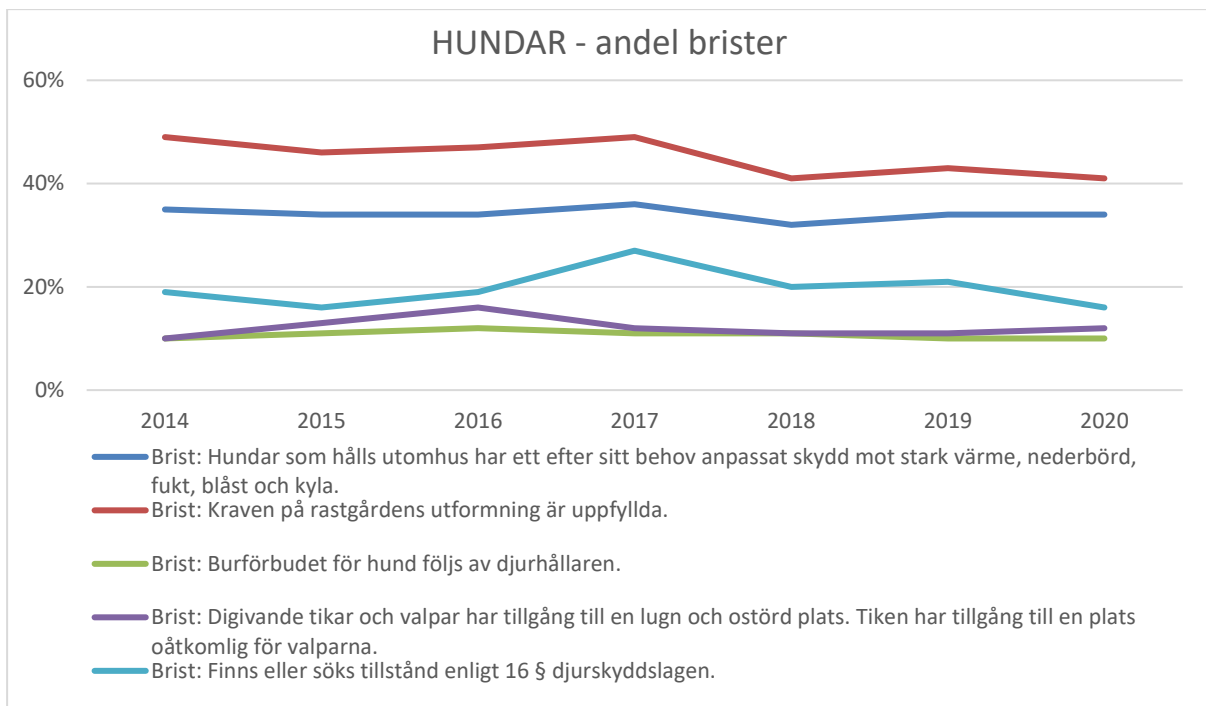

Diagram 38. Tillsyn, klor, hull, foder samt sjuka och skadade hundar.

Många av bristerna bedömer vi beror på bristande kunskap eller ekonomiska begränsningar. Det kan även finnas andra skäl som gör att man helt eller delvis inte kan sköta djuret, exempelvis sjukdom.

Stora brister gällande hundar som hålls utomhus

Brister vid hundhållning i rastgårdar är vanliga. Många av de återkommande bristerna är för liten yta, oisolerad hundkoja eller att miljöberikning och/eller upphöjda liggplatser saknas. Brister som gäller rastgårdens utformning ligger stadigt mycket högt, likaså skydd för väder. Dessa brister återfinns ofta i samma utrymmen. Rastgårdar är ofta synliga för allmänheten, varför det inkommer många anmälningar gällande dessa. Bristerna i rastgård har ett stort spann och omfattar allt från avsaknad av upphöjd liggplats till ren misär i rastgården. När det gäller brister i hundgårdar som tillräcklig yta, inredning och renhet så minskar hundarnas välfärd, men medför inte allvarliga risker. Att burförbudet inte följs kan bero på att man inte har förståelse för förbudet.

Diagram 39. Burförbud, utomhushållning, tillstånd och avel.

Nya kontrollpunkter om tandhälsa, rörelse och mental stimulans

I och med de nya föreskrifterna har några nya punkter tillkommit i checklistan. Checklistan med de nya punkterna har använts 505 gånger under 2020. En ny punkt handlar om hundars tandhälsa och andelen brister ligger på 24 procent, vilket är en mycket hög siffra. Andra nya punkter handlar bl.a. om hundars behov av rörelse samt mental stimulans och på dessa ligger andelen brister på 10 respektive 8 procent.

Allvarliga konsekvenser av brister

Vi bedömer att om en hund har kraftig över- eller undervikt, eftersatt munhälsa eller utebliven klocklippning så är det något som allvarligt hotar hundens välfärd. Brister som utebliven tillsyn eller veterinärvård är allvarligt och kan leda till stort onödigt lidande. Alla dessa brister är kopplade till grundläggande skötselfaktorer vilka är viktiga för djurens välfärd och som i allvarliga fall kan leda till lidande. Sammantaget bedömer vi att flertalet av de vanligaste bristerna beror på bristande kunskap hos djurhållaren om hur djur bör hållas eller bristande förmåga att tillgodose behoven.

4.9 Katter

Under 2020 gjordes 1 166 kontroller och antalet kontroller har sjunkit något under åren. Den största andelen av dessa kontroller har gjorts vid befogade anmälningar och uppföljningar av tidigare brister. Länsstyrelsen får in mycket anmälningar som gäller katt och nedgången i antal kontroller har sannolikt samma orsak som den som beskrevs för hund i förra avsnittet, dvs att man numera handlägger en del ärenden administrativt från kontoret samt att en annan checklista har använts vid kontroller utan brister. (Som för hund så har dock denna checklista nu slutat att användas.) Resultaten efter handläggningen av dessa ärenden finns därför inte med här och det verkliga antalet kontroller av katt redovisas

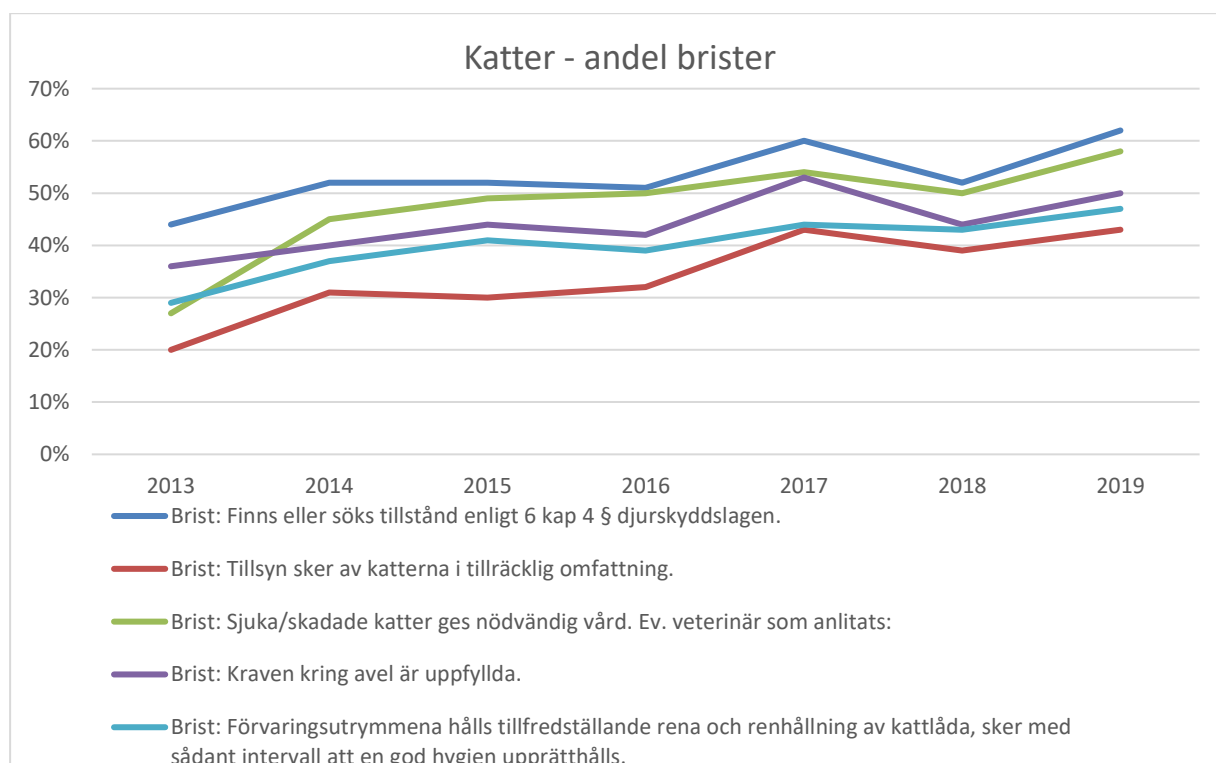

alltså inte. Diagrammen visar därför negativa trender med ökade andelar brister på de flesta punkter. Vi bedömer att detta troligen även beror på den hårdare prioriteringen av anmälningsärenden som länsstyrelserna gör och inte på att katterna egentligen fått det sämre. Resultatet av kontroller i detta avsnitt ska därför inte ses som representativt för verkligheten av den genomsnittliga katthållningen.

Liksom för hund kom det en ny föreskrift 2020 som det ännu inte finns någon vägledning till, vilket kan leda till att länsstyrelserna gör olika bedömningar av brister.

Brister som gäller tillsyn och vård är vanliga

I diagrammet nedan syns att de vanligaste bristerna gäller renhållning, att tillstånd saknas, veterinärvård, tillsyn samt brister som rör avel. Att bristerna som handlar om avel har ökat beror sannolikt på förändringar i den nya föreskriften. En av förändringarna handlar om att katter inte får tillåtas föröka sig okontrollerat. De flesta djurhållare som har brist vad gäller tillstånd har inte för avsikt att bedriva kattverksamhet utan har troligen förlorat kontrollen över sin katthållning.

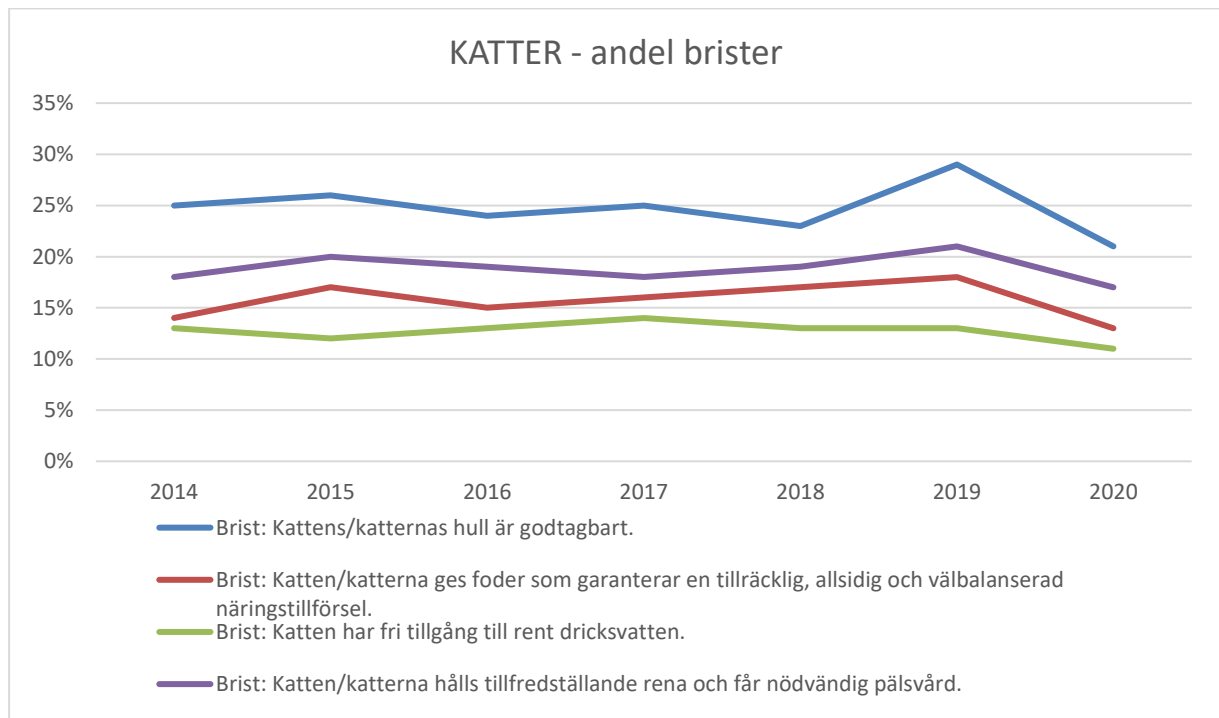

Diagram 40. Tillstånd, tillsyn, avel, renhet samt sjuka och skadade djur.

Länsstyrelsernas bedömning är att det är vanligt att katterna är magra och hålls i större grupper där de också förökar sig fritt. I en sådan grupp får de inte den tillsyn eller veterinärvård som de behöver. En annan situation är att katter hålls i smutsiga miljöer och att katterna inte hålls tillräckligt rena. I dessa fall är det vanligare med katthållare som har sociala problem av olika slag och som dessutom har många katter. Vi bedömer att bristande kunskap och oförmåga är vanliga orsaker till att personen inte kunnat begränsa sin katthållning. Bristande kunskap om katters skötselbehov har också stor betydelse. Flera av dessa brister syns i diagrammet nedan och de ligger alla på en ganska konstant nivå.

Foder, vatten och pälsvård

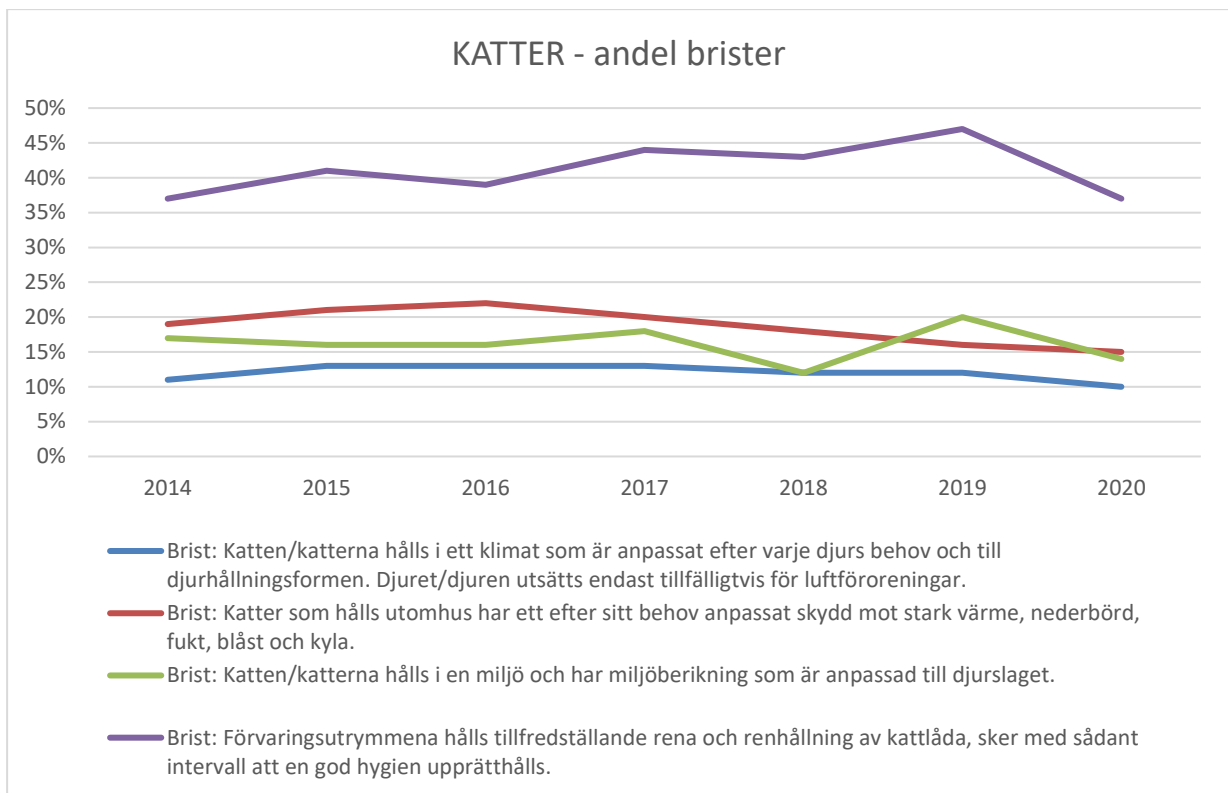
Vid kontroller av katter är det vanligt med brister som gäller hull och att de inte är tillfredsställande rena. Det är även relativt höga andelar brister gällande foder och vatten, trots att alla dessa kurvor går nedåt 2020.

Diagram 41. Hull, foder, vatten och renhet.

Brister i katternas närmiljö är mycket vanliga

Utöver de kontroller som genomförs på plats gör många länsstyrelser ett flertal omhändertaganden av övergivna och förvildade katter där beslut tas utan föregående kontroll på plats. Anledningen att kontroll inte görs är för att det inte är möjligt, då dessa katter ofta rör sig över stora områden. I samtliga av dessa fall är tillsynen av katterna inte tillräcklig. Eftersom någon kontroll inte utförts på plats har någon checklista inte heller använts och ärendena återspeglas inte i denna statistik av brister. Att bristerna som gäller att förvaringsutrymmen inte hålls rena ligger så pass högt, beror sannolikt på att det är en vanlig orsak till att allmänheten anmäler och att kontroller av katthållning i princip enbart sker efter anmälan.

Diagram 42. Utomhushållning, miljöberikning och renhet.

Många av de problem som finns inom katthållningen bedömer vi sannolikt är kopplade till att katten traditionellt sett betraktas annorlunda än andra sällskapsdjur. Det finns en tro på att katter klarar sig själva och i kombination med deras förmåga att fortplanta sig kan det på kort tid resultera i att en djurhållning går överstyr med ett stort djurlidande som följd.

Allvarliga konsekvenser av brister

Vi bedömer att utebliven tillsyn eller veterinärvård samt felaktig utfodring är allvarliga brister som kan leda till ett stort onödigt lidande. Bristerna är kopplade till grundläggande skötsel faktorer som är viktiga för djurens välfärd och som i allvarliga fall kan leda till lidande. Katter som lever tätt tillsammans i smutsiga miljöer får lättare sjukdomar och parasiter som påverkar kattens hälsa. En lång och tovig päls kan också vara smärtsamt för katten. Okastrerade katter kan snabbt skapa halvilda populationer som är svåra att komma till rätta med. Sammantaget bedömer vi att flertalet av de vanligaste bristerna beror på bristande kunskap avseende hur katter bör hållas.

4.10 Minkar

Under 2020 gjorde länsstyrelserna 6 stycken kontroller på minkfarmer. Det låga antalet beror på de utbrott av Covid-19 som drabbade flera av minkfarmerna under 2020. Några slutsatser och analyser av brister under 2020 går inte att göra på så få kontroller. De brister som är markerade förekommer endast en gång vardera, vilket innebär en andel på hela 17 procent. Om bristerna är konstaterade vid samma kontroller eller fördelade på olika kontroller går inte att utläsa ur statistiken.

Under 2019 gjorde länsstyrelserna 14 kontroller på minkfarmer, 2018 och 2017 gjordes 21 kontroller respektive år och 2016 gjordes 8 kontroller. Under åren 2013-2015 gjordes cirka 30 kontroller varje år. De flesta djurskyddskontroller på mink är normalkontroller samt kontroller som görs i samband med ansökan om tillstånd att bedriva pälsdjursuppfödning. Utöver dessa sker kontroller efter anmälningar samt uppföljande kontroller, såsom på övriga djurslag. På samma sätt som andra djurslag gäller att när det totala antalet kontroller är relativt litet resulterar även ett litet antal brister i höga andelar dito. Det ger då en bild av att vissa punkter är betydligt vanligare än andra och behöver fortsätta kontrolleras.

Bristerna har främst handlat om mått, inredning och strö

Under 2019, 2018 och 2017 var den vanligaste bristen att djurens utrymmen inte uppfyllde gällande mått. Under 2020 konstaterades inte någon brist på denna punkt. Även kravet på ligghylla i burarna uppfylldes bättre under 2020, 2019 och 2018, med brister på 0, 7 respektive 6 procent. Det är en tydlig förbättring från 2014 då kravet på ligghylla började gälla. Bristerna låg då på 38 procent.

Kraven kring ströets kvalitet och användningen av strömedel i lyor/bolådor hade inga brister under 2019. 2020 konstaterades brist vid ett tillfälle, d.v.s. 17 procent. Andra brister som konstaterades vid ett tillfälle vardera under 2020 var:

- Sjuka/skadade djur ges nödvändig vård. Djur som behöver särskild vård kan tas omhand i särskilt utrymme.
- Kraven på inredningens utformning avseende skaderisker etc är uppfyllda.
- Djuren har tillgång till föremål som de kan sysselsätta sig med.
- Djurutrymmen rengörs och utgödsas på ett sätt som ger en god hygien och god djurhälsa.

Brister som finns i djurens direkta närmiljö påverkar djur på ett negativt sätt och har en negativ påverkan på deras välbefinnande och välfärd. Exempel på detta är att djurens utrymmen är utformade på det sätt som krävs samt att utrymmena hålls ströade och rena.

I januari 2019 lämnade Jordbruksverket en rapport som var en redovisning av ett uppdrag från regeringen – Utvärdering av välfärden hos mink inom pälsproduktionen. Det handlade om att utvärdera välfärden hos minkar inom pälsdjursproduktionen. I rapporten redovisas och analyseras även resultatet från länsstyrelsernas kontroller 2010–2017. I rapportens sammanfattande analys om länsstyrelsernas kontrollstatistik framgår bland annat att statistiken visar en generell trend att andelen anläggningar med noterade brister första året en bestämmelse börjar gälla är relativt vanligt förekommande. Därefter sjunker denna över tid, dvs. vartefter bestämmelserna har funnits ett antal år.

4.11 Slakterier

Ansvarsfördelningen för djurskyddet och djurskyddskontrollen på slakterier regleras i den nationella djurskyddslagstiftningen. Ansvar för att utföra kontroll av djurskydd på slakterier är delat mellan länsstyrelserna och de officiella veterinärerna som tjänstgör vid Livsmedelsverket.

Myndigheternas ansvarsfördelning ser ut som följer:

Jordbruksverket ska samordna övriga kontrollmyndigheter och ge stöd, råd och vägledning till dem. Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om slakt och avlivning av djur och en officiell veterinärs uppgifter från djurskyddssynpunkt i samband med slakt eller annan avlivning.

Länsstyrelserna är generellt utpekade som kontrollmyndighet vad gäller djurskydd och har det övergripande ansvaret när det gäller djurskyddskontroll även på slakterier. Länsstyrelserna kan utföra kontrollen i form av både inspektioner och revisioner. Myndigheterna har även ansvar för förprovning av djurstallar vilket också berör uppställning på slakterier.

Livsmedelsverket finns genom sina officiella veterinärer på plats på slakterierna för att utföra kontroller före och efter slakt. På djurskyddsområdet omfattar det fynd på djur som kan härledas till primärproducent och transportör samt kontroller av djurskyddet på slakteriet i form av inspektioner. Livsmedelsverket har även ett ansvar för godkännandeprövning av bland annat bedövningsutrustning på slakterier.

Djurhållare, transportörer och slakteriföretagare är ansvariga för djurskyddet inom sina respektive verksamheter. Genom kedjan ska någon alltid ansvara för djuren och skydda dem från onödigt lidande.

Utöver detta fungerar SCIRKAW (Nationellt centrum för djurvälstånd) som nationell kontaktpunkt för slakt och annan avlivning i enlighet med förordning (EG) nr 1099/2009¹¹.

Slakteriernas ansvar regleras av förordning (EG) nr 1099/2009. Av förordningen framgår att slakterier ska ha skriftliga standardrutiner och någon som ansvarar för djurskyddet på anläggningen. Personer som arbetar med slakt måste ha kompetensbevis för sina arbetsuppgifter. I EU-lagstiftningen utgör dessa krav en grundpelare för djurskyddsarbetet på slakteri.

Länsstyrelsernas djurskyddskontroll på slakterier

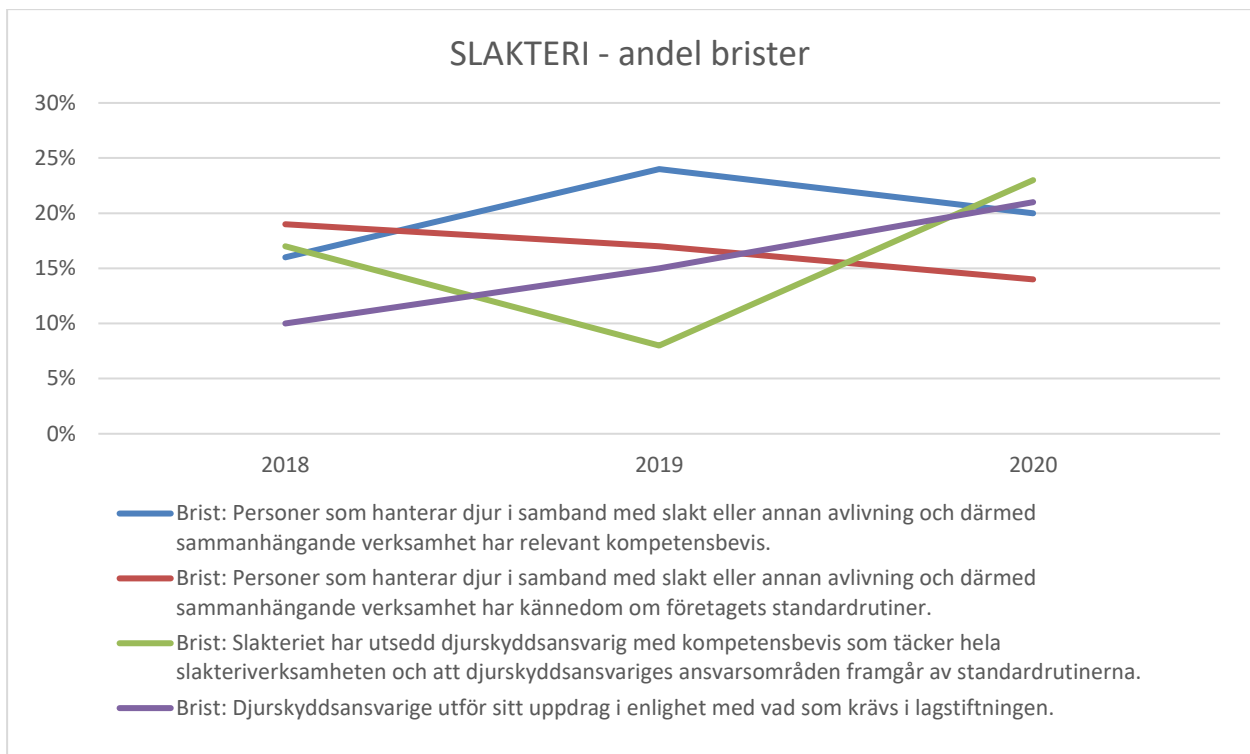
Under 2020 gjorde länsstyrelserna 37 kontroller på slakterier. Under de senaste åren har antalet varit 44 (2019) och 71 stycken (2018). Det är mycket få kontroller vilket gör analysen av resultatet osäker. En ytterligare faktor som gör resultatet osäkert, är att länsstyrelser ibland använder slakterichecklistan när det kontrollerar s.k. svartslakterier, dvs icke tillåtna verksamheter. Detta gör att det är svårt att veta hur resultatet för slakterier verkligen ser ut.

Hög andel brister som gäller kompetensbevis och krav på djurskyddsansvarig

Eftersom det är såpass få kontroller på slakterier är små uppgångar eller nedgångar inte så intressanta i sig utan det är snarare hur högt bristerna ligger som är intressant. De brister som visas i diagram 43 handlar om den övergripande skötseln av slakteriet, såsom att personal har kompetensbevis, att man har kännedom om de standardrutiner som slakteriet ska ha upprättat för sin dagliga drift, samt att den djurskyddsansvariges uppgifter ansvarsområden är tydliga och att denne uppfyller sitt uppdrag. Vår bedömning är bristerna ligger på en alltför hög nivå.

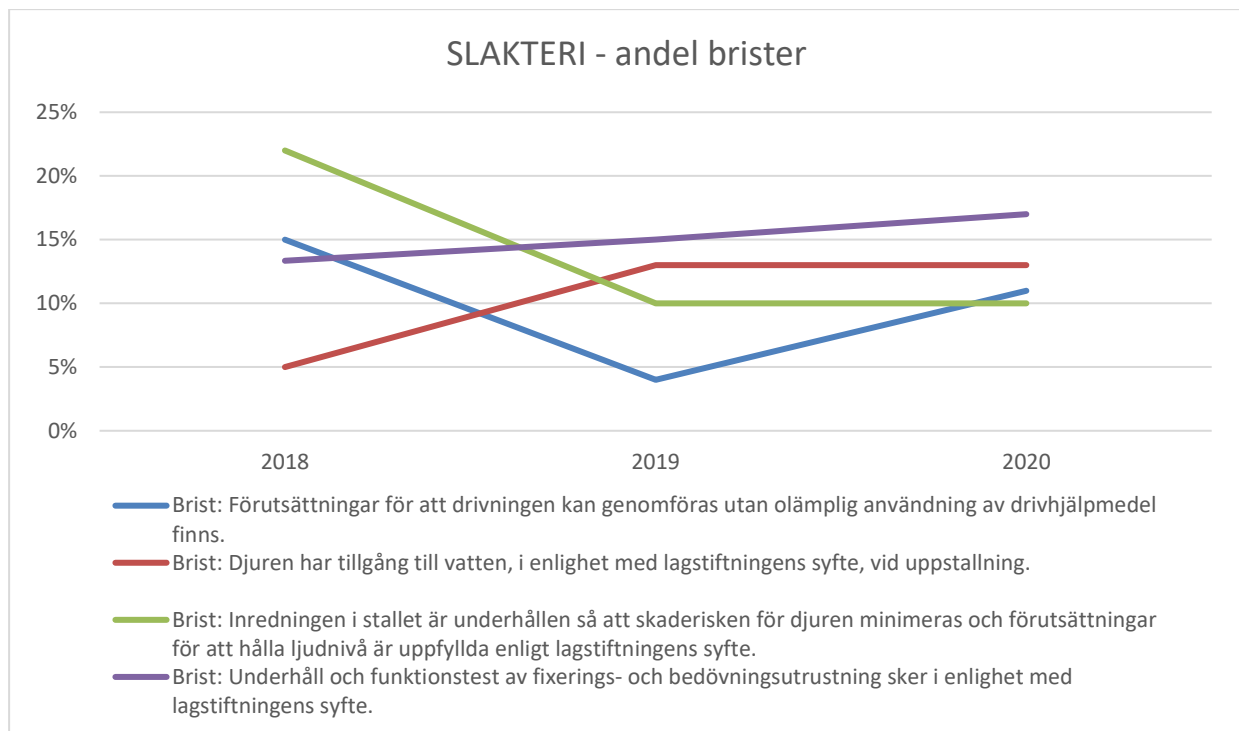
¹¹ RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning

Diagram 43. Kompetensbevis, standardrutiner och djurskyddsansvarig.

Brister som berör djuren mer direkt

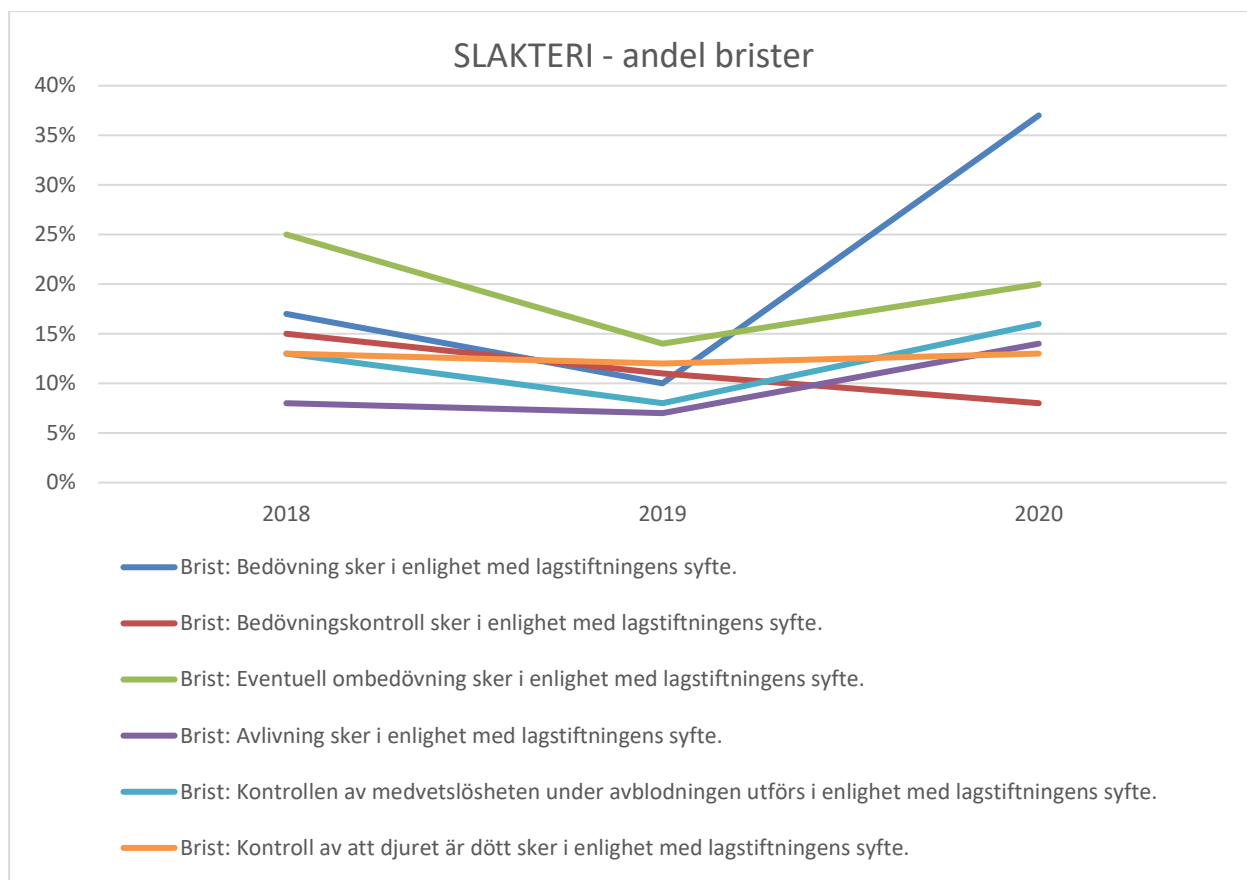
De brister som visas i diagram 44 är sådana som påverkar djuren mer direkt, såsom drivning, vattentillgång och skaderisker i stallet. En brist som ligger på en stadigt hög nivå gäller underhåll och funktionstest av fixerings- och bedövningsutrustning. Detta bedöms som allvarligt, då det är av högsta vikt, för att undvika djurlidande, att denna typ av utrustning fungerar tillfredsställande.

Diagram 44. Drivning, vatten, inredning och underhåll av utrustning.

Andelen brister som gäller de mest kritiska momenten är höga

Punkterna som visas i diagram 45 handlar om det, från djurskyddssynpunkt, mest kritiska i slaktverksamheten; nämligen själva bedövningen och avlivningen. Att bristerna ligger så pass högt på dessa punkter bedöms därför som mycket allvarligt. Att bristerna som gäller bedövning ligger på hela 37 procent beror dock sannolikt på att kravet som gäller registrering av centrala parametrar (Bilaga II i Förordning (EG) nr 1099/2009) trädde ikraft den 9 december 2019, även för slakterier som togs i drift innan 1 januari 2013. Bristerna ligger dock även högt vad gäller bedövningskontroll, kontroll av medvetlöshet under avblodning, avlivning samt kontroll av att djuret är dött. Att dessa moment fungerar väl är av högsta vikt från djurskyddssynpunkt.

Diagram 45. Bedövning och avlivning.

Det saknas i nuläget vägledning för länsstyrelsernas kontroll på slakterierna, vilket sannolikt ger att bedömningarna varierar mer än de hade gjort om vägledning hade funnits.

Brister gällande standardrutiner

Kontrollerna av slakteriernas standardrutiner som ska garantera att avlivning och därmed sammanhängande verksamhet utförs i enlighet med lagstiftningen visar att innehållet i dessa brister i mycket stor utsträckning. Förhoppningen är dock att de vägledningar för god praxis som är under framtagande ska bidra till att minska andelen brister på detta område.

Detta behöver inte innebära att arbetet i slakteriet fungerar dåligt, men det är viktigt att det finns fastställda rutiner och riktlinjer att luta sig emot i den dagliga verksamheten. Dessa punkter kontrolleras dock främst vid revisioner, vilka generellt sker i lägre utsträckning än inspektioner. Det är länsstyrelsen som utför revisioner på slakterierna och vad gäller standardrutiner så kan det vara svårt att bedöma var gränsen går när det gäller brister i standardrutinerna. Man väljer därför sannolikt hellre att fria än fälla om där finns formulerade standardrutiner på de erforderliga områdena och att andelen brister ändå ligger så pass högt är anmärkningsvärt. Tabellen på nästa sida är främst tänkt att ge en överblick över hur pass högt samtliga av dessa punkter ligger.

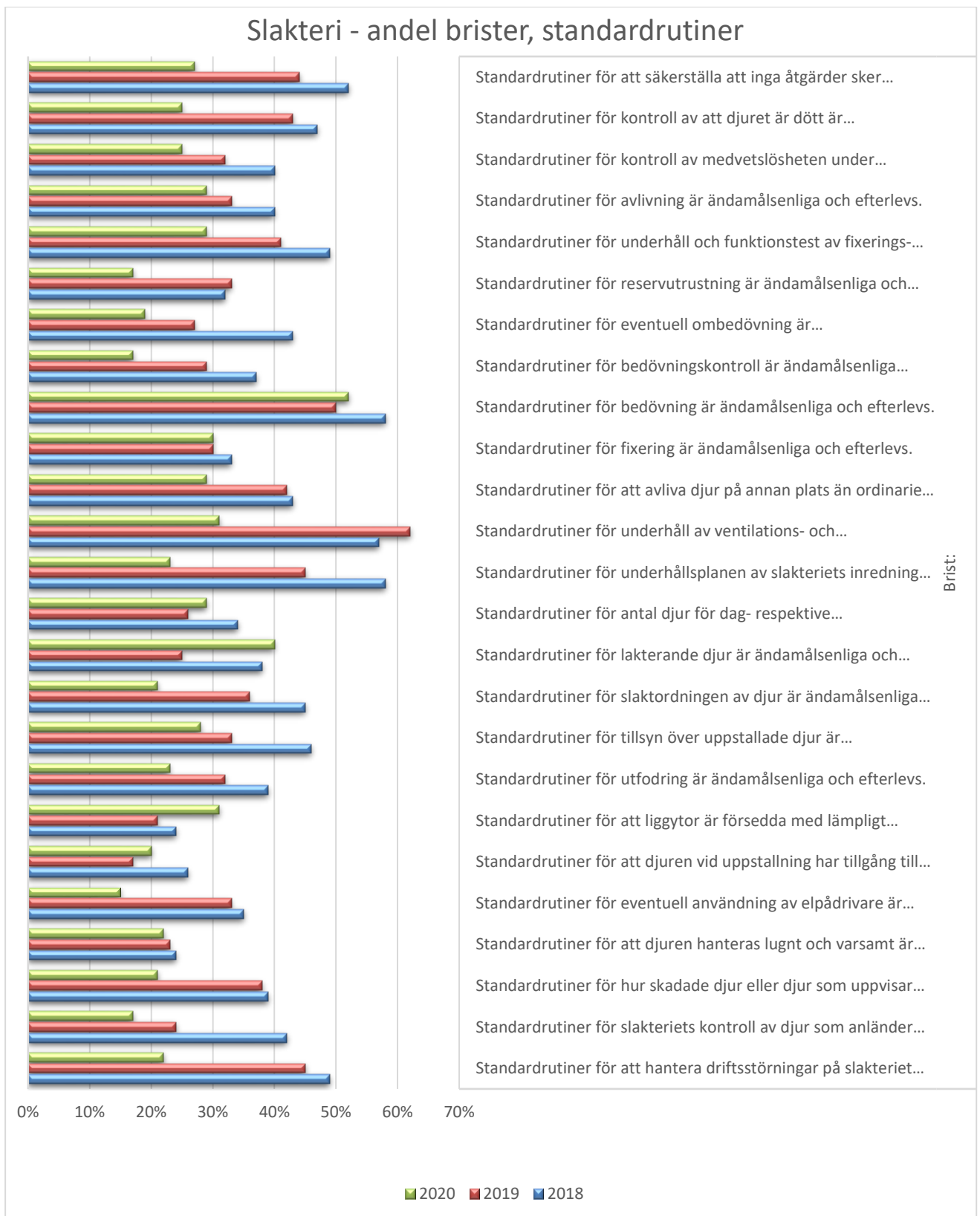

Diagram 46. Brister som gäller standardrutiner.

Jordbruksverket har, med hjälp av Sveriges Lantbruksuniversitet, tagit fram vägledningar för god praxis som kommer att beslutas under 2021. Dessa kommer att kunna fungera som ett uppslagsverk och stöd när slakterierna upprättar och formulerar sina standardrutiner, vilket förhoppningsvis kan bidra till att minska bristerna på detta område. Vägledningar har än så länge tagits fram för det röda köttet och under 2021 kommer det att tas fram även för fågel.

Myndighetsgemensam arbetsgrupp för samverkan, slakt

Under hösten 2020 sattes det samman en arbetsgrupp för samverkan mellan myndigheterna på slaktområdet. Detta eftersom Livsmedelsverket, länsstyrelsen och Jordbruksverket har identifierat ett antal områden i djurskyddsarbetet i samband med slakt och i den därtill hörande livsmedelskedjan som behöver förbättras. Det handlar bland annat om ökade möjligheter att bedriva djurskyddsarbetet mer proaktivt, att öka effektivitet och samarbete mellan myndigheterna samt öka tydligheten kring roller och uppdrag.

Ett av resultaten hittills är beslutet om ett kommande nationellt projekt som innebär en systematisk genomgång och kontroll av slakterier (inkl. deras standardrutiner). Huvudsyftena med projektet är att kartlägga nuläget, att säkerställa att slakterierna i landet har en djurskyddsmässigt acceptabel nivå, att etablera ett fungerande arbetssätt i hela landet, att förbättra samsyn och dialog samt att bidra till ett mer proaktivt djurskyddsarbete på nationell nivå.

Information från Livsmedelsverkets officiella veterinärer

Förutom de kontroller som sker som normalkontroller, hanterar länsstyrelsen även informationer som kommer från Livsmedelsverkets officiella veterinärer. Antalet informationer enligt länsstyrelsernas statistik visas i tabell 7 nedan. För 2020 går det även att se på vilket sätt länsstyrelsen har hanterat dessa.

Tabell 7. Hantering av informationer från OV

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Inkommen information från officiell veterinär på slakteri	1928	1698	1563	1255	898	1576	1254
Hanterad information från officiell veterinär på slakteri	1821						
Hanterade ärenden Offentlig kontroll - info. OV slakteri	588						
Hanterade ärenden Offentlig kontroll - info. OV slakteri som granskats från kontoret	510						
Antal kontroller på plats efter inkommen information från officiell veterinär på slakteri	138						

Informationer som de officiella veterinärerna lämnar till länsstyrelsen har främst med fynd/avvikelser på djuren att göra. De informationer som är markerade i rött i tabell 8 är fördelade på ursprung enligt tabell 9. Anledningen till att antalet informationer som Livsmedelsverket har rapporterat till länsstyrelsen är färre än de som länsstyrelsen har tagit emot, beror på att de ibland kommer till fel länsstyrelse och därmed registreras mer än en gång, samt att de ibland går till mer än en länsstyrelse. Det bör också

noteras att informationerna i tabell 9, kan beröra flera aktörer, dvs samma information kan beröra både leverantör och transportör, exempelvis i fallet där djur som inte är i skick ändå har lastats och transporterats. Detta är anledningen att summan i tabell 9 är högre än de 1 691 som finns angivet i tabell 8. Det kan dock konstateras att den absoluta majoriteten av informationer kopplas till leverantören. Därefter kommer avvikelser som konstateras hos transportören och därefter, med endast 8 procent; informationer som har sitt ursprung i slakteriet.

Tabell 8. Antal informationer och beslut från OV.

	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Information /Underrättelse om djurskydd (OVS) ³⁶	1691	1562	1386	1163	919	1 498	1 254	269
Beslut enligt 32 a § eller 5 kap 2 § (OVS)	57*	5	13	8	4	9	9	4
Anmälan till Polis/åklagare (OVS)	15	34	36	27*	17*		3	1

Tabell 9: Informationer fördelade på var bristen bedömdes uppstå

Antal Infon som avser leverantör	Antal Infon som avser slakteri	Antal Infon som avser transportör
1210	171	731

Länsstyrelser har uppgett att de bedömer att skicket på djuren som kommer in på slakterierna har förbättrats betydligt de senaste åren, men att det fortfarande kommer in minst lika mycket informationer. Detta beror sannolikt på en höjd lägstanivå, vilket är positivt. Detta gäller även brister som konstateras vid länsstyrelserna kontroller.

Livsmedelsverkets djurskyddskontroller på slakterier

Fördelningen på olika typer av anläggningar visas i tabell 10. Antalet för 2020 syns i fet stil och föregående år inom parentes, i kronologisk, nedstigande ordning.

Tabell 10. Typ av och antal anläggningar som har kontrollerats av OV.

Typ av anläggning	Antal anläggningar som kontrollerats	Antal genomförda inspektioner
Storskaliga slakterier	27 (24) (27) (26) (28)	753 (784) (781) (865) (864) (977)
Småskaliga slakterier	73 (78) (68) (74) (75)	294 (307) (335) (305) (319) (357)
Fjäderfäslakterier	19 (19) (18) (18) (18)	598 (550) (351) (379) (376) (418)
Renslakterier	11 (11) (11) (12) (13)	26 (27) (22) (32) (31) (34)
Slakteri för hägnat vilt	1 (2) (1) (2) (3)	1 (1) (2) (1) (4) (3)

Under 2020 utfördes 1 672 kontroller av Livsmedelsverkets officiella veterinärer på slakterier. Detta är en liten ökning från året innan. I 23 procent av dessa kontroller konstaterades avvikelser.

Tabell 11. Typ av kontroller på slakterier, av officiella veterinärer

Kontrollorsak	Antal kontroller		Antal kontroller med avvikelse		Antal punkter utan avvikelse		Antal punkter med avvikelse	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Extrakontroll	1	-	1	-	4	-	5	-
Godkännandeprövning	5	2	2	2	13	-	5	3
Händelsestyrd kontroll	112	234	110	230	4	14	136	256
Rutinkontroll enligt kontrollplan	1101	1110	195	138	7322	8088	314	219
Uppföljande kontroll	272	326	29	15	331	373	43	26
Totalsumma	1491	1672	337	385	7674	8475	503	504

Punkterna med avvikelser i de officiella veterinärernas kontroller fördelas enligt tabell 12. Att över hälften av dessa avvikelser handlar om brister i bedövning och/eller avlivning/avblodning bedöms som allvarligt.

Tabell 12: Antal kontroller med avvikelse, uppdelat på typ av brist (2020)

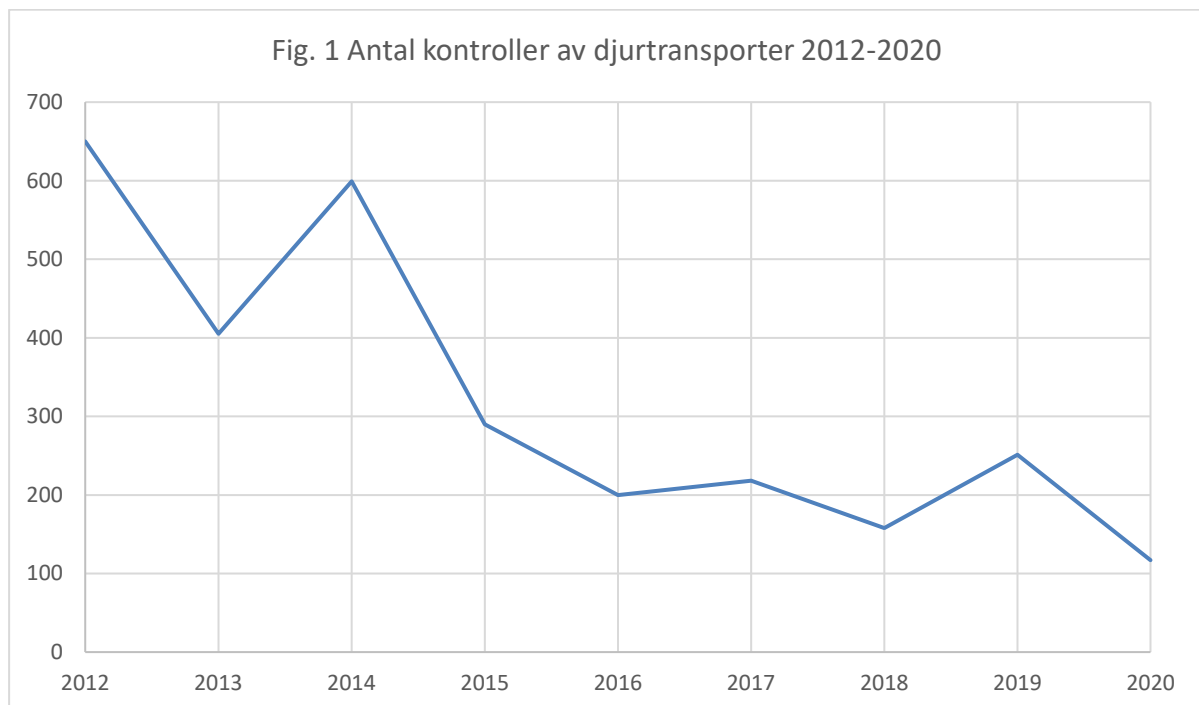
Kontrollorsak	Grundläggande bestämmelser om djurskydd och annan avlivning	Hantering av djur	Utrustning och djurutrymmen	Hållande och skötsel	Bedövning	Avlivning/avblodning	Totalt
Godkännandeprövning	3						3
Händelsestyrd kontroll	3	57	14	33	11	138	256
Rutinkontroll enligt kontrollplan	14	20	50	36	59	40	219
Uppföljande kontroll	1	2	4	4	10	5	26
Totalsumma	21	79	68	73	80	183	504

För att på ett bättre sätt säkra djurskyddet och analysera avvikelser, har Livsmedelsverket för avsikt att utföra fördjupade analyser av djurskyddskontroller på slakterier när man har kunnat sammanställa ett säkrare underlag av data. Dessa analyser ska kunna leda till en bättre förståelse av brister och orsaks-sammanhang och väntas kunna stärka djurskyddet och effektivisera kontrollverksamheten. En av åtgärderna för detta är det nya kontrollsystem för Livsmedelsverkets kontroller av djurskyddet avseende slakterier, som Livsmedelsverket har arbetat med under 2020 och som sätts i drift den 1 maj 2021.

Merparten av tidigare inspektioner gällande djurskyddet vid själva slakteriet kommer efter detta att genomföras som Enkla Täta Kontroller (ETK). Det innebär enkla men mer frekventa kontroller, där kontrollresultatet kommer att delges slakteriet såväl som länsstyrelsen för att lättare kunna få god överblick över verksamheten. Förändringen är en effektivisering och förenkling för att tillgängliga resurser ska användas mer optimalt. Detta ger även att den statistik som vi kommer att få gällande djurskydds-kontroller på slakterier kommer att se annorlunda ut kommande år.

4.12 Djurtransportkontroller

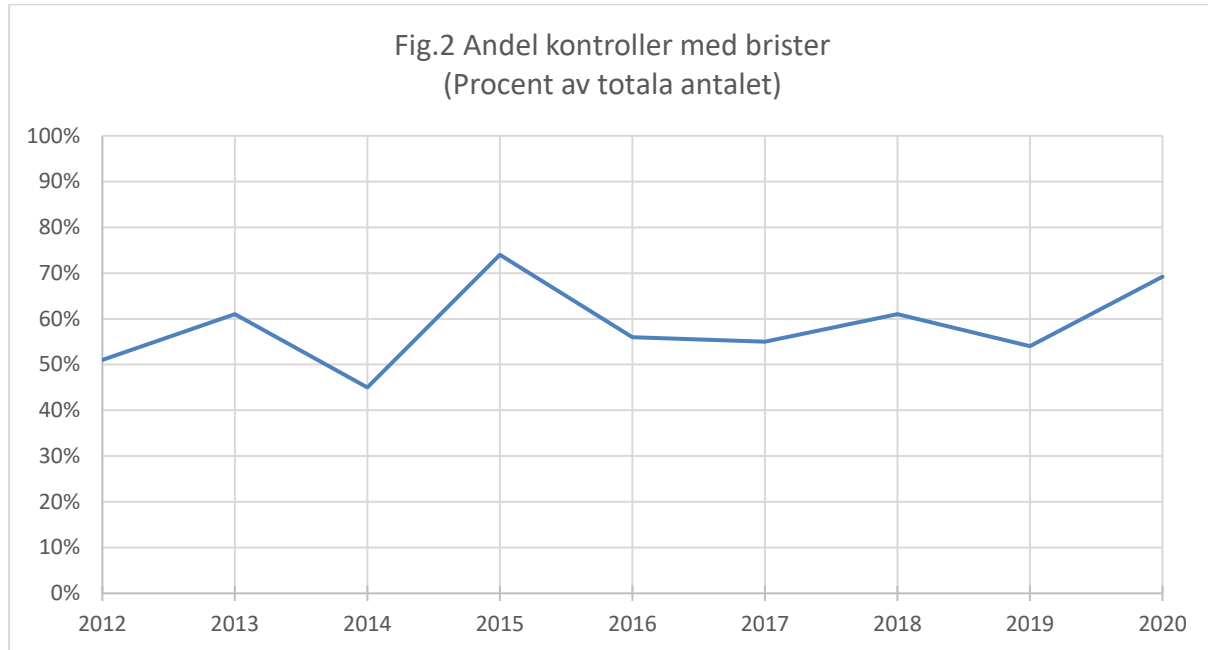
Under 2020 gjorde länsstyrelserna totalt 117 kontroller av djurtransporter, vilket är en minskning jämfört med år 2019 då 251 kontroller gjordes.

Diagram 47. Antal kontroller av djurtransporter.

Det kan finnas flera förklaringar till att antalet kontroller av djurtransporter har varierat de senaste åren. Ett skäl kan vara de utbildningar av länsstyrelsernas personal som vi genomförde under 2011-2012. Ett annat kan vara att länsstyrelserna har haft två gemensamma nationella transportprojekt under 2012 och 2013 vilket har gjort att antalet kontroller under åren 2012-2014 var fler än åren före och efter. År 2020 har antalet kontroller av transporter minskat ytterligare och det kan ha att göra med situationen med Covid-19 och minskad möjlighet att utföra kontroller.

Resultat av kontrollen

Diagram 48. Andel kontroller med brister.

Brister i dokumentation fortfarande i topp.

När det gäller transportkontroller under 2020 så konstaterades det brister i 69 procent av kontrollerna. Det är rimligt att anta att man har valt att fokusera på de kontroller och kontrollobjekt där man förväntar sig störst antal eller allvarligast brister, dvs. de kontrollobjekt som anses utgöra störst risk. Detta kan förklara att antalet brister har ökat. Bland de vanligaste bristerna har genom åren varit avsaknad av dokument (transportörstillstånd, färdjournal).

Brister vid kontroll av djurtransporter redovisas i figur 3 nedan. Exempel på brister som har legat ganska högt i förhållande till det totala antalet brister är brist på utrymme och strö samt att djuren inte är i skick att transporteras. För fjäderfä är transportdödlighet och brister med ventilationen vanligt. I kategorin "Övrigt" redovisas de brister som inte anses få direkta allvarliga konsekvenser för djuren under transporten, eller tillhör nationell lagstiftning med striktare krav än på EU-nivån (exempelvis märkning av djuren, möjlighet till rengöring av fordonet, kvalitetskrav på strö, tätare kontroller av djuren).

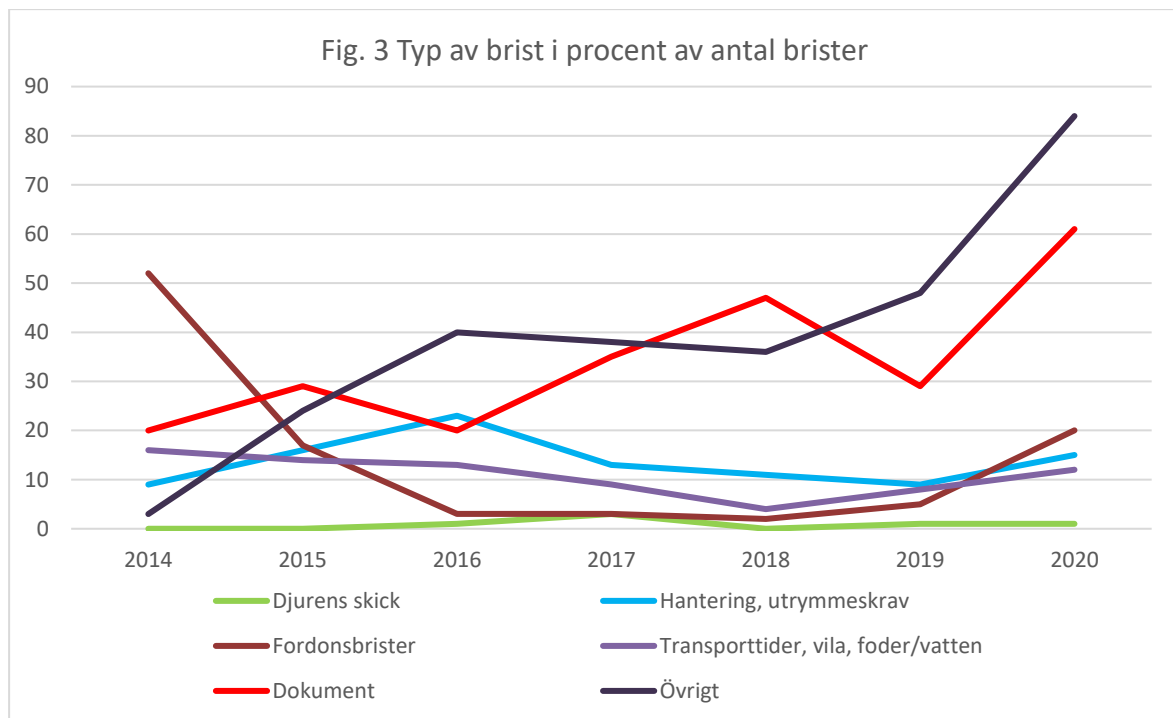

Diagram 49. Typ av brister.

Avsaknad av dokument (de olika tillståndsdokumenterna, men även hälsointyg för framför allt hästar) ligger fortfarande högt i förhållande till övriga brister. Dokumentbrister har vi i Sverige genom åren inte betraktat som allvarliga om det inte rör sig om hälsointyg eller dokumentbrister hos större transportörer som alltså kör ofta och med många djur. De bör känna till de krav som lagstiftningen ställer.

Länsstyrelserna anger att överbeläggning och smutsiga djur är vanliga brister

Länsstyrelserna nämner överbeläggning, grupper som blandats med anledning av trasig inredning och djur som inte är i skick att transporteras när det gäller brister på djurslaget gris. Grisar transporteras också utan tillräckligt med strö och saknar alltså torra liggytor. För nöt anger länsstyrelserna smutsiga djur och för låg takhöjd. Andra brister som nämns är avsaknad av säkerhetsspärrar i våningsplan, och fungerande temperaturmätare, något som anges i Diagram 50 som en fordonsbrist.

Tidigare har många transportörer inte skickat den del av färdjournalen till länsstyrelsen på avreseorten som rör beskrivning av hur resan genomförts efter avslutad transport. Kontrollen av detta har därför ökat vilket resulterat i fler återsända och kontrollerade dokument de senaste åren.

Länsstyrelsernas åtalsanmälningar på djurtransportområdet har ökat från 2014 och har därefter legat på cirka 10 per år. År 2019 minskade antalet åtalsanmälningar till fyra för att 2020 återigen stiga till åtta stycken.

Länsstyrelsernas förslag för att minska och åtgärda brister

För att minska eller åtgärda brister relaterade till djurskyddstransporter så har länsstyrelserna bland annat rapporterat följande för 2020:

- Transportprojekt under 2021.
- Utbildningar för verksamhetsutövare
- Fler lastnings- och transportkontroller på fjäderfä
- Samverkansmöten med åkeriföretagen.
- Information till transportörer.
- Samarbete med Polisen och Tullverket.
- Djuromsorgsmöten med slakterier, Livsmedelsverket och transportörer.

Djurtransportkontroller gjorda av officiella veterinärer

År 2020 granskades 63 678 transporter. Av dessa gällde 25 336 st. nötkreatur, 22 751 st. grisar, 7 399 st. får, 1 465 st. hästar och 6 727 st. fjäderfä . Bristerna redovisas per djurslag i figur 4 nedan. Vanliga brister som gäller djurens skick är halta nötkreatur och kor som gått för långt i dräktigheten eller grisar med stora bräck/avbitna svansar. När det gäller fordonens skick, handlar det, liksom tidigare, om grisar och får som fastnat och skadat sig på framför allt. ben mellan våningarna i flervåningsbilar, men också nötkreatur som har skrapskador på ryggarna och renar som fastnat och skadat sig under färd. Antalet brister med anledning av fordonens skick kan vara något missvisade då de ofta rapporterats som brister avseende hantering och utrymmeskrav. Det kan vara svårt att bedöma hur en skada har uppstått och därmed också om skadan beror på hanteringen, utrymmeskrav (djur som skadar varandra på transporten) eller på fordonet. De officiella veterinärerna har i vissa fall pekat ut fordonet som skäl till bristen men ofta är det oklart vad som är skäl till bristen och då har den rapporterat som en brist i hantering eller utrymmeskrav. I de fall de officiella veterinärerna har rapporterat fordonsbrist har det inkluderats som fordonsbrist. För fjäderfä handlar bristerna som gäller hantering framför allt om klämda djur och djur med brutna ben och vingar, dock har det minskat något under 2020 jämfört med föregående år. Brister i fordonens skick gäller mestadels dålig ventilation/blöta bilar som ger blöta fåglar, vilket får stora konsekvenser för djurskyddet vintertid. En brist som fortfarande är svårare att veta vad den beror på är förekomsten av transportdöda grisar, vilka inte visar tecken på sjukdom eller skada. Detta har registrerats som brist gällande hantering, utrymmeskrav. År 2020 gjordes 6 stycken åtalsanmälningar.

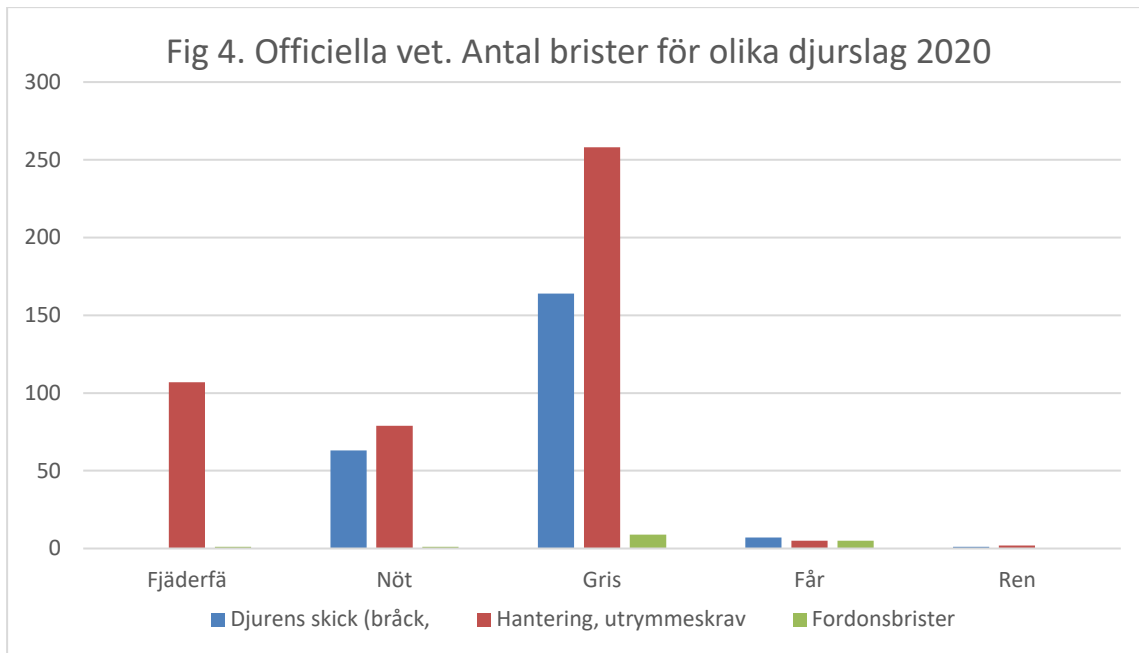

Diagram 50. Brister för olika djurslag.

4.13 Försöksdjur

Försöksdjursverksamheten har ett omfattande regelverk

Den 22 september 2010 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/63/EU om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål (härefter benämnt ”försöksdjursdirektivet”). Direktivet har bland annat som syfte att förbättra välfärden för de djur som används i vetenskapliga försök. Detta ska uppnås genom skärpta minimikrav för djurens skydd. Till grund för behovet att skärpa dessa krav ligger forskningsresultat som förtydligat de faktorer som påverkar djurens välbefinnande, dess förmåga att uppleva och ge uttryck för smärta, lidande, ångest och bestående men. I direktivet framhålls också att djur har ett egenvärde som måste respekteras. Det är också nödvändigt att ta i beaktande att allmänheten ser djurförsök som en etisk fråga.

Direktivets bestämmelser är införlivade i den svenska djurskyddslagstiftningen och den som bedriver försöksdjursverksamhet i Sverige har ett omfattande regelverk att förhålla sig till. Försöksdjursbestämmelser finns i djurskyddslagen, djurskyddsförordningen, Jordbruksverkets föreskrifter om försöksdjur¹² samt Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om offentlig djurskyddskontroll¹³. Förutom att det i de flesta fall ställs krav på att det finns en godkänd anläggning som uppfyller kraven på utformning så ska personalen ha rätt utbildning och kompetens för uppgiften, det ska finnas ett djurskyddsorgan och de flesta försök ska omfattas av etiskt godkännande. Dessutom finns det detaljerade krav på hållande, skötsel och tillsyn av försöksdjursverksamhet

¹² Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:9) om försöksdjur

¹³ Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:14) om offentlig djurskyddskontroll

Djurskyddet bör ha högsta prioritet i samband med förvaring, uppfödning och användning av djur för vetenskapliga ändamål. Djuren ska alltid behandlas som kännande varelser. Varje art har specifika behov och egenskaper. Hållande och skötsel ska därför anpassas efter varje enskild arts behov.

För att kunna verifiera att försöksdjursbestämmelserna följs ska myndigheterna regelbundet göra kontroller av uppfödare, leverantörer och användare. Dessa kontroller ska vara riskbaserade. En viss andel av kontrollerna ska ske oanmälda.

Kontrollobjekt

Antalet objekt som ska kontrolleras per år ska uppgå till minst en tredjedel av befintliga kontrollobjekt. En riskanalys ska genomföras för att välja ut vilka objekt som ska kontrolleras. För uppfödare, leverantörer och användare av icke-mänskliga primater gäller att samtliga ska kontrolleras minst en gång per år. Av regelverket framgår att en behörig myndighet ska kontrollera alla uppfödare, leverantörer och användare av försöksdjur. I Sverige är det länsstyrelserna som ska utföra dessa kontroller.

I Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:14) om offentlig djurskyddskontroll definieras kontrollobjekt som *fysisk eller juridisk person tillsammans med den plats där personen håller djur som omfattas av djurskyddslagstiftningen eller fysisk person som har fråntagits rätten att vara ägare till djur eller att vara djurhållare eller att hantera djur*. Försöksdjursdirektivet använder dock inte termen ”kontrollobjekt”. Enligt direktivet ska medlemsstaterna inspektera användarna.

I bilagan till föreskriften anges vilka verksamheter som omfattas av kraven på registrering. För försöksdjursverksamheter anges att kravet gäller för verksamhet med försöksdjurstillstånd enligt 7 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192) – så kallat ”användartillstånd”.

Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:9) om försöksdjur använder inte termen ”användare”. Däremot finns termen ”tillståndshavare” som benämning på den fysiska person som är innehavare av tillståndet eller, om innehavaren är en juridisk person, en ställföreträdare för denne.

Eftersom försöksdjursdirektivet använder termen ”användare”, är det djurskyddslagens krav på tillstånd för att få använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur som får användas till ledning för att avgöra vad som är ett kontrollobjekt i direktivets mening.

I Sverige fanns år 2020 212 tillstånd för att få använda och 64 tillstånd för att få föda upp - sammanlagt 276.

Genomförda kontroller

Under 2020 genomfördes 25 kontroller inom försöksdjursområdet. Under 2019 var motsvarande antal 29 och under 2018 genomfördes 26 kontroller. Av de uppgifter som finns tillgängliga för år 2020 framgår t. ex. att länsstyrelsen i Stockholm genomförde åtta kontroller, länsstyrelsen i Skåne genomförde fem kontroller och länsstyrelsen i Västra Götaland genomförde två kontroller.

Som tidigare redovisats så finns det 212 tillstånd att använda försöksdjur i Sverige. Enligt direktivet ska en tredjedel av dessa kontrolleras årligen. Till detta tillkommer även den årliga kontrollen av verksamheter med icke-mänskliga primater. I Sverige genomförs dock endast försök med icke-mänskliga primater på en anläggning. Antalet objekt som enligt regelverket totalt skulle kontrollerats var 71. Hur många som verkligen genomfördes under 2020 går inte att ange eftersom statistik saknas.

Resultatet av genomförda kontroller

De brister som upptäckts vid kontrollerna hänför sig bland annat till brister i dokumentationsskyldigheten. Brister har upptäckts när det gäller journalföring, avsaknad av plan för verksamhetens förebyggande djurhälsovård, arbetsinstruktion för skötsel av djuren samt arbetsinstruktion för hur brister i byggnad och utrustning ska motverkas. Det har även brustit i tillsyn av djuren, förvaringsutrymmenas storlek samt miljö och berikning. Vidare har även avvikelser från uppgifter i den etiska ansökan observerats samt att även att verksamhetstillstånd har saknats.

Sammanfattning

Så som framgår av denna rapport så ska länsstyrelserna kontrollera många olika typer av djurhållning. Vi kan konstatera att länsstyrelser prioriterar kontroll av andra typer av djurhållning än försöksdjursverksamhet. Det saknas dock juridiskt utrymme för att göra en sådan bortprioritering eftersom antalet kontroller som ska genomföras inom försöksdjursverksamheterna är fastslaget genom införlivandet av försöksdjursdirektivet i våra föreskrifter om offentlig kontroll. Att frångå dessa bestämmelser är inte acceptabelt och vi ser därför behov av ytterligare åtgärder.

Länsstyrelsernas har meddelat att de ser ett behov av att prioritera kontrollen av försöksdjursverksamheten högre men att det är svårt med dagens resurser. Det är oklart exakt hur kontrollverksamheten har påverkats av rådande pandemi men vi bedömer att det är troligt att det har påverkat antalet genomförda försöksdjurskontroller.

Flera handläggare på länsstyrelserna har framfört att det på grund av ärendenas komplexitet så är det svårt att upprätthålla kompetensen inom myndigheten. Att bygga upp en fungerande kontrollverksamhet upplevs också vara mycket tidskrävande. De upplever också att det är svårt att få förståelse för hur omfattande, och därmed också tidskrävande, som kontrollerna kan vara inom detta område.

Det stöd som efterlyses av handläggarna är, förutom internt stöd inom den egna myndigheten, checklistor och vägledningsdokument från Jordbruksverket. Jordbruksverket arbetar med att ta fram detta material och det kommer att finnas tillgängligt för länsstyrelserna under 2021.

Vår bedömning är att det trots bristande underlag, är tydligt att Sverige inte uppfyller de krav som försöksdjursdirektivet ställer på medlemsstaterna kring hur många användare som ska kontrolleras per år. Detta är problematiskt av flera olika anledningar. Djur som används i försök är de enda djur som vi avsiktligt ibland utsätter för lidande. Det är därför viktigt att kontrollera så att detta lidande inte går utöver vad som är tillåtet. Vi bedömer att länsstyrelserna och Jordbruksverket behöver arbeta tillsammans för att stärka kontrollverksamheten och se till att mer resurser avsätts till kontroll på försöksdjursområdet. Vi har gemensamt bestämt att bilda en arbetsgrupp för detta arbete och på så sätt se till att regelverkets strikta krav på antalet genomförda kontroller kan uppfyllas framöver.

5 Revisioner av länsstyrelsen inom området djurskydd 2020

Jordbruksverket har från och med revisionsåret 2020 ett riskbaserat revisionsprogram för länsstyrelse-revisionerna. Huvudsyftet med att ha ett riskbaserat revisionsprogram är att bidra till konsumenthälsa, djurhälsa, djurvälstånd och för att öka intressenters förtroende på effektivt utnyttjande av resurser. Ett riskbaserat revisionssystem syftar även till att säkerställa att revisionsinsatser genomförs inom de områden där det finns ett tydligt behov av kontroll och verifiering.

Utgångspunkten är dock att alla områden och länsstyrelser ska få minst en revision inom en femårsperiod. Under 2020 har tre ordinarie revisioner och två uppföljande revisioner genomförts kopplat till området djurskydd. Vid den riskbedömning som genomfördes inför revisionsåret 2020 så har risken identifierats att om det saknas en fungerande process för hanteringen av brister i kontrollen så finns det en risk att kontrollmyndigheten bedriver en verksamhet som inte är verkningsfull och lämplig. Det har också tidigare konstaterats i rapporten *Djurskyddskontrollen 2019- En redovisning av länsstyrelsernas arbete*, att det finns en stor variation mellan länsstyrelserna när det gäller måluppfyllelsen av anmälningskontroller utan anmärkning. Med bakgrund av denna riskbedömning så har samtliga ordinarie revisioner under 2020 fokuserat på att verifiera länsstyrelsens process för hantering av brister och bristande efterlevnad.

På grund av Covid-19 så har inga revisioner genomförts fysiskt på länsstyrelserna under 2020, utan samtliga ordinarie revisioner har genomförts digitalt via Skype. Alla länsstyrelser som har haft en revision via Skype har fått möjlighet att lämna synpunkter på upplägget, vilket alla tillfrågade länsstyrelser valt att göra. Den samlade bedömningen av inkomna synpunkter är att samtliga länsstyrelser tycker att det har fungerat bra att genomföra revisionerna via Skype trots att det har varit en del problem kring tekniken. Det framkom att det kan finnas svårigheter med att förklara och mer ingående visa saker digitalt och att det är lättare att visa och komplettera saker direkt vid ett fysiskt möte. Tekniken gjorde också att det inte alltid var möjligt att dela dokument, vilket också upplevdes försvårade möjligheten att kunna förklara på ett bra sätt. Flera av länsstyrelserna nämnde dock att det kändes effektivt att genomföra revisionen via Skype och att det kan vara ett bra format när revisioner av mer administrativ karaktär ska genomföras.

De uppföljande revisionerna har genomförts via dokumentär granskning av inskickade underlag.

Processen för hantering av brister och bristande efterlevnad

Syftet med de tre ordinarie revisionerna har varit att verifiera att det finns en verkningsfull och lämplig process för hur man i kontrollen hanterar brister och att hanteringen av sanktioner/åtgärder för bristande efterlevnad lever upp till de krav som specificeras för en kontrollmyndighet i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625. Utöver kraven i denna förordning granskades länsstyrelsernas arbete utifrån de krav som ställs i Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:14) om offentlig djurskyddskontroll.

Det kan konstateras att samtliga reviderade länsstyrelser i stort har en verkningsfull och lämplig process för hur man i kontrollen hanterar brister och bristande efterlevnad.

Samtliga reviderade länsstyrelser upplevs ha bra organisationsstrukturer och som bedöms gynna arbetet för ökad samsyn och mer likriktade bedömningar. Två av tre reviderade länsstyrelser hade ett nära samarbete mellan ledning och medarbetare, vilket bidrog till att alla nivåer på kontrollmyndigheterna upplevde att klimatet var öppet och transparent. På en av länsstyrelserna så hade man genomgått en omorganisation, vilket påtalades på flera nivåer för kontrollmyndigheten som något positivt som hade bidragit bland annat till att den planerade kontrollen inte nedprioriteras till fördel för anmälningssärenden. För att verifiera att djurskyddshandläggarna och veterinärerna har en verkningfull och lämplig process för hur man hanterar brister i kontrollen och att hanteringen av sanktioner/åtgärder för bristande efterlevnad når upp till kraven i regelverket så har bland annat intervjuer genomförts som bygger på cirkase. Syftet med cirkasen var inte att bedöma om man fattade ett korrekt beslut i det aktuella ärendet, utan syftet var att avgöra om processen var verkningfull och lämplig och om det fanns en samsyn kring rutiner och arbetssätt. Om det i kontrollen konstateras bristande efterlevnad så ska kontrollmyndigheten enligt regelverket utreda orsak, omfattning och fastställa aktörens ansvar. Det kan konstateras att samtliga reviderade länsstyrelser når upp till de kraven.

Det finns en samstämmighet mellan ledningen, samordnare, djurskyddshandläggare och veterinärer vilka rutiner som ska användas och hur bristande efterlevnad ska hanteras. Det fanns också system för att hantera uppföljningar för att säkerställa att de blir utförda.

Det finns tydliga krav på vilken information som djurhållaren ska få efter utförd kontroll. Vid brister så är det viktigt att det tydligt framgår de åtgärder som myndigheten kräver ska vidtas av den berörda aktören. Inga rekommendationer har lämnats avseende kravet på skriftlig dokumentation om offentlig kontroll.

När det gäller antalet anmälningssärenden så varierar siffran stort under 2019 mellan de olika granskade länsstyrelserna, 19 procent, 28 procent och 47 procent. Alla länsstyrelser arbetar aktivt med att försöka nå måluppfyllelsen genom att bland annat förbättra processen för när en anmälan tas emot. Det kan konstateras att de olika länsstyrelserna har olika arbetssätt när det gäller hur anmälningssärenden prioriteras.

På en av de reviderade länsstyrelserna så sker prioriteringarna av anmälningssärenden i två steg, då först handläggarna prioriterar och sedan ser djurskyddssamordnaren över den genomförda prioriteringen. Vid en annan av de reviderade länsstyrelserna så sker prioriteringarna i en mindre prioriteringsgrupp och på den tredje länsstyrelsen så sker prioriteringarna av anmälningssärenden av djurskyddshandläggare och veterinärer tillsammans. De olika arbetssätten kan vara en förklaring till att måluppfyllelsen varierar mellan de olika granskade länsstyrelserna.

Prioritering av anmälningssärenden är i övrigt ett komplex förfarande. Till skillnad från andra typer av kontroller, måste djurskyddshandläggaren prioritera ärenden efter att bland annat ha förvärvat sig om anmälarens djurkompetens och kunskap om regelverket eller om motivation till att anmäla viss person ligger bakom anmälan.

För att kunna upptäcka eventuella avvikelser så behöver kontrollpersonalen ha en bra kompetens så att korrekta bedömningar kan utföras. För att säkerställa att brister i kontrollen rättas till så måste det finnas befogenheter att fatta beslut och lämpliga åtgärder måste vidtas för att säkerställa att den berörda

aktören åtgärder bristen. Även om tyngdpunkten under revisionerna har varit att granska hanteringen av brister och åtgärder vid bristande efterlevnad så har även dessa delar bedömts vara nödvändigt att granska för att kunna bedöma om det finns en verkningsfull och lämplig process.

En kontrollplan har som syfte att bland annat tydliggöra vilket kontrollarbete som ska bedrivas på kontrollmyndigheten under året och vilka prioriteringar som ska genomföras. Länsstyrelserna når likt tidigare år inte fullt upp till de krav som ställs på en plan för kontrollverksamheten enligt Jordbruksverkets föreskrift. Två av tre länsstyrelser har fått rekommendationer kopplade till kraven och det är också likt tidigare år en vanligt förekommande rekommendation att en analys och utvärdering av föregående års djurskyddskontroll inte framgår av kontrollplanen.

Den offentliga kontrollen ska vara riskbaserad, genomföras regelbundet och med lämplig frekvens. Kravet på att djurskyddskontrollen ska vara riskbaserad är ett krav som samtliga av de reviderade länsstyrelserna når upp till. De förfaranden som tillämpas avseende riskbaserad kontroll ger goda möjligheter för att vanligt förekommande brister upptäcks och åtgärdas vid den planerade kontrollen. Detta leder till bättre regelefterlevnad och djurvälstånd, vilket är en önskad effekt enligt den nationella kontrollplanen.

Det är krav i regelverken att det ska finnas tillräckligt med kvalificerad och erfaren personal så att den offentliga kontrollen kan utföras på ett effektivt och verkningsfullt sätt. Två av de tre reviderade länsstyrelserna har fått rekommendationer kopplade till resurser och kompetens. Rekommendationerna som lämnats syftar till att länsstyrelsen ska säkerställa att det finns tillräckligt med resurser och kompetens för att klara av kontrolluppdraget.

Att ha dokumenterade rutiner för kontrollverksamheten är ett krav i regelverket. Vid revisionerna har det konstaterats att de rutiner som länsstyrelserna har tagit fram följs. Det finns dock skillnader mellan antalet rutiner och omfattningen av rutinernas innehåll. Rekommendationer som lämnats har likt tidigare år berört uppdatering och framtagande av rutiner för vissa utpekade delar av kontrollverksamheten för att säkerställa att arbetet sker på ett enhetligt sätt.

För att kunna säkerställa att djurskyddskontrollen är verkningsfull och enhetlig så behöver kontrollen följas upp och verifieras, både avseende kvantitativa mål såväl som genomförande av kontroll, rapportskrivning och diarieföring. Genom bra rutiner för verifiering så skapas goda förutsättningar att upptäcka avvikelser i verksamheter.

Samtliga reviderade länsstyrelser fick rekommendationer kopplat till uppföljning och verifiering av kontrollen. Rekommendationerna som lämnades syftar till att länsstyrelsen ska säkerställa att verifiering och uppföljning av verksamheten sker regelbundet och systematiskt samt att det dokumenteras.

Uppföljande revisioner

Syftet med de två uppföljande revisionerna har varit att följa upp tidigare genomförda revisioner inom området djurskydd. Att granska och utvärdera om kontrollmyndigheten har genomfört de åtgärder som finns fastställda i den åtgärdsplan som togs fram med anledning av de rekommendationer som lämnades i revisionsrapporten.

Det kan konstateras att de granskade länsstyrelserna aktivt har arbetat med att genomföra de åtgärder som har fastställts i respektive kontrollmyndighets åtgärdsplan. Båda uppföljande revisionerna omfattar tidigare brister kopplat till verifiering och vid en av de uppföljande revisionerna så har dock åtgärderna kopplade till verifiering inte till fullo genomförts enligt kontrollmyndighetens åtgärdsplan.

Sammanfattning

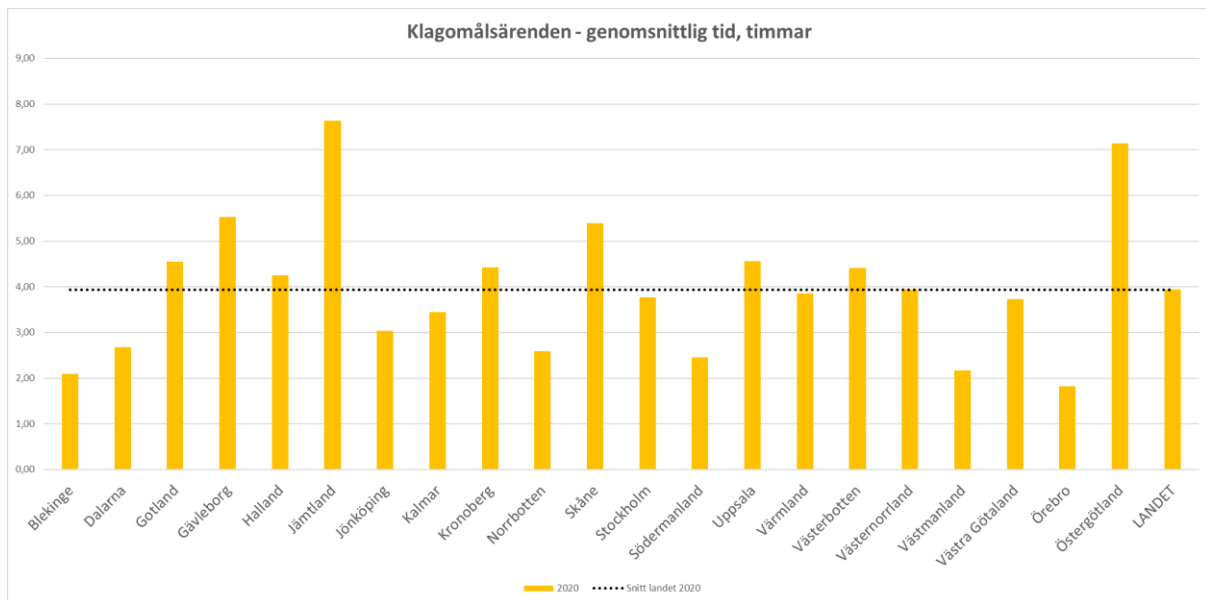
Det kan konstateras efter både de ordinarie och uppföljande revisionerna som har genomförts av länsstyrelsens djurskyddskontroll att det fortfarande generellt finns ett stort engagemang för det arbete som utförs, en delaktighet och en hög kompetens. På merparten av de reviderade länsstyrelserna är medarbetarna i hög grad involverade och delaktiga i verksamheten och de beslut som fattas och på flera revisioner uttrycktes att det fanns en öppenhet och transparens i organisationen. Alla genomförda ordinarie revisioner har dock genererat rekommendationer och det framgår att rekommendationer kopplat till vissa områden är mer förekommande.

Fokus under årets ordinarie revisioner har varit att verifiera att det finns en verkningsfull och lämplig process för hur man i kontrollen hanterar brister och att hanteringen av sanktioner/åtgärder för bristande efterlevnad lever upp till de krav som ställs i regelverken. Det kan konstateras att de olika länsstyrelserna har olika arbetssätt när det gäller hur anmälningsärenden prioriteras. De olika arbetssätten kan vara en förklaring till att måluppfyllelsen varierar mellan de olika granskade länsstyrelserna.

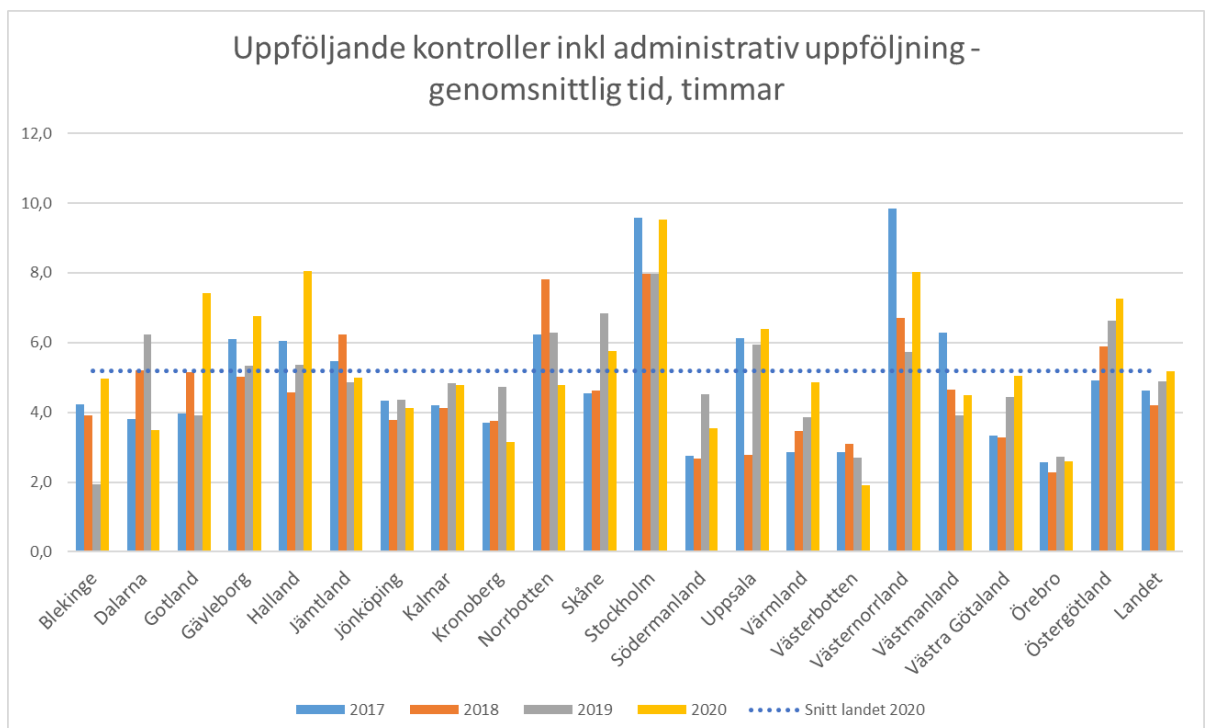
Alla länsstyrelser som under 2020 har haft en revision har lämnat in en åtgärdsplan till Jordbruksverket för bedömning. Den samlade bedömningen av åtgärdsplanerna är att de åtgärder som presenterats i stort kommer att leda till att rekommendationerna tas om hand på ett fullgott sätt. När det gäller de uppföljande revisionerna så har merparten av punkterna i åtgärdsplanen tagits omhand, men det kvarstår punkter för att till fullo omhänderta de rekommendationer som lämnades vid revisionerna.

Bilagor

Bilaga 1

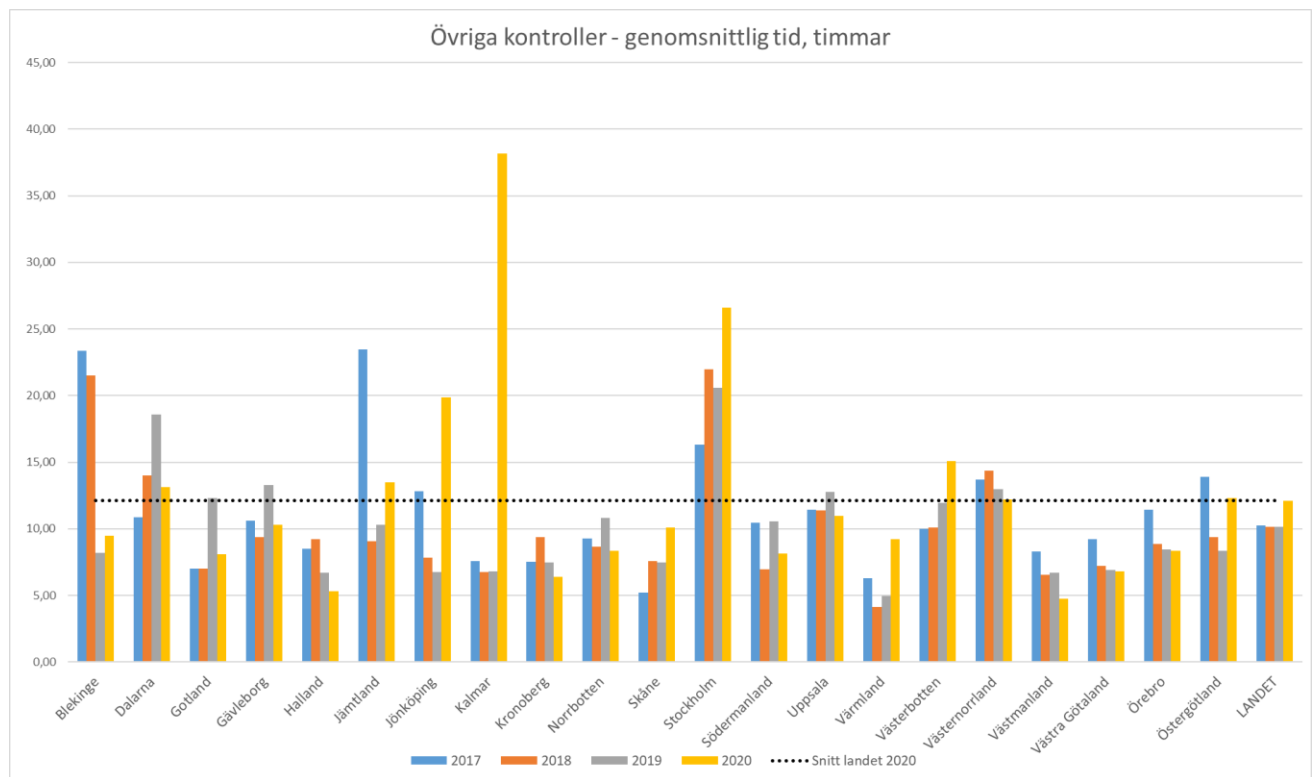

Diagram A1. Genomsnittlig tidsåtgång per klagomålsärende – faktiskt årligt utfall för respektive län och landet som helhet

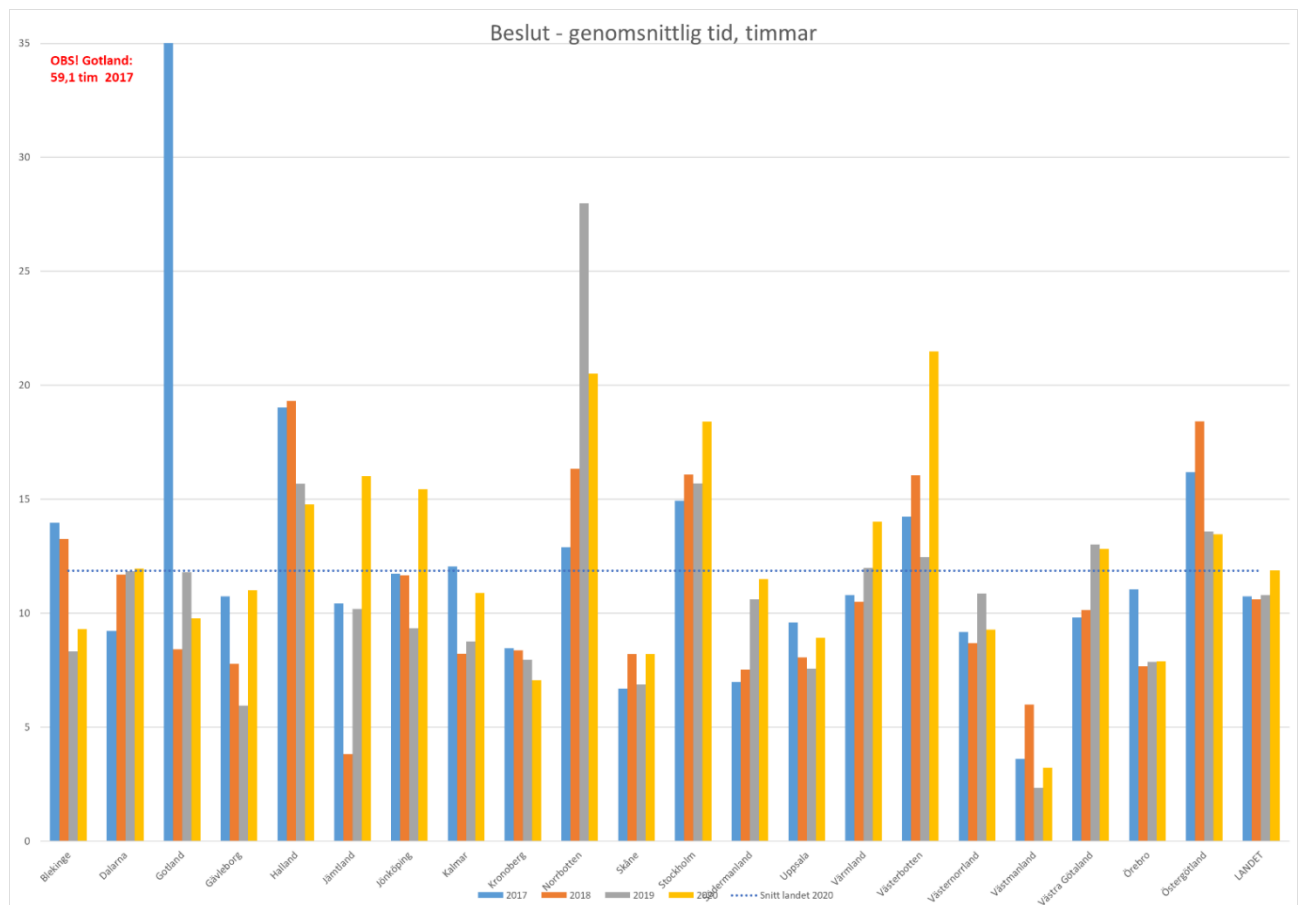

Diagram A2. Genomsnittlig tidsåtgång per uppföljande kontroll inklusive administrativ uppföljning – faktiskt årligt utfall för respektive län och landet som helhet

Diagram A3. Genomsnittlig tidsåtgång per övriga kontroller – faktiskt årligt utfall för respektive län och landet som helhet

Diagram A4. Genomsnittlig tidsåtgång per beslut – faktiskt årligt utfall för respektive län och landet som helhet

Tabell A1. Sammanställning av kontrollobjekt och årsarbetskrafter år 2016-2020

Sammanställning av kontrollobjekt och årsarbetskrafter år 2015-2019																	
	Län	Antal kontrollobjekt/åa					Antal å.a hela kontrollverksamheten					Antal kontrollobjekt i DSK, exklusive bete och sällskapsdjur					
		2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	
K	Blekinge län	333	400	339	415	438	5,1	4,3	5,3	4,4	4,4	1691	1740	1793	1827	1937	K
W	Dalarnas län	617	652	528	494	517	4,5	4,3	5,4	5,9	5,9	2771	2809	2866	2915	3051	W
I	Gotlands län	526	561	501	427	350	3,5	3,2	3,6	4,1	4,5	1825	1777	1784	1757	1566	I
X	Gävleborgs län	331	309	267	281	303	7,8	8,6	10,2	9,9	9,7	2567	2649	2734	2794	2949	X
N	Hallands län	361	356	375	407	413	11,4	11,7	11,4	10,7	10,5	4107	4181	4277	4343	4322	N
Z	Jämtlands län	309	239	363	300	259	4,9	6,6	4,4	5,6	6,8	1521	1583	1612	1670	1760	Z
F	Jönköpings län	579	528	474	560	570	7,7	8,6	9,7	8,3	8,6	4452	4531	4617	4676	4882	F
H	Kalmar län	547	450	420	436	294	6,3	7,8	8,5	8,2	12,5	3458	3510	3551	3588	3664	H
G	Kronobergs län	505	583	450	350	438	5,6	5,0	6,7	7,5	6,4	2842	2926	3031	2614	2785	G
BD	Norrbottnens län	192	210	216	202	214	7,5	7,1	7,1	7,7	7,6	1449	1490	1536	1560	1627	BD
M	Skåne län	585	496	472	502	489	20,4	23,7	25,4	24,2	25,6	11914	11740	11988	12146	12511	M
AB	Stockholms län	171	165	167	143	161	20,8	22,2	22,5	27,1	25,6	3557	3649	3758	3885	4117	AB
D	Södermanlands län	431	408	352	386	363	5,8	6,2	7,3	6,7	7,5	2501	2541	2584	2597	2716	D
C	Uppsala län	386	461	447	480	465	7,4	6,3	6,7	6,4	6,7	2842	2922	3001	3057	3115	C
S	Värmlands län	456	454	370	373	403	6,9	7,0	8,7	8,7	8,5	3126	3185	3232	3255	3431	S
AC	Västerbottens län	256	280	256	263	285	8,6	8,0	8,9	8,8	8,8	2193	2246	2277	2308	2498	AC
Y	Västernorrlands län	299	295	287	318	301	6,8	7,1	7,4	6,7	7,0	2039	2077	2118	2133	2110	Y
U	Västmanlands län	230	233	255	320	339	5,7	5,8	5,5	4,5	4,4	1307	1361	1406	1443	1497	U
O	Västra Götalands län	428	416	375	371	377	30,2	31,8	35,9	36,7	37,9	12946	13229	13441	13621	14258	O
T	Örebro län	391	393	313	315	299	6,2	6,4	8,2	8,3	9,1	2439	2496	2567	2631	2720	T
E	Östergötlands län	409	372	385	337	369	7,7	8,7	8,6	9,9	9,3	3164	3220	3304	3347	3436	E
	LANDET	392	379	356	355	356	190,7	200,4	217,5	220,4	227,1	74711	75862	77477	78167	80952	

Bilaga 3

Tabell A2. Handläggning av anmälningsärenden och information från OV, 2019.

Län	Handläggning av anmälningsärenden och informationsärende från officiell veterinär (OV) på slakteri - fysisk kontroller vs administrativ handläggning år 2019						Antalet anmälningsärenden och informationsärenden från OV på slakteri, som handlagts utan fysisk kontroll
	Totalt antal anmälningsärenden under året	Informationsärende från OV på slakteri	Antal kontroller efter inkomna anmälningar och informationsärenden från OV på slakteri, samt utfall		Andel kontroller efter inkomna anmälningar och informationsärenden från OV på slakteri, samt utfall		
			Kontrollerade (fysisk kontroll)	varav utan anmärkning (u.a.)	Kontrollerade	Andel kontroller u.a. Mål på 25 % u.a.	Administrativ handläggning
Blekinge län	349	32	117	44	31%	38%	148
Dalarnas län	476	23	82	30	16%	37%	379
Gotlands län	170	139	71	21	23%	30%	139
Gävleborgs län	629	31	204	75	31%	37%	162
Hallands län	426	76	199	71	40%	36%	355
Jämtlands län	295	16	84	34	27%	40%	163
Jönköpings län	573	115	244	100	35%	41%	256
Kalmar län	542	228	237	97	31%	41%	297
Kronobergs län	348	42	197	50	51%	25%	207
Norrbottnens län	355	25	60	23	16%	38%	230
Skåne län	1955	207	521	167	24%	32%	1838
Stockholms län	1581	24	126	19	8%	15%	948
Södermanlands län	446	138	121	33	21%	27%	300
Uppsala län	465	56	97	31	19%	32%	252
Värmlands län	648	44	201	54	29%	27%	270
Västerbottens län	454	20	113	36	24%	32%	178
Västernorrlands län	369	4	73	21	20%	29%	246
Västmanlands län	382	21	85	40	21%	47%	220
Västra Götalands län	2391	305	870	340	32%	39%	904
Örebro län	565	70	147	39	23%	27%	281
Östergötlands län	631	82	102	27	14%	26%	445
Landet år 2019	14 050	1698	3951	1352	25%	34%	8218
Landet år 2018	13 939	1563	4408	1730	28%	39%	7083
Landet år 2017	13 115	1255	4181	1717	29%	41%	6069
Landet år 2016	12 977	898	4313	1926	31%	45%	5973
Landet år 2015	12 471	1576	4918	2266	35%	46%	6286

Bilaga 4

Tabell A3 Kvotmålet redovisat länsvis och landet som helhet

Län	Antal normalkontroller	Antal anmälningsskontroller	Antal normalkontroller/ antal anmälningsskontroller
Blekinge län	33	52	0,63
Dalarnas län	37	43	0,86
Gotlands län	102	62	1,65
Gävleborgs län	125	150	0,83
Hallands län	185	150	1,23
Jämtlands län	135	56	2,41
Jönköpings län	182	179	1,02
Kalmar län	258	181	1,43
Kronobergs län	163	151	1,08
Norrbottens län	137	42	3,26
Skåne län	298	407	0,73
Stockholms län	112	108	1,04
Södermanlands län	223	101	2,21
Uppsala län	44	92	0,48
Värmlands län	224	144	1,56
Västerbottens län	218	82	2,66
Västernorrlands län	79	63	1,25
Västmanlands län	50	71	0,70
Västra Götalands län	502	656	0,77
Örebro län	164	131	1,25
Östergötlands län	98	73	1,34
Hela landet	3 369	2 994	1,13